

ДРУГАТА СТРАНА

Денят се очертаваше прекрасен. Пиех сутрешното си кафе и се наслаждавах на есенното слънце. Току-що бях разтворил вестника, когато дъщеря ми влетя като фурия в стаята и ме попита директно:

– Знаеш ли какво има от другата страна?

Вдигнах рамене и философски отговорих:

– Добро утро и на теб... Нека уточним: какво е „другата страна“?

Дъщеря ми, тийнейджър на петнадесет, нацупи устни:

– Не можеш ли просто да отговориш: „знам“ или „не знам“. Понякога с тебе не може да се говори. Какво толкова питам – обикновен въпрос.

– А ти какво точно искаш – да отбия номера, да се опитам да отгатна или да поговорим?

– Ето пак. Всичко разваляш! Вече е ясно, че ще говорим... Не че имам нещо против, разбира се, но... Е, хайде и този път да чуем... патилото...

Избра тази дума нарочно, защото често повтарях поговорката: „Не питай старило, а патило!“ Това, разбира се, беше вид бойкот, но аз не му обърнах внимание – на тази възраст е важен диалогът.

– И все пак какво разбираш под „другата страна“? – попитах отново.

– Първо ти ми кажи – нали искаш „да общуваме“... – отново характерния тон... Преглъщам:

– Ако говорим сериозно, аз го разбирам така – „другата страна“ не е нещо определено. Тя е свързана с нашите възприятия и сетива.

– Почна се!... – въздъхна дъщеря ми и се разположи по-удобно на фотьойла. Продължих:

– При предметите „другата страна“ е страната, която не виждаме. В природата това е, например... другия бряг на реката т.е. мястото, на което не сме; в космоса – „другата страна“ това е обратната страна на луната...

– Ясно!

– „Другата страна“ не се изчерпва само с това. До тук само ти давах нагледни примери, но я си представи, че ти завързва очите и чуеш, например... грухтене на прасета. Къде ще си помислиш, че съм те завел?

– В свинарник, естествено!

– Не е задължително. Може просто да съм те разходил за заблуда и да съм ти пуснал запис на доволно грухтящи прасета. За да се ориентираш по-добре, ти е необходим поне още един знак – да речем... миризма на кочина...

– Гадост, остава да ме намажеш с кал от кочината.

– Може и да го уредя...”Другата страна” не винаги ни е позната. Когато видим, чуем, усетим нещо за първи път, ние се мъчим да го оприличим на нещо познато т.е. да го класифицираме на базата на опита си. Когато едно нещо има две страни, ние най-често ги сравняваме и избираме: „Тази е по-добрата, а тази – по-лошата”. Затова често казвам: „Не питай старило...”

– ...а патило” – довърши дъщеря ми. – Ако аз съм добрата страна, значи ли, че „другата ми страна” е лоша?

– Защо?! Да не се е случило нещо? Какво си направила?

– Зависи от гледната точка – лукаво отвърна тя, гледайки ме право в очите. После бавно и грациозно се обърна с гръб към мене. На дясното ѝ рамо бе „кацнала” малка синя пеперуда – първото ѝ тийнейджърско тату. Не бях възхитен от видяното (можеше да бъде и по-лошо), но преглътнах напирания изблик и попитах възможно най-съпричастно:

– Болеше ли?

– Само малко, търпи се... Сърдиш ли се?

– Вече е сторено. Не го одобрявам, но го приемам... доколкото мога. Имаш хубав тен, нежна кожа – не беше нужно да го правиш... Само на 15 си...

– Почти съм на 16 и се гордея, че взех първото си самостоятелно решение.

Обърна се отново към мене. Очите ѝ сияеха. Целуна ме по бузата и каза въодушевено:

– Благодаря, че не ми се развика. Оценявам го, но трябва да признаеш, че и аз изслушах с внимание лекцията ти...

После двете пеперуди грациозно отлетяха към „другата страна”, т.е. към нейната стая, а аз си останах замислен в старото кресло ...

ДЪСКАТА

– Тошко?...

– Да! – отвърщаме и двамата почти едновременно, после прихваме да се смеем за кой ли път.

Аз съм Тодор. Петгодишното ми внуче носи моето име и също е Тодор. Слагам го да спи:

– Вече е девет и половина и малките деца отдавна трябва да спят, за да пораснат – казвам изтърканата фраза и го завивам с одеалото.

– Дядо, дядо, а ще оставиш ли лампата още малко да свети?

– Вече е време за сън, трябва да я изгася.

– Ще спя на светло...

– Светлината дразни очите, ще я изгася – надявам се, че звуча убедително и се надигам от леглото му.

– Страх ме е ... малко... – прошепва той.

– Няма от какво да се страхуваш...нали си мъж!? Виждаш, че няма никой, а и ние с баба ти ще бъдем в другата стая.

– Но аз се страхувам...малко...

– Хубава работа! От какво се страхуваш?

– Страхувам се от...от...от страха си, бе дядо...

– Хората не се страхуват от страха си.

– А от какво се страхуват?

– Страхуват се от неизвестното, от това, което не разбират или не могат да си го обяснят – това поражда страх.

– И аз не мога да си обясня много работи... сигурно затова се страхувам... Дядо, ти като си бил малък – страхувал ли си се?

– Хм... – замислям се над въпроса. Истината е, че се страхувах, даже много се страхувах. На тези години вече мога да си го призная – да, мисля, че бях страхливец и то голям страхливец. Винаги съм го знаел! Е, разбира се – старал съм се да го прикрия от другите, но от себе си – от себе си човек не може да избяга!... Всъщност, досега не бях се замислял дали страхът е вроден, дали се унаследява, или се насажда от родители, учители, от околните... Да-а, факт е, че през целия си живот съм се страхувал от нещо... Честно казано, страховете ми се сменяха през годините. И всеки страх, който осъзнавах, преосмислях и побеждавах – „заковавах”. Да! Заковавах го, в буквалния смисъл на думата – заковавах го на една дъска. Беше ми станало нещо като ритуал – помагаше ми да преодолея поредния страх от нещо или от някого. Мислех си, че съм се от-

тървал завинаги от страха, но на негово място винаги се появяваше нов страх – в повечето случаи – още по-неприятен и по-завладяващ. Всяка битка със страха ми отнемаше различно време, воля и сила, за да го загърбя и изчистя от съзнанието си... И пак така до следващия... Мисля, че пропилях много от възможностите си точно по тази причина... Така и не стигнах до скоростната писта на живота...

– Дядо, дядо, чуваш ли ме? – Тошко дърпа ръкава ми.

– Утре ще ти покажа какво направих с моя страх и ти обещавам, че ако направиш като мене, никога повече няма да се страхуваш.

– Покажи ми сега!...

– Късно е. Трябва да спиш... Баба ти ще ми се скара вече.

– Ти страхуваш ли се, че баба ще ти се кара? – пита Тошко. – Гледай го ти, мушморокът му с мушморок – въпросът му е по детски наивен, но толкова уместен и искрен. Чака отговор:

– Не се страхувам от баба ти. Вече не... Е, добре... Ще ти покажа нещо, но после веднага заспиваш. Ставам и отивам до гардероба. Изваждам къса орехова дъска, осеяна с множество малки дупчици от пирони.

– Това ли? Какво е това? Тука ли е страха?...

– Да.

– Това е дъска... това не е страх... – уверено отвърща малчуганът.

– Слушай, ще ти разкажа за тази дъска, но после наистина заспиваш. Обещава ли?

– Обещавам!

– Когато бях малък и аз се страхувах. Първият ми страх, който помня, беше, че ще падна. Вероятно, защото бях палав и мама непрекъснато ми повтаряше: „Внимавай, ще паднеш!“, а после, когато се ударех: „Аз казах ли ти?“

После се страхувах от „баба Меца“, от „чичкото с торбата“ и естествено, като тебе, от тъмното. Страхувах се да не получа двойка в училище, дали ще успея да прескоча „козата“ по физическо, да не ми се подиграва момичето, в което тайно бях влюбен, от по-силните в казармата, от сексуално фиаско и...

– Дядо, какво е „сексално фиаско“?

– Друг път ще ти обясня. По-важното е, че когато станах в седми клас, реших да си направя тази дъска. Нарекох я „дъската на страха“. При всеки нов страх, аз забивах по един пирон на дъската, а след това започвах да се боря с този страх – питах, четях, търсех отговори, наблюдавах по-големите как постъпват, опитвах сам ... и в един момент вече преставах да изпитвам страх. Когато вече не се страхувах от този страх, аз изваждах забития пирон като моя победа над собствения ми страх.

Така винаги знаех от какво се страхувам и срещу какво се боря. Имаше време, когато на дъската имаше по много пирони, а виж сега - празна е...

– Значи вече не се страхуваш от нищо?

– Не се страхувам, но ако все пак нещо ме уплаши, изваждам и поглеждам дъската – затова я пазя вече толкова години. По нея няма пирони, но дупките още стоят. Те ми напомнят, че човек може да бъде толкова силен и толкова смел, колкото пожелае...

– Дядо, може ли да ми оставиш дъската за тази вечер?

– Може, но... ще изгася лампата.

– За какво ми е лампа, щом имам дъската на страха?... – гласчето му звучи почти убедително...

Тошко мушва дъската под възглавницата си, обръща се на една страна и геройски се приготвя да посрещне тъмнината. Изгасям и излизам тихо от стаята...

Пенсионерска работа - на сутринта май се бях успал. В просъница чух шум – нещо изтрака, после още веднъж. Станах, нахлузих чехлите и тръгнах към кухнята. Тошко, още по пижама, беше коленичил на пода. Пред него лежеше дъската. С лявата си ръка внукът ми държеше пирон, а с дясната – чука, най-големия.

– Тоше, Тоше, недей! Какво правиш? Ще се уда..... – прехапах устни, осъзнал в миг, че създавам нов страх у детето...

– На дядо юнака! Нека малко да ти помогна...

САУНА

Обичам да се пържа в собствен сос. Шегувам се – обичам да ходя на сауна. Вече трета година редовно я посещавам два пъти в месеца. Преди я карах малко през куп за грош, но вече не е така. След сауната се чувствам омаломощен, но пък пречистен. Когато се погледна в огледалото, виждам все същия застаряващ мъж, с бледо лице, оредяла коса и посребрели мустаци. Разбира се, тялото ми отдавна не е това, което беше на младини, а белегът от изгаряне на дясната длан все по-малко си личи с течение на времето.

Зная всичко за сауните. Те наистина са нещо хем просто, хем превъзходно. Стените и тавана на кабината се изработват от финландски северен смърч с дебелина 19 мм в така наречената „вагонна шарка“. Вратата е от дебело (около 10 мм), закалено стъкло без рамка, а пейките, скарите и облегалките се изработват от мека дървесина. Цялото вътрешно оборудване се състои от термохидрометър, пясъчен часовник, черпак и малко дървено ведро, в което се налива вода с ароматни соли. Сауните се загряват от камина със специално подредени камъни, които се подгръват от електрически нагреватели, разположени под тях. Последните се регулират от контролен панел за настройка на температурата, намиращ се извън помещението. И веднага да отговоря на въпроса на любопитните: „Защо уредът за настройка е разположен извън помещението?“ Ами-и... по всичко личи, че сауната е своеобразна фурна. Вие бихте ли разрешили на вечерята си сама да определи температурата си за готвене?... – шегувам се, разбира се – всичко е с цел безопасност.

Харесвам сауните, начина им на изработка и въздействието им. Харесвам малките сауни, тези, които са за един или двама души, защото освен всичко останало, сауната предразполага и към по-нестандартни размисли, особено когато си сам в нея. Често съм си мислил, че разликите между сауната и ада са само две – в температурата на „казана“ и във възможността да си тръгнеш, когато поискаш – отново се шегувам! Дори това не е напълно вярно. Доказва го белегът на дясната ми длан...

Преди няколко години посещавах от време-навреме сауна в малък крайградски хотел. Сауната беше страшотна, но поради отдалечеността на хотела и слабата реклама, посещенията бяха малко. За няколкото месеца, през които ходех там, само веднъж се засякох с друг любител на топлинната обработка...

През този ден щях да бъда отново сам. Видях го в листа за записване

– единствено моето име се мъдреше самотно на най-горния ред. Нищо ново!

Отдавна правех всичко по навик. Преоблякох се, обух банските, нахлузих чехлите, метнах хавлията на закачалката в предверието и хвърлих бегъл поглед към дисплея на контролния панел преди да вляза. Сауната беше настроена на 88 градуса – идеалната температура (поне за мен). Повечето любители на сауната влизат с хавлиите си вътре, но не и аз. Стоя петнадесет минути, наблюдавайки замислено пясъчния часовник на стената, понякога затварям очи и просто се оставям на топлината. Усещането е невероятно – сякаш тялото омеква, глътките въздух стават все по желани, а духът усеща по-ясно предизвикателствата. Когато времето изтече, излизам и взимам студен душ. В този момент усещам най-осезателно възможността за избор и удоволствието от живота. Попивам капките вода по тялото си, а после повтарям процедурата още четири пъти...

В онзи ден влязох в кабината. Взех черпака и напръсках загрятите камъни, а те ми отвърнаха с познатото си змиеподобно съскане. В сауната въздухът се овлажни и замириса на евкалипт. Обърнах пясъчния часовник и легнах на горната пейка, като подпрях глава на дървената облегалка. Ритуалът беше спазен и аз затворих за кратко очи. Когато отново ги отворих, бяха изтекли едва една трета от пясъчинките, но тялото ми вече се бе затоплило достатъчно, за да започне да се поти. Не след дълго се появиха и първите „изстрадани“ капки по гърдите и корема ми. Седнах. Белите ми дробове още по-силно усетиха горещия въздух. Капчиците пот постепенно увеличиха обема си и бавно се плъзнаха надолу. Обтрих с ръце тялото си, стараейки се да отстраня максимално потта. Определеното време изтичаше. Последните пясъчинките чакаха реда си. Бях трениран. Чувствах се добре и реших да продължа с още един сеанс. Станах и обърнах наново пясъчния часовник. Процедурата се повтори – малките жълти зрънца полетяха отново надолу – този път последните бяха първи. Отново легнах на пейката...

Бях възхитен от собствената си издържливост. Повече от половин час бях на 88 градуса – личен рекорд. Време беше за студения душ. Отново седнах. Горещият и сух въздух веднага атакува дробовете ми... или пък така ми се струваше. Все едно – крайно време беше да излизам. Станах и нахлузих чехлите...

Натиснах дръжката на вратата, но тя не се отвори. Натиснах по-силно – нямаше резултат. Тези врати се отварят винаги навън. Натиснах с цялото си тяло – от потта се приплъзнах леко, но вратата не поддаде. Виждах затварящия механизъм през стъклото – не помръдваше. Тези

врати не се заключват – но явно ролката не превъртеше – нещо беше заяло. Сърцето ми заби учестено. Почуках силно по стъклото – един, два, три пъти – все по-силно и по-силно. Опитах се да си спомня местоположението на сауната – преди нея имаше две предверия – съблекалня и сервизен възел с душ и тоалетна, всяко с отделна врата, а освен това от високоговорителите се чуваше релаксираща музика – нямаше да ме чуят, колкото и да виках. Вече едва издържах. Сърцето ми щеше да изхвъркне. Цялото ми тяло се молеше за глътка свеж въздух. Последните песчинки отново изтичаха, но с тях изтичаше и моето време – чувствах го...

Реших да счупя стъклото. Трябваше ми нещо голямо. Посегнах към пейката. Уви, пейките и скарите бяха закрепени за пода. Когато се изправих, усетих, че ми се завива свят. Трябваше да побързам. Черпакът не ми вършеше работа – беше твърде малък и лек. Взех ведрото. Излях останалата около литър вода върху себе си, за да се освежа и го хвърлих силно към вратата. Силният аромат на евкалипт ме отрезви донякъде и осъзнах, че не мога да се засили достатъчно, а ведрото е твърде малко и леко, за да строши стъклото. Оставаше ми само едно...

Свалих банския си и го увих около ръката си. Грабнах бързо най-големия, а може би и най-горещия камък и го запратих с всички сили към вратата. В същия момент изкрещях от болка, но чух удара по стъклото и последвалото го изтрополяване по пода. Камъкът направи още няколко претъркулвания и спря на скарата. Ароматът на евкалипт се замени с мирис на изгорели плат, плът и овъглено дърво. Стъклената преграда сякаш се поколеба за секунда, после се напука изцяло, досущ като паяжина и изведнъж се срути в краката ми...

Никога не съм предполагал, че свежият въздух може да носи такава благодат. Прекрачих хилядите парченца стъкло, грабнах хавлията и отворих вратата на съблекалнята. Живителният хладен въздух ме обгърна изцяло. Насреща беше огледалото. От там ме гледаше застаряващ мъж с пламнало лице, оредяла коса и увиснали мустаци. Гърдите му се повдигаха и спускаха учестено, а подпухналата дясна длан с разперени алени пръсти сякаш искаше да спре някого...

ГЛАСОВЕ

Когато отворих очи на 26 май 2040 година не знаех, че съм толкова грозен. Изглеждах малък и съсухрен. Кожата ми, сбръчкана като мачкан лак, варираше от бледо жълто до мораво-червено и то на петна. Очите ми – синьо-зелени и воднисти, почти без мигли, изглеждаха жабешки и безлични. Черепът ми – малък и неугледен, поразяваше с релефа си, изпъкнал нереално под рядката, сплъстена коса. Скулите – сухи и остри, а бузите ми – хлътнали неестествено, допълваха жалкия ми вид. Колкото до носа ми – за него просто не ми се говори...

Изглеждах ужасно, но не това ми се стори най-странното, а усещането за празнота... Чувствах се празен... Объркан, изгубен... Имах усещането за нещо безвъзвратно изчезнало... Постепенно осъзнах, че няма откъде да зная всички тези подробности за себе си – та аз не се виждах, няхах дори огледало пред себе си. Напрегнах силите си да си спомня – напразно... Нямам спомени. Като че ли всичко е изтрито от паметта ми, не е зная кой съм и къде съм...

Оглеждам се. Намирам се в стая. Лежа на легло, до него маса и два стола, а отсреща, на стената, виси снимка в рамка – мъж и жена, три деца на различна възраст – всички на фона на малка градинка. Може би семейство? Моето? Не виждам добре, защото в стаята е доста сумрачно. Каня се да се надигна и да огледам по-добре обстановката, когато изведнъж чувам женски глас:

– Добре дошъл отново!

“Отново”?... Оглеждам се стреснато, но никого не виждам.

– Ще поговорим ли? – нежно упорства гласът.

Извъртам глава във всички посоки, но не виждам никого.

– Има ли някой?

– Не знаеш кой си, нали? – не спират въпросите на непознатата.

След кратко колебание казвам:

– Не, а... ти знаеш ли кой съм?

Чувам, че се смее – залива се от смях, а после отвърща:

– Горкият, само да можеше да се видиш отстрани... – и отново се смее. Това ме обижда, но явно нямам друг избор и се примирявам:

– Добре де, добре, нека поговорим, но първо ми кажи ти коя си?

– Не знаеш дори аз коя съм, така ли? – смях, пак същият смях.

– А трябва ли да знам?... Аз дори не те виждам... Защо се криеш в тъмното?

– Не се крия... Странно е, че не ме помниш, но би трябвало да знаеш коя съм – нали сме едно?...

– Едно ли сме? – все още недоумявам.

– Е добре, няма да те мъча повече. Ще ти се представя отново – аз съм твоята съвест.

Ококорвам очи:

– Моята съвест, значи!? Ако ти си моята съвест, то с кого разговаряш тогава? Сама със себе си ли? – опитвам се да бъда логичен.

– Ти съвсем си се побъркал, приятелю. Естествено, че не си говоря сама. Разговарям с теб и с вътрешния ти глас.

– Да, бе, да! И как така?

– Така – много просто! Ние сме тандем и общуваме чрез теб. Ние сме твоят облик и твоето Аз.

Осмислям казаното. Напрягам се да си спомня нещо, нещо дребно, нещо, което да ми подсказе кой съм, да ми помогне да подреда нещата – някакъв блед спомен, нещичко, за което да се хвана, но... напразно. Не си спомням нищо. Абсолютно нищо. Чувствам се като в тунел – тясно, тъмно – крайт му не се вижда. Решавам, че трябва да се “придвижвам” пипнешком, затова опитвам напосоки:

– Нещо не те разбирам. Обясни ми отново – нима съвестта и вътрешният ми глас не са едно и също?

– Разбира се, че не са. Вътрешният ти глас е твоята интуиция, чувството ти за самосъхранение, природната ти нагласа към живота, усетът, който те ръководи, а съвестта – това съм аз – твоето верую и кредо, мярката ти за справедливост в комплект с всички правила и норми на поведение, на които си научен от родителите си и си взел от обществото през годините.

– Момент, момент... През годините ли каза? За какви години говориш? На... колко съм?

– Така си и мислех – влошаваш се! Ще ти бъде все по-трудно да взимаш решения и да избираш.

– Вече започваш да ме плашиш. Значи сега трябва и да избирам, така ли?

– Не мисля, че е останало много за избор, но... да – животът е избор – ние ти казваме своето мнение, а изборът е твой...

– И откога вземам решения?

– Шегуваш ли се? Почти през целия си съзнателен живот. Или си забравил, че си на 82?

– На 82?... Искаш да кажеш, че съм живял цели 82 години?... Боже, мислех, че тепърва предстои...

– Не се разстройвай толкова...Изживяхме ги заедно. Хубаво време беше!...

– „Беше?“ „Беше“ ли каза?...А защо не помня нищо тогава? Защо?

– Склероза. Старческа напреднала склероза – така пише в анамнезата на картоната ти.

– Склероза?... Значи съм старец?... Бях ли поне щастлив? Как мина живота ми?

– Погледни го от хубавата страна: преживяхме цели 82 години – някои не стигат и половината. Имахме много приятни мигове и...

– Всъщност, защо говориш само ти? Защо не се обади и вътрешният ми глас? Къде е той? Ти каза... Защо не го чувам? Не трябва ли и той да ми даде съвет?...

– Тук съм, тук... и не съм те изоставил...Просто вече съм много изморен... Все по-трудно ми е да те пазя – едвам дочувам шепота му, въпреки тишината в стаята.

– Значи всичко това е истина...И аз съм на 82?

– Уви, самата истина... – дочувам отново болезнения му хрип.

Изтощен, отпускам клепачи. Вече не ми се говори. Не искам да чувам никого и нищо. Чувствам се предаден и ненужен. Толкова празен... Унасям се и като че ли потъвам някъде...

– Време е! – чувам трети глас – този е различен и звучи равно и безпристрастно.

Трепвам. “Кой, кой се обажда?” “Кой си ти?” – искам да попитам, но устните ми не помръдват. Това ме амбицира. Напрягам сетни сили и в този миг сякаш ми просветва: “чувам” отнякъде да звучи нежния глас на мама и да ме вика по име; после строгия глас на татко с някакво предупреждение, което не разбирам; следват звънките гласове на децата ми и хор от познати гласове, сред които разпознавам роднини и приятели. Всичко се преплита като звън от малки и големи камбани и... започвам да си спомням. Спомням си, спомням си всичко...Помня!!! Щастлива усмивка изгрява на лицето ми. Спомени, спомени – цели 82 години...

Усещам се лек и ефирен. После някъде в съзнанието ми като ехо бавно и тихо отеква фразата: “Време е, време е...”

Постепенно всичко замира. Не мога да си обясня как, но съм сигурен, че това бе последния глас, който чух. Вече не усещах празнота – бях част от спомена...

ЛЮБОПИТСТВОТО

Тъкмо накърмих дъщеря си на една позакътана пейка в Морската градина, когато старчето пресече алеята. Вървеше бавно и някак несигурно, подпирайки се на износено бастунче. Когато мина покрай нас кимна, а аз му се усмихнах притеснително в отговор, закопчавайки копчетата на блузата си.

– Ще ви попреча ли, ако седна на пейката? – попита тихо, за да не събуди малката той. „Може би не трябваше да се усмихвам” – помислих си аз. Възрастният мъж наистина не приличаше на навлек, който иска да погледне в деколтето, за да зарадва очите си с напращелите ми от кърмата гърди, но от друга страна не беше и най-добрата компания за млада майка като мене. Просто свих примирително рамене и придърпах детската количка и раничката към себе си, за да му направя място. До мен лежеше разтворена книгата, която четях: „Името на розата” от Умберто Еко.

– Благодаря – отвърна той, после разстла бавно вестник и седна отгоре му. След това подпря бастунчето до себе си и извади цигара. С привично движение приглади пълното с тютюн бяло цилиндърче, но срещнал неодобрителния ми поглед, бавно върна цигарата си в пакета.

– Извинете... лош навик – измърмори той. Отново само се усмихнах. Поставих нежно спящата си дъщеричка в количката, покрих я с одеалцето и дръпнах сенника над главичката ѝ. Хвърлих поглед към деколтето си и отново посегнах към книгата си. След малко, когато вдигнах глава, улових погледа му. Старецът ме наблюдаваше внимателно – очите му сякаш минаваха през мен, но той със сигурност не гледаше гърдите ми. Повдигнах вежди в очакване, а той някак виновно измести очи и запремига често-често. Стана ми малко неприятно и може би щях да кажа нещо, но думите му ме изпревариха:

– Момиче е, нали?

– Момиче ... на седем месеца... – потвърдих аз.

– Като кукличка е... толкова малка и нежна... Е-ех живот, живот... – въздъхна искрено той, а после хвърли бегъл поглед първо към книгата ми, после към дъщеря ми и усмихнато добави:

– Как е „името на розата”?

– Казва се Дея...

– Хубаво име... Отива ѝ.

– Благодаря! – отвърнах резервирано. Всички майки се радват, кога-

то и други хора харесват или се радват на децата им. Това в повечето случаи е форма на учтивост и начин за контакт, но въпреки всичко, добрата дума отваря вратата за общуване.

– Кога ще е радостното събитие? – сякаш между другото попита старецът.

– Кое... радостно събитие?

– Сестричката?...

– Сестричка?... Не сме я планирали... Още е твърде рано... Може би по-нататък... А може би ще бъде братче?!

– Не сте ли?... Тя е на път... – отвърна уверено старчето. Погледнах го учудена и объркана. Не беше негова работа, пък и такава категоричност в думите му...

– Смятате, че съм бременна?... И смятате, че ще бъде отново момиче? – попитах с недоверие.

– Разбира се...

– Първо – не съм бременна и не е Ваша...

– Сте! – прекъсна ме старчето, а после добави: – Но за второто – сте права. Не е моя работа... Извинявам се!...

– Грешите!... Не съм бременна... Как Ви хрумна, изобщо?

– На път е и ще бъде момиче – с необяснима увереност в думите си потвърди старчето.

– Не може да го знаете! Не и преди мен... – не се предавах аз. Странното беше, че водех въобще този разговор с човек, когото виждах за първи път в живота си – имяхме поне четиридесет години разлика във възрастта и „се познавахме” от пет минути. Въпреки всичко усещах, че не се дразнех от поведението му и от намесата в личното ми пространство, дори бях впечатлена от убедителността, с която звучаха думите му.

– Мога и го знам!... Сигурен съм!... А това, че все още не знаете, че сте бременна, не означава, че не сте бременна – отвърна развеселен той.

– Шегувате се... нали? – оставих книгата си аз.

– Говоря напълно сериозно... Повярвайте ми – второто ви момиченце е на път.

– И как го разбрахте от един поглед?... Срещаме се за първи път... при това случайно...

– Случайността няма нищо общо. Аз „виждам” повече от другите... Приемете, че просто „виждам” нещата... Разбира се, не с късогледите си очи.

– И защо трябва да ви вярвам? – старецът помълча малко, после каза:

– Отговорете ми – какво ще видите от другата страна на другата страна?

- Моля?!...
- От другата страна на другата страна... Какво ще видите там?
- Не разбирам въпроса Ви... Това някаква уловка ли е? – вдигнах смутено рамене.
- Добре. Нека започнем с нещо по-лесно – как ще определите, например, това – и той посочи гърдите ми.
- Кое? – попитах по-скоро, за да съм сигурна, че говорим за едно и също нещо.
- Тези... прекрасни възвишения под блузата Ви. – Усетих, че се изчервявам, но не се предадох:
- За... гърдите ми ли говорите?...
- Да... но само това ли?
- Да не искате да ви кажа и гръдната си обиколка? – попитах иронично.
- Нямах предвид това. Не говоря за физически данни, а за възприятия. Ще дам пример – за вашата малка чаровница, това са само „мпца“, „мпца“ – и старецът млясна с устни, имитирайки бебе, което иска да суче. – За малкото момиче, което се люлее на онази люлка, това е нещо, което мама има, а тя все още няма, но вярва, че като порасне, ще има всичко, което има мама. За онзи седмокласник – това са формите, които иска да си „припомни“, да види и опознае с нарастващото си с всеки изминат ден влечение към другия пол. За мъжете – това са цици; жените ги наричат бюст, медицината – млечни жлези, а от гледна точка на фауната – могат да се приемат за виме...
- Глупости... Звучи грозно и обидно. Да не съм крава?! – не се стърпях аз.
- Обидихте се. Не трябва. Това са само думи, облечени в приписания им човешки смисъл... В края на краищата говорим за една и съща биологична даденост, нали?... Виждате ли онзи пенсионер, който разхожда кучето си. Ако кучето му ви подуши, то няма да ви определи като двадесет и три годишно момиче, току-що завършило висшето си образование. За него вие ще бъдете само женска, която има малки... Бъдете сигурна, че ще го разпознае безпогрешно...
- Погледнах го изненадано – бях на двадесет и три години и наистина се бях дипломирала преди месец, но нямаше откъде да го знае. Определено нещо в мене не му вярваше, но се замислих над думите му. Колкото и да ми се искаше да оспоря твърденията му, разбирах, че в тях има голям процент истина...
- А вие как ме възприемате? Във вашите очи каква съм? – попитах импулсивно – беше успял да събуди любопитството ми.

– Не се ли досещате вече?... Вие сте настоящето. Ако искате да „облека“ тази дума – вие сте младо и красиво настояще, изпълнено с жизненост и енергия! Пред вас, в количката, е бъдещето, а аз... аз съм миналото...

В този момент моето „бъдеще“ се събуди и проплака. Наведох се и взех дъщеря си в ръце. Старецът взе бастуна си, стана и внимателно сгъна вестника си:

– Време е да вървя. Беше ми приятно да поговорим – усмихна се той, а бръчките се откроиха още по-ясно по лицето му. После се обърна и бавно тръгна по алеята.

Усмихнах се. Гледах след него – възрастен мъжкар – „проскубан“ и бавноподвижен (според собствените му определения) и наистина беше „миналото“. Не изминал и двадесетина крачки, старецът се обърна и извика:

– Ще бъде рая... рая... – така и не разбрах добре за какво говори и какво точно казва – края или рая, или нещо подобно. Махнах му с ръка за довиждане. Повече не го видях...

След четири седмици разбрах, че съм бременна. На шестия месец научихме и пола на детето. Просто от любопитство исках да го срещна отново, да разбера как беше познал всичко това. Ходех редовно на разходка до „моята“ пейка, но той така и не се появи повече. Последните седмици от бременността си прекарах на легло вкъщи. Най-после терминът ми дойде. Родих прекрасно момиченце и в радостта си бях забравила напълно за стареца и откоleshния ни разговор. Избрахме име на малката, когато...

– Какво ще кажеш да я кръстим Рая? – попита съпругът ми – Харесва ми Рая... Дея и Рая – звучи добре...

Погледнах го изненадано. В този момент сякаш отново чух гласа на стареца: „Ще бъде Рая...“, а забравеното любопитство отново зачопли душата ми... Мисля, че в този момент разбрах въпроса му: „Какво има от другата страна на другата страна“...

ДОЗАТА

Всичко е в дозата. В малки количества не вреди, точно премерена е лекарство, а в големи количества – чиста отрова. Всичко е в дозата! Какво е доза? Порция, част, мярка, норма, определено количество, нещо, което се поема наведнъж. Например, доза... живот?!

Искаме или не – цял живот се лутаме между дозите. Дозите ни съпътстват в живота и дори дозират продължителността му...

Стела и Тодо също се лутаха, но дали го знаеха?

Стела се събуди една неделна сутрин освежена и отпочинала от поредната доза сън. Нощните кошмари бяха отминали и животът отново ѝ се струваше прекрасен.

– Добро утро! – поздрави Стела.

– До...бро утро! – отвърна ѝ Тодо с дрезгав глас.

– Първо кафе или закуска? – усмихна му се Стела.

– За...кус...ка! – изкрещя Тодо и закима с глава, а Стела, както винаги, приготви първо на него...

Тя изпи бавно сутрешното си кафе, наслаждавайки се на всяка глътка, т.е. доза от черната, ароматна течност. Закуси мълчаливо, гледайки ту към Тодо, ту към празната плажна ивица, по която се разхождаха гордо само десетина важни чайки. Времето беше хубаво, настроението ѝ приповдигнато – очертаваше се хубав пролетен ден. Наистина водата беше студена и за къпане не можеше да става и дума, но всяка разходка покрай морето носеше положителни емоции и я зареждаше с поредната доза оптимизъм. Стела мъчително се изправи на крака и бавно си отсервира. После наля чаша минерална вода и разпреди в две купчинки по няколко хапчета с различни цветове и големина – утринната доза лекарства. Направи го машинално, без да си сложи очилата, без да се замисли и без да ги погледне – рутинно действие, което правеше всеки ден. Щеше да ги изпие, но в последния момент реши първо да извади прането от пералнята. Сложи го в легена и с леко накуцваща походка се отправи към простира. Всяко навеждане беше мъчително за нея, но работата си е работа и трябваше да се свърши... Стела погледна към стаята. Тодо беше вперил поглед в нея и не изпускаше нито едно нейно движение. „Ама и ти си един – помисли си тя – две минути не искаш да стоиш сам” – и му махна с ръка.

Когато човек има време, когато не бърза за никъде, когато достигне определена възраст, той осъзнава колко са важни малките неща в

живота. Осъзнава колко важно е не само да свършиш нещо, но и да го свършиш навреме, простичко казано – да дозиращ нещата, да извлечеш максимум от ситуацията, без да накърниш нечий интереси, както и да дариш любимия с нужното внимание...

– Е, ще излизаме ли днес? – попита Стела, влизайки в стаята.

– Излизаме... излизаме... – извика Тодо. Стела само се усмихна на закачливия му вик, облече палтото си, посегна към бастуна си, опрян на стената, и отвори входната врата. Свежият въздух нахлу в стаята, а пердетата на прозорците зашумяха от порива на морския бриз. Стела въздъхна, затвори за миг очи, остави сутрешния бриз да помилва лицето ѝ, а после двамата с Тодо излязоха от къщата. Някъде там, в края на масата, останаха забравени две малки купчинки дражета и чаша минерална вода...

С алеята се справиха сравнително бързо, но когато навлязоха по пясъчната ивица, сърцето ѝ затупка все по-учестено и Стела забави ход. Нямаше какъде да бързат. „Тяхната пейка“ – огромен пън, изхвърлен незначайно кога от морските вълни, ги чакаше на плажа.

Едва достигнала до него, Стела се отпусна тежко върху гладкия, излъскан от годините, морските вълни и вятъра дънер. Имаше чувството, че сърцето ѝ ще се пръсне – усещаше учестения му пулс в слепоочията и дори в ушите си. Гръдният ѝ кош се свиваше и издуваше учестено, а лявата ѝ ръка беше като изтръпнала – сякаш не беше нейната.

Стела затвори очи. Алено-червени петна затанцуваха под клепачите ѝ, а спомените – като ситни мравки я върнаха години назад, когато като дете – лека и ефирна, тичаше по същият този плаж, вятърът рошеше косите ѝ, а морето ѝ се струваше „до колене“. Същото това неостаряващо море...

– Защо остарява човек, Тодо? Защо остарява? – въздъхна Стела и след обичайната доза носталгия по миналото усети, че заедно с отстъпващата болка в гърдите, остава само доза тъга, примесена с доза надежда, че не всичко още е загубено, че животът все още продължава...

Стела отвори очи. Животът наистина си течеше – вечното слънце бавно се издигаше над хоризонта, изпращайки все по-големи дози от живителната си топлина, а вълните все така упорито и монотонно атакуваха брега. Нищо неподозиращият за душевните ѝ терзания Тодо, стоеше кротко до нея на дънера и зорко следеше крачещите по плажа чайки, като въртеше непрекъснато наляво и надясно глава...

Стела го погледна с любов. Шарените му одежди и гордо вдигнатата глава му придаваха царствен вид, а философската му, леко разкрячена като за диспут стойка, огряна от лъчите на слънцето, го правеха да из-

глежда прекрасен, е, поне в нейните очи. Тя се наведе и в пристъп на любов нежно го целуна по главата.

– Какво щях да правя без тебе, Тодо? – нежно го попита тя. Папагалът само пристъпи от крак на крак, но не я удостои с отговор.

– Само ти ми остана... ти и проклетият бастун – тихо, сякаш само за себе си продължи Стела. Тодо отново не отговори. Никой повече не продума.

Минаха часове... Вълните целуваха за пореден път брега и отново се връщаха в морето. Отново и отново... Стела, забравила всичко, слушаше тяхната песен и гледаше непрекъснатия им бяг... Часове... Изведнъж Стела ненадейно изтърва бастуна си, а Тодо стреснато повдигна криле и я погледна, но тя, все още някъде далеч и от самата себе си, продължи да съзерцава магическия танц на вълните...

Слънцето се наклони на запад...

– Залез... залез... – изкрещя Тодо...

Двете самотни фигури се виждаха отдалеч на фона на аленото зарево. Бяха като влюбени, вперили поглед във великолепия залез, сякаш забравили за съществуването на всичко останало. Тодо започна неспокойно да се мести напред-назад по импровизираната пейка. Стела все още беше вперила немиждащи очи в последния си залез.

– Залез... залез... – изкрещя за пореден път заучената фраза Тодо. Стела отново не реагира. Донякъде объркан от безразличието ѝ, Тодо кацна на рамото ѝ, потърка главичка и човка в бузата ѝ, после загубил и последната си доза надежда, разпери крила и полетя към къщата. Може би най-после беше разбрал, че душата на Стела отдавна беше отлетяла на някъде...

МЪРЗЕЛ

Вече е осем и тридесет, но аз продължавам да се излежавам. Не съм болна, не съм уморена, просто не ми се става – мързелувам. Гледам към тавана, осеян с познатите малки фигурки. Тези фигурки само аз ги виждам. Те са плод на моето въображение и донякъде на майстора-мазач. Не ми се става – под завивките е топло, а спомените се въртят в главата ми. „За къде да бързам?” – задавам си риторичния въпрос. Няма за къде да бързам, но малко се срамувам от себе си, защото мързелувам...

Днес се навършват девет години откакто се пенсионирах. Пенсионирах се като учителка по български език и литература с 36 години трудов стаж. Като прибавим още дванадесет години като ученичка в същото това училище и пет години като студентка, излиза че почти целият ми живот е минал в училище – зад катедрата или пред нея. Колко бързо лети времето, когато си сред младите, но когато се пенсионираш, усещаш само самотата, старостта... и спомените. Те ме връхлитат внезапно, като следствие от сутрешното ми излежаване ли, меланхолия ли, депресия ли или просто мързел...

Не зная защо си спомних точно този случай, от по-ранните ми години. Може би защото ми беше направил много силно впечатление или, защото випуск '76 беше невероятен. Малко е странно, че спомените ми от първите петнадесет-двадесет години са по-живи и по-често се връщат в съзнанието ми. Явно последните години от практиката ми започваха да се губят в мъглата на склерозата. Отново се отплеснах... Та за какво си мислех?... А, да за мързела... и за випуск '76...

Бяха луди глави, но всички изкласиха. От тридесет и осем момчета и момичета, тридесет и трима завършиха висше образование. Петима станаха лекари, двама – зъболекари, няколко инженери, икономисти, един актьор, един художник, а Светлозар – ядрен физик, доколкото зная, работи в БАН по някакви проекти, станал е професор. Колко време мина оттогава, а си го спомням все така ясно. Слаб и висок, както сам се определяше, „самоходна тояга” с привидно лениви движения на човек, който знае цената си. Погледът му се стрелкаше във всички посоки, сякаш не можеше да се концентрира, но това беше само привидно и само за тези, които не го познаваха – имаше буден ум и невероятно чувство за хумор и самоирония. Тежко на този, който попаднеше на мушката му. Използваше кратки и точни изразия, които винаги попадаха точно в целта. Беше цар да прякорите! Имаше невероятната дарба да усети, да свърже

физическите и духовните качества на човека в полу-карикатурна форма, която прилепваше като ръкавица на ръка. Сега, като се замисля, повечето прякори на учениците и учителите сигурно са били негово дело...

С такива деца трябва да си винаги нащрек. Те са родени лидери, следят всичко, реагират спонтанно, необременени от предразсъдъци и ограничения, а липсата на опит и зрялост, често поставя и едните и другите в конфузни ситуации...

От онази година най-ясно си спомням есето, което им дадох да напишат за домашно на тема: „Как разбирам мързела и моето отношение към него“. Повечето есета изразяваха стандартното отрицателно мнение по въпроса и критикуваха безделието и леността, но не липсваха и добри попадения, които се стремяха да оправдаят това вяло състояние на духа и тялото с временна летаргична отпадналост...

Преглеждах есетата. Отдавна си бях наложила да не гледам името върху тетрадката преди да прочета домашното. Стараех се да пиша рецензия и оценка на свършената работа, а не на името, защото и учителите са хора и който от тях ви каже, че няма любимци и фаворити сред учениците, не е съвсем искрен с вас. Отворих поредната тетрадка. Прелистих няколко листа и стигнах до заглавието. Под заглавието нямаше нищо написано. Страницата надолу беше празна. Нямаше нищо, нито ред. Обърнах на следващата страница – отново нищо. Обърнах още един лист с надеждата, че може би листите са се слепнали, но... пак нищо. Едва на петата страница се мъдреше едно единствено кратко изречение: „Ето, това е мързел и то голям мързел!“

Нямаше смисъл да поглеждам към името. Авторът на подобно творение можеше да бъде само един. Не бях толкова ядосана, колкото въодушевена от това предизвикателство на ученическия гений, затова просто взех червения химикал и започнах с рецензията:

Оригиналност – отличен.

Съдържание – липсва – слаб.

Стил, образност – слаб.

Отсъствие на коментар върху втората част на темата: ”Моето отношение към него” – слаб.

Крайна оценка: Среден /3-/

Страницата свърши, а аз исках да напиша още нещо, макар да осъзнавах, че рецензията е по-дълга от това псевдоесе. Обърнах на следващата страница, за да продължа и тогава го видях – послеслова.

P.S.

Г-жо, извинявам се за шегата, с която започнах. Истината е, че аз не мога да определя какво е моето отношение към понятието „мързел“. Ето,

аз не написах есе и вие би трябвало да решите, че съм мързелив и заслужавам ниска оценка. От друга страна, измислих начин да илюстрирам как изглежда мързела и макар че не извърших физическата, писарската работа не мисля, че съм мързелувал в пълния смисъл на думата. Ако мързел означава да не правиш нищо, то фактът, че намерих начин да постигна нещо, докато не правя нищо, ми изглежда най-малкото оригинален. От друга страна, ако приемем, че съм постигнал нещо, то може да се каже, че не съм мързелувал и заслужавам висока оценка!.. Ето, че съвсем се обърках и в реда на тези си мисли, аз наистина не мога да реша какво е моето отношение към мързела...

Съвсем не се беше объркал. Просто хитруваше. Даже по-лошо – провяваше ме. Вече съжалявах, че написах рецензията си импулсивно. Не можех да скъсам листа, защото послесловът му беше на задната страница, но определено трябваше да си получи заслуженото. Да адмирираш такава постъпка е непрофесионално. Трябваше да измисля нещо...

На другия ден, в края на часа, върнах есетата. Учениците шумяха прелиствайки тетрадките си, час по-скоро да видят оценката си и прочетат рецензията ми. Когато подадох тетрадката на Светлозар, се обърнах към всички:

– Тишина, моля!... До края на часа има още няколко минути. Светлозар е написал чудесно есе. Бих искала да го прочете на глас и да го чуете всички.

Светлозар сякаш се смали пред очите ми. Будният му ум беше схванал на мига идеята. Червенина обля лицето му. Той сведе поглед и повече с очи, отколкото на глас попита:

– Госпожо, може ли да го прочета другия път?

– Разбира се! Нека бъде другия път – отвърнах великодушно. После дойде истинското спасение – звънецът...

РОЖДЕН ДЕН

(по идея от монголска народна приказка)

Нещата не винаги вървят по план, а човек трябва във всяка ситуация да умее да се владее. Казвам го от личен опит. Важно е...

Бях млад и избухлив. Сега съм само второто. Петдесет години прлавих грешки, които сега наричам „нагрупан опит“ и сигурно донякъде е така, щом все още имам „едно на ум...“

Тя беше първата ми любов. Всеки помни първата си любов – може би, защото е първа и е оставила дълбок отпечатък в сърцето. А може би тя се запазва завинаги, защото още нямаме база за сравнение и всичко изглежда ново и вълнуващо. Може би непознатите чувства опияняват и ни правят безгранично щастливи. Сякаш „поникват“ крила и искаме да полетим нагоре и по-нагоре, усещайки прилив на сили и желание да направим нещо добро, нещо оригинално и дори нещо лудо.

Тя беше първата ми любов – Ива. Наближаваше рождения ѝ ден. Исках да направя нещо мило, нестандартно, изненадващо и запомнящо се, да покажа себе си в най-добрата светлина и да загатна за чувствата си. Тайно се надявах да я впечатля и привлека вниманието ѝ. Привлякох го и то как...

Измислих план и организирах съучениците си – най-близките, разпределих ролите и дори направихме репетиция. Трябваше да стане по следния сценарий: подреждаме се в колона – аз вървя първи и нося красив букет с цветя – бели рози – любимите ѝ (бях го проучил предварително) и казвам: „Честит 17-ти рожден ден, Иве!“ След мен върви Станислава, носи впечатляваща на вид шоколадова торта с две запалени свещички – единица и седмица и ѝ пожелава: „Бъди жива и здрава!“. Борис продължава: „И ти и цялото ти семейство!“. Надя допълва: „И всички, които те познават!“. След нея Валери: „Нека всички рождени дни бъдат като този, а днешната красива усмивка да грее винаги на лицето ти!“. Марина добавя: „И щастието никога не те напусне!“. Следва Евгени: „Бъди все така усмихната и чаровна!“. „И остани верен наш приятел!“ – завършва Десислава. После всички се събираме един до друг и запяваме: „Хепи бърд дей ту ю, Иве!...“ На репетицията всичко звучеше повече от добре и ние предвкусахме изненадата, която предстоеше да ѝ направим, а самият аз се чувствах почти герой.

Настъпи очакваният ден. Събрахме се в края на улицата и се отпра-

вихме към къщата, в която живееше семейството на Ива.

Бяхме успели! Намерих най-красивите седемнадесет бели рози; купих шоколадова торта, а върху глазурата ѝ грееше прекрасно изписаното: „Честит Рожден Ден, Иве!“ Оставаше само да боднем цифрите-свещи и да ги запалим непосредствено преди пожеланието. Успяхме, въпреки ветровитото време, и се подредихме по предварително уточнения ред пред входната врата в колона по един. Вече можеше да позвъня...

Ива, очаквайки нас, поканените за празника си, отвори вратата още на второто позвъняване. Изглеждаше перфектно – бяла блузка, червена пола и червени обувки. Очите ѝ искряха от радост. Беше леко гримирана, а разпуснати ѝ коси изведнъж оживяха като на модел – явно ставаше течение. Пристъпих напред и влязох в антрето. След мен, едва прекрачила прага, застана Станислава, а другите заизчакваха реда си отвън – беше доста тясно и за всички нямаше място.

– Честит 17-ти рожден ден, Иве! – казах с най-възторжения си глас, подадох букета рози, очаквайки да чуя пожеланието на Станислава по сценария...

В този момент силен порив на вятъра задвижи входната врата, която блъсна тортата и буквално я залепи върху лицето и деколтето на рожденичката. Станислава така си и остана с отворена уста и мигаща „на парцали“. Парчета от тортата се плъзгаха по краката на Ивето и плъосваха в нелицеприятни купчинки около и по червените ѝ обувки. Лицето ѝ беше застинало в гримаса на изумление, видът ѝ беше комично-трагичен, а по блузката и полата ѝ се бяха залепили цифрите седем и едно... Всичко се сгромоляса само за миг! Избухнах неудържимо:

– Върви по дяволите!.. – викнах вбесен, осъзнавайки, че казвам най-нелепите думи... но вече беше късно. Отвън, чул – недочул, Борис изви си глас:

– И ти и цялото ти семейство!

Зад него Надя с тънкото си гласче зазвъня:

– И всички, които те познават!

Валери допълни тържествено:

– Нека всички рождени дни бъдат като този! И нека тази красива усмивка грее винаги на лицето ти!

Вложила всичко от себе си, Марина артистично добави:

– И щастието никога да не те напусне!

Евгени изрецитира високо и отчетливо:

– Бъди все така усмихната и чаровна!

– И остани верен наш приятел-е-е! – провикна се в своя си стил Де-сислава.

После всички се събраха до вратата и ентусиазирано запяха с пълно гърло: „Хепи бърд дей ту ю, Иве!...”

Нещата не винаги вървят по план, а човек трябва във всяка ситуация да умее да се владее. Казвам го от личен опит. Дано никога да не ви се налага да го разберете на свой гръб...

СЕКСИ

До този момент живота ми се съдържа в изречението: „Секс и още нещо“. Още от самото си съзряване съм била зависима от него, а с времето, все повече и повече се убеждавам в това. То ми навява и радост, и спомени, и тъга, „и... още нещо“ – е, може би не точно в този ред, защото е свързано и с конфузни ситуации, и с приятни изживявания, и с какво ли „още не...“

Когато бях много малка, естествено, не знаех какво е „секс“, но знаех какво е „кекс“ – двете думи ми звучаха еднакво. Много обичах кекс, особено кекса на мама. През детските си години, когато чуех случайно думата „секс“ в разговорите на възрастните, в съзнанието ми веднага изплуваше току-що изпечен кекс с шоколадов загар, прикрит от щедро поръсена пудра захар. Обожавах го. В първи клас, когато за първи път разбрах разликата между двете думи, се почувствах малко неудобно пред себе (толкова време да живея в заблуждение – възрастните сигурно са ми се присмивали тайно), но това беше плод на детското ми въображение, а представите на децата са доста развихрени...

Когато бях ученичка в долните класове, вече знаех какво е секс, разбира се, само на теория (доколкото теорията може да обясни нещата), и то от откъслечната информация, достигнала като от развален телефон до теб – оттук малко, оттам малко и... добиваш известна представа.

В четвърти клас тялото ми започна да се променя. От огледалото ме гледаше вече стройно момиче с дълги крака и наболи остри гърди, а дългата кестенява коса и шоколадови очи, определено впечатляваха батковците в училището. Един ден някое от момчетата извика: „Ей, секси“ – естествено не се обърнах, но другите го чуха и оттогава това обръщение ми стана нещо като прякор, като запазена марка и всички, дори момчетата в класа, се обръщаха към с тази дума. В повечето случаи ми беше приятно. Винаги, когато си спомням за прякора си от училище, мисля за „моето“ изречение „Секс и още нещо“ и че то е плод на първата дума от него „секс“ и съюза след него „и“ – „секси“.

После дойде и първият секс. Със Стефан беше вълнуващо, малко притеснително, някак хаотично и със сигурност – прибързано. Разбира се имаше чувства, но като че ли и двамата искахме най-вече да пробваме и да се убедим, че и ние го можем. Сега си мисля с умиление, че май го направихме без първата буква от думата секс т.е. на „екс“. Никога не съм съжалявала за това. Първият не се забравя, но следващата думичка от

моето изречение – наречието „още“, както и неговите съставки изрекох значително по-късно. Колко пъти съм въздишала в моменти на възбуда: „О-о! О-о-о!...“ Колко пъти съм признавала мислено и само на себе си: „О-още, още, искам още“, а после, в момент на откровение, съм си обещавала, че трябва да бъде „добро момиче“, като „добро“ означаваше да се държа като дама (според разбиранията ми за това в онези години). Всъщност, и досега не разбирам напълно, защо хората никога не свързват благоприличието със секса...

Преди да се омъжа имах пет връзки: Стефан, Евгени, Красимир, Станислав и Ивайло. Всяка от връзките продължи по няколко месеца. Най-дългата – година и три месеца беше последната – Ивайло, но и тя като останалите, завърши неочаквано – поне за мен. След всяка връзка търсех вината най-вече в себе си, но така ѝ не я намирах. Мислех, че вече познавам мъжете и мога да задържа поне един от тях до себе си, но петте ми връзки показваха недвусмислено друго. Когато бях самотна, спомените нахлуваха в главата ми, а аз неизменно се питах дали и мъжете в живота ми си спомнят за мен – можеха поне да позвънят, да се обадят – просто да се чуем. Така в един момент осъзнах, че макар да мисля за всеки един поотделно, аз ги възприемам като едно цяло. Веднъж, изреждайки имената им в последователността, в която имахме връзка, осъзнах нещо странно. Първите букви от имената им образуваха думата „секси“, което си беше наистина странно и шокиращо съвпадение...

Омъжих се. Омъжих се доста по-късно в сравнение със връстничките си, но изречението: „Секс и още нещо“ продължаваше да ме преследва и тогава. Изглежда и поредицата от съвпадения не спираше – особено, когато включих и името на бъдещия си съпруг – Огнян.

Като всички младоженци и ние бяхме обичайните влюбени, но имахме и нещо повече – лавина от емоции и страст, духовна близост и истинска привързаност. Принадлежахме си.

Естествено, в началото имаше повече секс и никой от нас не обръщаше особено внимание на съпътстващото „още нещо“. „Още нещо“-то съществуваше под формата на малки жестове на нежност и внимание, цветя, приятни изненади, безкрайни разговори и откровения. Имахме си наши тайни, наши сигнали – всичко това ни оплиташе в здравата връзка на любовта. Бях щастлива и вярвах, че съм намерила мъжа на живота си и мисля, че семейният ни живот беше безоблачен и красив. Понякога сексът беше добър, понякога хубав, често изключителен, но на третата година нещо се промени, а може би ние се променихме... не зная...

Струваше ми се, че интимността ни стана рутинна, еднообразна, по-

малко и сякаш по задължение. И не мога да виня само Огнян. Няма да крия – често получавах ласки, но не откликвах на тях както преди със същото желание. Така стигнахме до последната думичка в моето изречение „нещо”. Една вечер се чух да казвам безпричинно: „Не”, а той донякъде демонстративно попита: „Що”?...

Това ме подразни. Почувствах го като задължение, а себе си като вещ, която може да се използва или захвърли – според нуждата или желанието. Отказах.

Не съм сигурна точно защо го направих. Може би просто не бях в настроение... Обърнахме си гръб, но от тази вечер загърбихме и много други неща.

Разведох се след три години брак – добре, че няхахме деца...

През следващите няколко месеца след раздялата, моето изречение сякаш беше изчезнало от живота ми. Не правех секс и не срещнах нещо, което поне малко да заприлича на „още нещо”. Обзе ме меланхолия. Изпаднах в депресия – било нормално след развод. Но мина доста време и нищо не се промени – оставах все така вяла и апатична към всичко. Дори приятелките ми започнаха да се притесняват. Това се предаде и на мен – биологичният ми часовник тиктакаше неумолимо и отмерваше безпощадно времето. Още бях секси и мъжете се обръщаха след мене, но вече това не ми беше достатъчно...

– Нали каза, че нямаш приятел... – попита една вечер майка ми.

– Нямам...е, и? – отвърнах безлично.

– Тогава, за кого епилираш краката си? – недоверчиво ме погледна тя.

– За себе си... За самочувствие... – майка ми само поклати глава и излезе от стаята...

Вече се бях отчаяла, когато го срещнах. Не го срещнах – сблъсках ме се.

„Извинете!.. Съжалявам...” – каза той, а аз само се усмихнах в отговор на видимото притеснение, което се изписа на лицето му и може би също щях да кажа нещо извинително, но той отмина бързо. Беше хубав и поддържан мъж, каквито жените не срещат всеки ден. Може би затова го запомних. Изострената ми женска чувствителност, несъзнателно търсеща мъжко присъствие, крещеше: „Не го изпускай! Не го изпускай”, но аз не се обърнах след него, оставайки вярна на женските принципи – „Никога не тичай след мъж!”. Вътрешно в себе си усетих, че има и „още нещо”, нещо неосъзнато до момента, но така и не можах да определя точно какво...

Срещнах го случайно след три седмици на спирката в метрото. Позна ме. Кимнахме си, а след минута вече говорехме за времето, трафика и

обичайните неща от живота, докато чакахме железницата. Беше първият мъж, който не ме зяпаше по мъжки, не ми направи комплимент, не забеляза колко са хубави очите ми и не ме покани „на кафе”. Този път бях готова на всичко, за да го задържа, но той не поиска дори телефона ми. Вече започвах да се чудя какво не ми е наред и защо чарът ми вече не действа...

Влакът спря на метростанцията. Нямаше време. Трябваше да взема решение: да се примиря, че ще го загубя отново, или да пренебрегна женските правила!?... По дяволите правилата! Кой знае дали щяхме да се срещнем някога отново. Щеше да го има някоя флърца, докато аз се правех на важна и недостъпна. Но не и този път. Трябваше да взема нещата в свои ръце...

В този момент вратите на вагона се отвориха. Млад мъж излезе на перона, усмихна се свойски и се отправи към нас. Докато се опомня, двамата мъже се целунаха по устата, влюбено впили очи един в друг, сякаш нищо и никой друг не съществуваше за тях. Стоях вкаменена, безмълвна и гледах как се смесиха с тълпата, хванати за ръце.

Моето изречение бавно изплува в съзнанието ми: „Секс и още нещо”. Да! Вече бях разбрала какво е „нещото” и защо чарът ми не подейства, а що се отнася до „секса”, то в изречението никъде не се споменаваеше, че сексът ще бъде с мен...

НАЙ-ХУБАВИЯТ РАЗКАЗ

– Здравейте! – поздравих аз.

– Здравей! – отвърнаха хорowo почти всички, само Петьо подхвърли своето провлачено и неизменно: „Здрасти-и-и“, а Калина небрежно додаде:

– О-о, Ваша милост, най-после благоволи да ни уважи с присъствие-то си... Да не повярва човек...

Подминах упрека с мълчание, защото бях закъснял и реших, че една рекламна усмивка ще свърши по-добра работа от безсмислен спор или ненужни полу-стандартни оправдания. Огледах се. Всички бяха вече тук и водеха оживена дискусия. Единствен Станислав демонстрираше непукизъм, но аз го познавах – тарикатче! Изчакваше и вземаше страна накрая – страната на победителите. Седнах до него...

– ...по тази причина думата „реклама“ предизвиква смесени чувства в мен – довърши мисълта си Иван.

– Аз също смятам, че рекламата има две страни – положителна и отрицателна. Първата се състои в това, че ни информира, обогатява и насочва... – обади се Стела.

– Обогатява?!... – не се сдържа Иво. – Обогатяват те литературата, киното, изкуствата, но рекламата... глупости!

– Рекламата също е вид изкуство – не се предаде Светла – Тя е кратка като... виц, като анекдот. Целта ѝ е да привлече вниманието ни, да събуди любопитството ни...

– Ако има нещо, което да ме отегчава, това със сигурност са рекламите – обади се и Валери. Да не съм малоумен, та да ги гледам по сто пъти? Ако зависеше от мен, щях да ги забраня със закон ... особено по време на филми.

– Кои реклами те отегчават по-точно? Може би за строителна техника или за хербициди, но какво ще кажеш за онази реклама с красивите мацета по бельо? Отегчава ли те? Ама честно? – лукаво попита Милена.

– Точно в това е проблемът – мацките са перфектни, но я си представи това фино бельо върху... даскалката по физика, например. Мисля, че масата, обемът и гравитацията ще го скапят... бельото де, а що се отнася до фигурата ѝ – става само виц и карикатура...

Момчетата в групата се изсмяха...

– Гадно е да се подиграваш на недостатъците на хората. И ние ще станем на техните години – тихо, но категорично отвърна Светла.

– И килограми... – намигна Иво – и момчетата отново се изкискаха.

– Вижте... сериозно... навсякъде има добри и лоши предложения. В рекламата също. Всеизвестно е, че добрата реклама е само ефективната реклама. От друга страна „лоша“ реклама няма, защото дори и тя привлича вниманието – а това е и целта ѝ. Добрата реклама ни примадва, а лошата ни отегчава или провокира, но винаги въздейства по някакъв начин... като всичко останало в живота, т.е. излиза, че е въпрос на предпочитание и убеждение дали ще я определиш като добра или лоша реклама. Аз харесвам едно, ти – друго. Това е нормално, затова според мен, най-важно е рекламата да казва истината... – завърши монолога си Наско.

– Няма лоша реклама, но има лошо или неподходящо рекламиране – включи се в разговора и Калина. – Всъщност и добрата, и лошата реклама постигат целта си – привличат вниманието, но вниманието на кого и за какво?... Да сте видели да слагат червена точка на някой рекламен клип? А кой гледа най-много реклами – децата и тийнейджърите... А после родителите се чудят защо вършат глупости.

– Така е – обади се провлачено Петьо. – Например за хапчетата... Предлагат хапчета за всичко, за каквото се сетиш; ако не се сетиш – ти го напомнят и то многократно. Например, как да отслабнеш – по лесния начин естествено – без движение; как да натрупаш мускулна маса – с анаболи и хранителни добавки... Да не говорим за козметиката: шампоани, балсами и прочее екстри; спирали за миглите, докато последните станат като метли; за кожата на лицето и бръчките – там пък е върхът: маски, цапотии и всевъзможни клепаля... Питам се кого заблуждаваме – себе си или околните... и защо почти всички рекламни лица са до двадесет и пет години?...

– Това казвам и аз – най-важното е истината – започна отново Наско – Манипулират ни. Спомнете си рекламите за прах за пране. Не ви ли прави впечатление, че само за последните пет години прането става все по-бяло и по-бяло, което ме навежда на мисълта, че или навремето не са различавали цветовете, или скоро прането няма да се вижда от белота: снежно бяло, искрящо бяло, заслепяващо бяло, незнамкакво си бяло... ето дори ми се появиха и бели петна в паметта, само докато го мисля.

– Я стига! Някой да те кара да гледаш реклама насила? – озъби се Надето – В много случаи рекламите са полезни, защото ни информират не само за нов артикул на пазара, но и ни посочват предимствата му. Как иначе ще разбереш за новопоявилите се продукти? Ще си предаваме от уста на уста или предпочиташ пощенските гълъби?...

– Пазар! Това е ключовата дума! – авторитетно заключи Иво. Всички

бълват реклами: вестници, радио, телевизия, интернет... дори и надписа на фланелката ти – това не е ли реклама? Куцо и сакато рекламира и предлага, обещавайки чудеса: да спре косопада и да поникне нова коса до три месеца; усмивката ни да стане снежнобяла и неустойима за вечни времена; дамските превръзки да попиват все повече и повече – при това вече имат и крилца (само дето елерони и задкрилки не са им сложили), дупетата на бебетата направо се сбръчкаха от сухота, независимо от това, че те все така си се напикават „по график“, докато майките им „крадат“ лично време, купувайки на поразия съмнителни полуфабрикатни баници...

– А пък мъжете все по-често „вдигат самолета“! – иронизира го Милена – този път момичетата се изкикотиха съзаклятнически.

– Вдигат го заради вас... Макар „полетът“ да е общ – изчерви се Иво.

– То пък един полет! – не се отказа да го дразни Милена. Момичетата отново се спогледаха ухилени.

– Може би си сбъркала самолета, пилота, или... полета – контрира ехидно Станислав.

– О-о, Господин Безразличие се обади! Може би ще благоволите да ни осветлите с мнение по въпроса?

– Защо не... – не се остави на провокацията Станислав – Истината е, че рекламата продава. Факт е, че на пазара се предлагат много стоки – едни се продават повече, други по-малко и в това определено има пръст рекламата. Логично е при положение, че и рекламата също е стока... Не казвам, че рекламираните стоки са по-добрите, често самата стока се саморекламира чрез качествата си, но информация е нужна и тук Надето е права...

– Значи да се оставим да ни лъжат и манипулират, така ли? – не се сдържа Наско.

– Не ви казвам да вярвате, а да преценявате. Точно затова е необходима информацията, към която насочва рекламата. За останалото важи послесловът, този, с най-ситния шрифт: „Преди употреба прочети листовката“... Ясен ли съм?

Някои кимнаха одобрително, други свиха рамене, а Милена ме посочи с пръст:

– Хей, Всезнайко, ти няма ли да кажеш нещо?

– Аз ли?... Какво да кажа... Нали трябва да има и слушатели...

– Не стига, че винаги закъсняваш, а ми се и спотайваш. Този номер със слушателите няма да мине. Хайде да те чуем...

– Добре де, добре. Ще кажа и аз нещо „умно“... От гледна точка на слушателите и в духа на дискусията, всеки от вас си направи реклама

на тема: “За” и „против” рекламата” – някои по-добра, други по-лоша. Няма значение с кои неща съм съгласен и с кои не съм. Не е толкова важно. Мисля, че всяка реклама е насочена към определен кръг от потребители. Ако съдържанието отговаря на опаковката, ние, потребителите, сме доволни, ако ли не – сами сме си виновни...

– Как така... Защо?

– Казва се в края на почти всяка реклама: „Защото го заслужавате!”

P.S.

Вие сте прочели „Най-хубавият разказ”? Следователно заглавието–реклама е постигнало целта си.

Смятате, че разказът не е най-хубавият? И аз така мисля, но помислете логично – как иначе ще продадете хладилник на ескимоси? Смятате, че съм ви подвел?... Не съм на същото мнение – аз само рекламирах стоката си по най-добрия начин. Изборът бе ваш... И все пак защо го направих? Вече ви казах: „Защото го заслужавате!”

Е, хайде! Усмихнете се! Животът освен всичко друго е и реклама!

ТЕОРИЯ НА ОТРАЖЕНИЕТО

Въведоха Чарлз в кабинета ми.

– Заповядай, Чарлз... Седни...

– Аз... само за теорията, за която... говорихме...

– А-а, теорията... Дай да я погледна тогава – опитвайки се да скрия досадата си, поех измачканите и изпоцапани листи от ръката му и сведох поглед към първата страница.

– Сядай, сядай... Нали ще чета... То не става за две минути – почеркът му беше заоблен и изправен, а разстоянията между думите почти еднакви. Зачетох:

„Не ме е удряла ябълка и не написах тази теория във ваната. Видях собственото си отражение и тогава изневиделица ми просветна. Какво?... Отговорът е в моята теория – „Теория на отражението“. Човек винаги е търсил истината, търсил е отговори, стремил се е да си обясни нещата, да опознае света, в който живее. Създал е теории и всички те имат една цел – да дадат отговор на необясними явления, събития, странности и дори чудатости, които нямат логично обяснение. Човек търси логиката – човешката логика...”

– Добре започваш – подхвърлих, колкото да кажа нещо и продължих привидно заинтригуван (точно днес не ми беше до теории).

„...В това, да формулираш теория, няма нищо лошо – просто още едно мнение, още един поглед, още една позиция... Така си видях света – така си го описал. До тук – добре, но проблемите започват, когато тази теория добие масовост и се приеме като закономерност, когато стане аксиома.

Хората започват да ѝ вярват, да я цитират, да я приемат за даденост и без съмнение тя става универсалната основа за изграждане и развитие в някаква насока. Малцина имат възможност, знание, сили и средства да проверят теорията; други – просто я приемат или отхвърлят...”

Странно, направи ми впечатление, че по-надолу почеркът се променяше – сякаш беше писал друг човек – по-улегнал и по-уравновесен. Продължих да чета:

„...Отне ми осем години, за да опиша и проверя тази теория и когато я завърших през 2001 година, мислено извиках: „Еврика!“ Нямах ни най-малка представа, че тя ще промени живота ми. Нарекох я „Теория на отражението“ и все още мисля, че отражението „върти“ света.

В началото бях скептично настроен – какво толкова – още една тео-

рия, изпълнена със странни на пръв прочит изрази като: “различията в еднаквостите, променят еднаквостите на тези различия и ги превръщат във водещ фактор”... Изглежда сложно, но само на пръв поглед – простите неща “движат” света – само трябва да ги “видим” и осъзнаем...” – хвърлих един поглед и като се убедих, че Чарлз не ме гледа, ловко прелистих 2-3 страници и продължих: „...Когато говоря за отражение, нямам предвид огледален образ, а най-общо казано нещото, което кара индивида, всяка структура, и дори космическите обекти, да реагират на сили и дразнения – на всяко действие или бездействие, водещо до нарушаване на моментното състояние на хармонията и промяна на статуквото на изграденото равновесие...” – пак прехвърлих бързо 3-4 страници и „умно” се почесах по тила: „...” в този смисъл временното равновесие е фазата на стабилизация в хармонията на структурата, а продължителността на отражението на стабилизацията върху структурите е движещата сила на промяната... Казано по-просто – временното равновесие е опитът, паметта от миналите равновесия, а отражението е възможността за избор, стремежът за развитие и дори “желанието за грешка”, т.е. стъпката на промяната...”

Отгърнах следващата страница, но с периферното си зрение навреме мярнах, че Чарлз този път ме гледаше напрегнато. Какво ли си мислеше? Не забелязах нещо обезпокоително и продължих да чета нататък: „... Да вземем за пример хората и отношението им към тази теория – една част ще бъдат съгласни, т.е. те приемат изказаното мнение и между нас съществува временно равновесие. Друга част ще са на мнение, че тази теория е невярна и необоснована – т.е. те няма да я приемат. Теорията се явява дразнител за тях и те ще се опитат да противодействат по някакъв начин. Остава още една група – тези, които нямат мнение и тези, които не са чували за нея, които най-общо наричам “пасивните”. Всъщност, пасивните имат мнение, но все още не го знаят, не са го осъзнали, не са взели решение или не проявяват интерес за момента, но рано или късно ще вземат страна. Кога? Както се казва: “Когато ножът опре до кокала” – т.е., когато хармонията на тяхното равновесие бъде нарушена. От друга страна групата на пасивните е най-голяма и именно тя определя продължителността на хармонията... Разбира се, когато говорим за “група”, нямам предвид само хора, а всяко множество или система от структури, подложени на външно или взаимно влияние. Ето защо тук търсим границата на хармонията – границата, при преминаването на която хармонията се нарушава. Това е “капката, която прелива чашата” и “камъчето, което преобръща колата”. Точно тази граница е “границата на отражението”, стъпката, която довежда до еволюция...”

Отново хвърлям поглед към Чарлз и бързо прелиствам: „...когато се връщам назад във времето, осъзнавам, че съм се движил несъзнателно точно по “правилата” на отражението. Трупал съм опит и знания, справял съм се, или не съм се справял с вътрешни и външни проблеми, учил съм се от грешките си – т.е. променял съм се, но най-важното – имало е периоди на хармония и периоди на дисбаланс. Постепенно осъзнавах смисъла на много от състоянията, в които изпада човек, например: „Какво е любовта и защо тя е „сляпа”? или „Какво представлява болката?“, „Как...” – вдигнах глава и втренчено погледнах към Чарлз:

– Какво представлява болката, Чарлз? – заинтригувано попитах аз.

– Болката ли?... – сепнат, Чарлз стана рязко, а нервният тик на очите му се засили. След кратко колебание отвърна:

– Болката е... звънецът на вратата ни, алармата, която ни съобщава, че хармонията на нашата система е нарушена. Тя е дразнителят, който ни кара да вземем мерки, за да запазим съществуващата хармония. Тя ни предупреждава, че приближаваме границата – границата на отражението... А преминем ли я – започва разрушението, т.е. промяната... – каза го на един дъх – бързо и уверено. Поведението му подсказваше недвусмислено, че се чувства в свои води и спорът с него е излишен.

Погледнах го отново – наистина беше написал всичко това сам, имаше свое обяснение за нещата и определено вярваше в тях. Личеше си, че не е преписвал отнякъде. Това не бяха заучени фрази. Той живееше с тях...

По-надолу почеркът отново се променяше – закръглените, изправени букви отстъпваха мястото си на по-дребни, сбити и ъгловати, а стилът излизаше от рамките на научното звучене и се превръщаше в уличен – груб, агресивен.

Не, това сякаш беше писано от друг човек – съвършено различен, с други възгледи и манталитет, с друго отношение към света, макар темата да си оставаше същата:

...”Тъпо е да се вярва на всички теории. Някои могат да те накарат да се напикаеш от смях. Кой тъпанар е измислил такова понятие – “човешка логика”? Хармонията не се “движи” по правилата на един от компонентите си! Това е абсурд!. Вярата е отражение на отражението, което е отражение на наивността ни, породена от желанието и невъзможността ни да разберем (и подчиним) напълно всеобхватното. Всеки, който търси човешка логика в хармонията, е меко казано изумен...”

Следващите редове описваха в детайли и с невероятен сарказъм ограничеността на човешката интелигентност, както и произтичащите последици от това. Абсурдно!.. Всъщност...

Вдигнах поглед. Чарлз стоеше прав с глава, обърната към прозореца и сякаш беше някъде безкрайно далече... Изглежда напълно беше забравил теорията си, съществуването ми, въпроса ми за болката и... Сякаш някой друг беше писал всичко това, някой друг беше говорил с мен, някой друг беше пред мен:

- Сам ли писа това за... теорията, Чарлз? – усмихнах се аз.
- Каква теория? – погледна ме стреснато и с изненада в очите Чарлз.
- Теорията на отражението – така си я нарекъл, Чарлз...
- Чарлз? Кой е Чарлз?... – беше “изключил”. После очите му отново запремигнаха и сухата кожа на лицето му заигра:
- Аз съм Чарлз... Чарлз Дарвин... И кой, кой ви позволи да четете това?... Дайте ми го! Дайте ми го веднага!...

Вече нищо не беше същото – младият мъж буквално се промени пред очите ми – лицето му се наля с кръв, ръцете му заръкомахаха, а тялото му войнствено се наклони към мен...

- Как си позволявате!?... – изкрещя той. – Знаете ли кой съм аз?!... Знаете ли?... Аз съм Чарлз Дарвин – член на Кралското научно дружество!.. Аз...

В “отговор” на крясъка, в кабинета ми нахлуха двамата санитарни, които до този момент лениво се бяха подпирали отвън на вратата. Спокойно, с точно премерени движения, двамата надянаха усмирителна риза на пациента ми.

- Заведете господин Дарвин в стаята му... и нека си вземе лекарството – наредих аз.

– Добре, докторе! – отвърнаха почти в един глас санитарите и поведоха “члена на Кралската научно дружество” по коридора на психиатричното отделение.

Прибрах научния труд на господин Дарвин в папката с теориите на другите „учени“, опитвайки се да позная кой ще бъде следващият и каква ще е теорията му...

РАЗМЕРЪТ

Стоях в кафенето и чаках мъжа си. Бях седнала точно срещу огромния панорамен прозорец, за да мога да наблюдавам площада и най-вече входа на банката, откъдето щеше да се появи той. По паважа, между банката и кафенето, няколко десетки гълба кимаха ритмично с главите си, пристъпвайки ситно-ситно. От време на време, при преминаването на забързан пешеходец, те подхвъркваха лениво, колкото да му направят път, и после отново се връщаха при събратята си. Времето беше прекрасно и аз изпитвах истинска наслада от сутрешните часове на деня. Това усещане се допълваше от току-що сервираното виенско кафе и фреш от грейпфрут. Разлиствах списание „Мода” и плъзгах поглед по новата лятна колекция. Имаше наистина добри идеи, но не и за мен. Повечето от моделите стояха като излети на манекените, но не и на тяло като моето.

Аз съм рубensoв тип жена. Според достигналите до мен коментари – „пищна, сочна, яка”, а като добавя моите 189 сантиметра височина и килограмите си... не, тях няма да ги спомена – знаем ги само аз и кантарът ми... Столът под мене изскърцава в знак на съгласие...

Винаги избирам мястото, на което сядам. Още с влизането си в залата огледах столовете – бяха стабилни и мисля, че мога да им се доверя. Можех да седна и на малкото диванче, в ляво от масата, но то беше от така наречената „мека” мебел, в която обикновено потъвам. По-точно, щях да изглеждам като слон в бала памук – и, естествено, предпочетох стола. Разбира се, при всяко мое раздвижване, той тихо напомняше за себе си.

Десетина минути след мен в салона влязоха три момичета – млади, весели, превъзбудени. Те заеха масата до мене. Още преди да дойде келнерът, разбрах, че са студентки и идват от изпит. Всички говореха едновременно, прекъсваха се спонтанно и се смееха щастливо. Бяха преминали успешно през „ситото”. Обсъдиха набързо изпита, професора, младия асистент и още някого, когото нарекоха Мони.

Когато келнерът застана до масата им и трите млъкнаха едновременно – изпитът вече беше стара тема. Три чифта очи се плъзнаха по него – време за разузнаване...

– Какво ще обичате? – зададе стандартната фраза момчето, техен връстник.

– Три дълги кафета, двете с кондензирана сметана, моля – изчуру-

лика червенокосата, а когато младежът кимна и се отдалечи, допълни – Секси е!

– Забелязахте ли колко са дълги пръстите на ръцете му – попита брюнетката и добави:

– Не носи халка...

– Май нещо друго дълго те вълнува повече – безсрамно подхвърли русата. Всички се закикотиха. След като смехът затихна, тъмнокосата каза:

– Според мене размерът няма голямо значение. Ако харесваш някого, трябва да го приемаш такъв, какъвто е, т.е. искам да кажа...

– Знам какво искаш да кажеш – не се стърпя рижата – Когато съм в леглото, за мене няма значение какво виждам и какво харесвам. Има значение само какво чувствам...

– Не съм съгласна. Според мен всичко има значение... и макар че не искам на всяка цена да доминирам и да дърпам юздите на шоуто, никога не забравям, че все пак аз съм и кобилката, и черешката на тортата...

Тъмнокосата се умълча. Може би щеше да каже нещо, но в този момент към масата се приближи момчето с поръчката:

– Кафето без сметана? – попита то.

Червенокосата махна с ръка:

– За мене е.

Келнерът поднесе първо нейното, след това сервира останалите две, пожела приятен ден и отново се отдалечи към края на залата.

– Е... – не се сдържа русата.

– Какво значение има: дълго, късо... все кафе... – пошегува се брюнетката.

– Знаеш, че не говорим за кафето, скъпа – не се сдържа отново русата. – Ако размерът няма значение, то защо мъжете предпочитат жени с дълги крака и големи гърди?

– И руси – добави червенокосата.

– Другите какво да правим? Да се хвърлим в морето ли?

– Не. Просто трябва да забременеят в подходящия момент – нагло отвърна русата. – 95% от мъжете се хващат на въдицата...

– Е, и после?...

– После... в тигана...

– Не го мислиш сериозно, нали – попита чернокосата.

– Лесно ти е да го кажеш с твоята фигура... А аз? С какво да ги привлека? Погледни ... Това тяло ли е?

Усетих, че съм се потопила в разговора им. Едва, когато тъмнокосата спомена „тяло“, се върнах мислено към себе си. Познавах проблемите й.

Колко трудно се омъжих, само аз си знам... и с това не свършиха изпитанията. Спомних си преди три години, когато избухна пожар в къщата – усетихме го твърде късно. Пламъците бяха обхванали почти цялата вътрешна част от дома ни. Пътят към изхода беше отрязан. Решихме да се измъкнем през прозорчето на мазата. Мъжът ми придърпа старата ракла под рамката на прозорчето, отвори го и се провря през него. Беше мой ред. Стъпих на раклата, проврях глава и му подадох ръцете си. Беше ме измъкнал наполовина, когато се заклеших. Какъв ужас! – ханшът и дупето ми не минаваха през отвора. След няколко безуспешни опита се върнах обратно. Димът вече проникваше и в мазата. С няколко силни и точни удари с крак, мъжът ми изкърти прозорчето заедно с рамката. Отново стъпих на раклата – този път преминах без особени трудности. Касата беше широка само пет сантиметра т.е. отворът се беше разширил само с някакви си десет сантиметра. Десет сантиметра, но това беше достатъчно. Само като си спомня колко ужасена бях!... Явно в някои случаи размерът има огромно значение...

Няколко гълъба отново подскочиха лениво. Мъжът ми пресичаше площада. Като на екран виждах уверената му походка – висок, строен, широкоплещест – мечтаният стандарт за много жени...

– Я вижте този Аполон – дочух гласа на русата. Другите две обърнаха глави към прозореца.

– Бива си го – не се сдържа червенокосата...

Още преди да влезе в салона на кафенето, станах и се обърнах с лице към момичетата. Погледът ми беше леден, а внушителните ми размери не оставяха място за никакво съмнение, че мога да се справя и с трите наведнъж...

Дамите типично по женски, моментално усетиха, че са направили опит да навлязат в чужда територия и смирено наведоха глави.

Платих и се отправих към изхода. Не бях се отдалечила достатъчно, когато чернокосата каза:

– Този път ще се съглася с вас – размерът определено има значение!

Трите малко пресилено се изсмяха...

ПРЕДСКАЗАНИЕТО

Разхождах се безцелно в градинката пред музея. Просто убивах времето. Току-що бях оставил два документа в бюрото за преводи на тъгла и трябваше да изчакам „около час“ – така каза преводачката. Знаех, че нещата обикновено се проточват, но час или час и половина – все едно. За това време не можех дори да се прибера до вкъщи, камо ли да свърша нещо полезно. Реших да изчакам и може би щях да си спестя разкарването от повторното идване.

Насочих се към фонтаните. Слънцето вече припичаше и водните пръски привличаха като магнит хората без работа като мене. Всички пейки наоколо бяха заети. Повечето бяха пенсионери или служители от местните кантори, излезли в почивка – да изпуснат по една цигара или да хапнат набързо сандвич. Около самите фонтани щъкаха трийсетина дечурлига на една и съща възраст, явно от близката детска градина. От време на време струи вода избликваха, после достигнали кулминацията си, се връщаха с дъждоподобен ромон в шадравана. Повечето деца се възхищаваха от разстояние, но имаше и такива, които правеха опит да се надвесят от парапета и да докоснат с ръчичка водата. Зорко наблюдавани от учителките си, те просто нямаха никакъв шанс. Но поне се превърна в игра за малчуганите. А те това и чакаха. Изведнъж водните пръски образуваха дъга. Беше малка и бледа, но предизвика неподправена радост в присъстващите.

Имах достатъчно време и се огледах за свободно място, но почти всички пейки бяха заети. Отправих се към една по-отдалечена от шадравана, наполовина прикрита от кичест храст. Не бях сам. На другия край на пейката седеше около трийсетгодишна жена – циганка и дъвчеше кифла. Още щом приближих, тя прибра остатъка от кифлата в торбичката си, отри ръце в роклята си и каза:

– Дай да ти гледам бе, бате?...

Вече съжалявах, че седнах на тази пейка и се канех да стана, но тя се премести по-близо, повтаряйки:

– Нека ти гледам бе, бате... Няма да съжалява. Аз вижда. Всичко вижда.

– Не, няма нужда – отвърнах твърдо. Знаех, че за да се откачиш, трябва да се държиш уверено и хладно.

– Нека гледам на тебе. Ако позная плащаш, ако не... не плащаш... – и тя посегна към ръката ми.

– Не-е – отвърнах отново и дръпнах ръката си, но може би усетила колебание в гласа ми, циганката придърпа ръката ми към себе си и каза:

– Добре... няма плащаш... Аз гледам и ти видиш, че познава...

Любопитството ми надделя, а и имах време за губене, затова отвърнах:

– Ще платя, само ако познаеш... Разбрахме ли се? – циганката нищо не отвърна и се втрени в дланта ми:

– Ти учен човек, бате... много учен. Ти станеш голям човек... Хора много обичат тебе. Ти има жена и дете. И те много обичат тебе... Дете малко – такова – и тя посочи бягащите деца край фонтана.

– Има път, бате... Ти ходи в чужбина... скоро ходи... Къс път... бързо връща.

Щях да ходя на симпозиум в Германия – за това бяха документите, които бях дал за превод – поне това беше познала, но аз не ѝ вярвах. Чиста случайност.

– Аз вижда тебе в бяло. Държи нож... ти режи нещо... Ти доктор, бате... Познала... доктор?...

– Да, лекар съм... хирург. Позна...

– Аз вижда пари бате, пари после... Ти стане богат...

– Това с парите го казваш на всички, нали? – не се стърпях аз.

– Не всички, бате. Аз казва истина, каквото вижда... Аз вижда жена. Не твоя... друга жена, твоя жена руса, таз жена тъмна, трийсе години... Аз не вижда лице на жена... Аз вижда катастрофа. Жена лежи... ти познаваш жена... Ти помогнеш тази жена...

– Възможно е. Аз съм хирург и често оперирам пострадали при катастрофа... не мисля, че ми казваш нещо ново...

– Аз познава, бате... Вярвай мене...

– Добре, добре познаваш – дадох ѝ една банкнота, погледнах часовника си и станах от пейката.

– Чакай... Аз познава, бате! – повтори циганката. Махнах с ръка и продължих, не се обърнах повече...

В бюрото се наложи да изчакам още десетина минути, за да направят заверка на преводите. После ги помолих да ми направят и по едно копие. Платих и напуснах бюрото. Отново погледнах часовника си. Нямах много време, ако исках да се прибера вкъщи, преди да отида на работа. Тази седмица бях втора смяна. Мислено избрах най-късия път. Трябваше да пресека и тръгнах към светофара. Бях на не повече от петдесет метра, когато чух пронизително свирене и скърцане на спирачки. Секунда след това прозвуча характерния тъп звук от удар на тяло в кола. Обърнах се по посока на звука. Видях само финала – подхвърленото тяло като пар-

цалена кукла се преобърна във въздуха и падна на шосето. За секунди всички хора на кръстовището се скупчиха около катастрофата. Няколко други коли изсвириха с клаксоните си предупредително. Вече бях до тях и чух плачевния глас на шофьора, предизвикал катастрофата, който се съетеше и нареждаше:

– Видяхте, че пресече на червено, нали? Всички видяхте... Не съм виновен... Не съм... – никой не му отговори.

– Извикайте линейка! Някой има ли телефон? – извика възрастна жена, но някой вече се обаждаше на „Бърза помощ“.

– Не местете тялото – даваше съвети друг към надвесилите се зяпачи.

– Направете ми път! Аз съм лекар. Отдръпнете се! – множеството се разтвори пред мене и ми направи път да мина.

Беше жена. Лежеше по корем, а роклята ѝ – окървавена и разкъсана се беше вдигнала до кръста. На лявото ѝ бедро имаше голяма разкъсана рана, от която течеше обилно кръв. По-надолу, подбедрицата беше извита неестествено – най-вероятно беше натрошена. Свалих колана си и пристегнах бедрото над раната. Прегледах главата – една аркада, няколко охлузвания и... навярно комочио. Не беше в съзнание. Слаб пулс – едва се долавяше. Прегледах още веднъж тялото ѝ. Като че ли нямаше други сериозни травми или счупвания. В далечината вече се чуваше тревожния вой на линейката. Обърнах се към двамата мъже зад мене:

– Помогнете да я обърнем... Едновременно и бавно... и придържайте главата...

Положихме я по гръб. Имаше малко кръв под носа ѝ, а двата и предни зъба бяха счупени – външно нищо по-сериозно. Повдигнах клепачите и – зениците реагираха. Тялото ѝ леко потрепна. Идваше в съзнание. Бавно отвори очи. В този момент я познах. Беше циганката, която ми гледа на ръка преди час. Погледът ѝ постепенно се фокусира върху мене. Тя също ме позна, защото тихо изфъфли:

– Ти... фомогнеш тази жена, фате...

Професионално констатирах за себе си – помнеше всичко – добър знак и най-вероятно мозъкът ѝ не е увреден. Усмихнах ѝ се:

– Спокойно. Ще се оправиш. Всичко ще бъде наред...

Качих се с колегите в линейката. Днес работния ми ден щеше да започне по-рано...

По-старото поколение я помни като „Ореховата градина“, по-младите я знаят като „междублоковото пространство“, а младоците ѝ казват просто „Площадката“. Прави са – с годините толкова промени станаха, че какво остава една градина да смали размерите си до детска площадка.

Едно време тук наистина имаше орехови дървета, растящи в осем прави редици между крайните къщи и околобръстния път. По-късно съборетините ги разрушиха, а на тяхно място издигнаха снага шест девететажни блока. Орехите отдавна „заминаха“ покрай строежите, а на тяхно място засадиха няколко хилави бора, десетина брези и декоративни храсти. Само в западния край, незнайно как, остана самотен орех – един от малкото останали свидетели на промените.

За нула време блоковете се напълниха до „козирката“ и доскоро тихия крайградски район оживя от детски гласове, шум и врява, но името на новоизлюпения квартал си остана „Орехова градина“.

Минаха години и бившата междублокова градина също смени на няколко пъти облика си. Сега тя е асфалтирана в центъра си, а от него като паяжина тръгват четири алеи към четирите посоки на квартала. От двете страни на всяка алея монтираха модерни пейки. Шест малки, дървени маси приканват любителите на шах, табла и карти, а в средата на асфалтовото сърце на градината, боядисани във всички цветове на дъгата, изкушават най-малките обитатели – пързалка, люлки, катерушки и пясъчник.

От няколко месеца в градинката между блоковете имаме „наемател“ – клошар или скитник – нещо средно между двете. Никой не знаеше кога точно и от къде се появи, а и мисля, че не се заинтересувахме достатъчно – всеки разчиташе другите да проверят или... просто демокрацията си каза думата. В началото съкварталците го гледахме подозрително, а майките не даваха на децата си да се доближават до него, но след като няколко поредни сутрини отиващите на работа го виждаха да почиства, събира и изхвърля различни дребни отпадъци, останали от вечерта, неодобрението на хората постепенно премина в обичайното безразличие – важното беше, че нищо не изчезваше и не създаваше проблеми...

Всяка сутрин майките намираха забравените детски играчки в пясъчника непокътнати, а на няколко пъти откриваха изгубените или изпуснати чадъри, детски обувки, шапки, чорапчета, топки. Всичко това – подредено на видно място върху една от дървените масички до главната

алея.

Новият наемател изглеждаше около петдесет-шейсет годишен самотник. Обикновено седеше на крайната пейка в западния край на градината, близо до пътя, под ореха. Сякаш чакаше някого. Ненатрапчивото му поведение и липсата на каквото и да е желание за диалог с хората, го правеха почти незабележим и постепенно всички го приехме като част от интериора. Сега, като се замисля, трябва да призная, че не си спомням някой от нас, съкварталците, да е правил опит да го заговори, да научи името му, да му обърне поне малко внимание. Сякаш не съществуваше. Дори когато станеше въпрос за него, всички го наричаха „Скитника“ – беше различен, от ”друго тесто“ и край – и с това въпросът се изчерпваше.

Скитникът с нищо не натрапваше присъствието си. Напротив, през по-голямата част от деня седеше на пейката под сянката на големия орех, като от време на време променяше само позата си. До него ”дремеше” голяма платнена торба, която най-вероятно съдържаше цялото му богатство. Когато легнеше, той поставяше торбата под главата си, придърпваше каскета ниско над очите си и оставаше така с часове. Не му пречеха нито шума от преминаващите автомобили, нито детските смехове и крясъци. От време на време изчезваше ненадейно за няколко часа, но рано или късно се връщаше. Никой не знаеше къде ходи и какво прави, а после го виждахме отново на пейката. Постепенно така свикнахме с присъствието му, че дори, когато всички пейки бяха заети, а него го нямаше в момента - никой не отиваше да използва „неговата” пейка...

Дойде края на лятото. Дните ставаха все по-къси, но слънцето все още прежурише силно особено през обедните часове. Вечерно време градината се „пукаше по шевовите си”. Пенсионери играеха шах и табла, майки с детски колички „паркираха” по всички алеи, малчуганите окупираха люлките и катерушките. Тийнейджърите, обърнали две пейки една срещу друга, си разказваха нещо и се смееха на висок глас, а в самия край, около храстите, баби разхождаха домашните си любимци и говореха по-разпалено за тях, отколкото за внуците си...

През този ден горещото време най-после се поразхлади от появилия се вятър. Бризът постепенно се усилваше и майките побързаха да приберат бебетата си, но повечето хора не бързаха да се завърнат в задушните си апартаменти. Наближаваше осем и сенките на дърветата вече се сливаха с падащия сумрак, когато алейните лампи – последната придобивка на квартала – се включиха. На трафопоста бе монтиран датчик за осветеност и щом дневната светлина намалееше под определена грани-

ца, устройството автоматично включваше лампите. Алеите се осветяваха, а площадката придобиваше наистина приказен вид. Присъстващите възкликнаха одобрително, само групата младежи в южния край бе на друго мнение, но и техния „протест“ срещу светлината беше кратък.

За няколко минути и вятърът, и околният шум като че намаляха. Тогава някои от нас се оказа, че са го чули – необичаен, странен звук – нещо средно между стържене, триене и хриптене. Мнозина се огледахме и послушахме, но не усетихме нещо по-особено, дори посоката, откъдето идваше така и не разбрахме – както се появи, така и изчезна. Известно време всичко си остана спокойно. После последва нов порив на вятъра и тогава го чухме отново: стържеш, гъгнеш, вибриращ...

– Тихо! Тихо!.. – обади се някой.

В този момент се чу трясък. Мнозина, стреснати, подскочиха инстинктивно, други приклекнаха и вдигнаха ръце над главите си, за да се предпазят от нещо, незнайно все още какво... Миг след това огромен клон от ореха се откърши и с трясък се стовари върху пейката под него, скривайки с клоните и листата си всичко наоколо...

Изпод ореховата лавина се чу неистовия крясък на Скитника. Няколко души се затичаха да помогнат, а другите заприиждаха ужасени към мястото – кой по-близо, кой по-далеч. Мъжете с усилие успяха да отместят огромното туловище на клона – какъв ти клон?! В основата си беше около метър – цяло дърво.

Скитника беше целият в кръв, но дишаше...

– Линейка! Повикайте линейка! – нареди някой.

Извадих мобилния си телефон и набрах „Спешна помощ“. Обясних на пресекулки случилото се и нервно извиках:

– Изпратете кола на детската площадка в квартал „Орехова градина“, между блокове 101 и 106!...

С равен, делови тон дежурната попита:

– Възраст на пострадалия?

– Не зная – отвърнах.

– Име?

– Не зная...

– ЕГН? Има ли някакъв документ?

– Не зная... Същност, не сме проверявали...

– Състояние?

– Не зная... предполагам... критично... – усетих, че се изпотявам.

– Пол?

– Мъж, мъжки – отдъхнах си – най-сетне нещо да зная.

– Не го местете и нека един човек да посрещне линейката на пътя –

изстреля диспечерката и затвори...

След три минути в далечината се чу сирената на линейка, а секунди след това се появиха мигащите сини светлини...

Погледнах към пейката: „Слава Богу! – човекът още дишаше... Хванах се, че го нарекох за първи път „човекът“. Три месеца минавах поне по два пъти на ден покрай него, но не намерих време да го погледна – не го поздравих нито веднъж, не го заговорих, не знаех кой е и как се казва, на колко години е, откъде е. Оказа се, че никой нищо не знае за него. Всички смятахме, че е по-различен и го избягвахме... Трябваше ли да видим кръв, за да разберем, че и той е живо, човешко същество?...

Нещо ме стегна за гърлото и за пръв път се почувствах по-дрипав и по-жалък от лежащия безпомощен скитник на пейката...

МАЛКАТА БУКВА

Ако някой ви каже, че може да ви накара да направите нещо, което той пожелае (без да опира пистолет в главата ви), ще му повярвате ли? Не?! Така си и мислех. И аз не бих му повярвала, но бих застанала нащрек – ще премисля чутото, видяното, прочетеното и интуитивно усетеното, ще търся уловката, ще се съмнявам и пак ще търся. Не се отказвам лесно. Например, когато започна да чета книга или статия, винаги ги дочитам до края. А трябва ли? Представете си, че не ви харесва авторът, стилът му или съдържанието... Тогава?

Без да искам, май се набутвам в собствената си задънена улица. Ето и разказът, който в момента чета, не ми допада, не ми харесва, не го разбирам, е... все още съм в началото, но вече ми се иска да го нарежа! По-добре въобще да не бях го почвала...

Всъщност, наистина ли винаги трябва да завършвам всичко, което съм започнала, да стигам винаги до самия край? Оставям книгата пред себе си. Почти съм готова да се откажа, но... не го правя. Нещо ме спира...

Грабвам отново томчето. Гениално или глупаво – това са двете категории, които разделят диаметрално мненията на хората. Останалото е „златната среда” – златна, но все пак среда...

Дали да се откажа? Но... тогава пък няма да разбера как завършва разказа и защо въобще е написан. От една страна, това едва ли е толкова важно, от друга – защо изобщо се захванах с него? Женското ми любопитство надделява, предизвиква ме. Да видим тогава...

Е, може би пък ще науча нещо ново, нещо, което си заслужава да разбера, а... може би... не? Няма как да го зная предварително. Изходът е ясен – продължавам...

Животът ми е минал сред книгите. Наистина последните години електронните издания и интернет доста ги поизместиха... Въсъщност, колко четем?... И има ли значение бройката? По-важно е съдържанието... Отново се изправям пред същата дилема – как да разбера съдържанието, ако не прочета разказа до края?.. Ще обърна на последната страница. Не, не е честно...

Затова решавам твърдо – ще го прочета – независимо, че началото определено не ми харесва!

Има и още нещо, което ме притеснява – аз харесвам този автор, по принцип ми допада. Мисля, че написаното от него ме докосва, въздейст-

ва ми... Приела съм стила му – досега не ме е разочаровал. Тогава с какво наистина този разказ ме дразни? С предизвикателството за облог или...

Йезуитски! Да, точно така – написан е йезуитски – хитро и предизвикателно! Подмамва ме, сякаш ми казва: „Ела с мен, но не питай! Няма да ти кажа нищо предварително!” Ето, това ме дразни, а също и фактът, че не мога „да се закача” за нищо. Вече съм прочела три страници и ако някой ме попита за какво се разказва – признавам – ще вдигна рамене...

Когато четеш нещо подобно, трябва да внимаваш, да се съсредоточиш в него. Това, в повечето случаи, не е просто текст, а свят, видян през очите на автора – неговата вселена от страхове, съмнения, надежди, разочарования, страсти, болки – всичко, всичко, до което се е докосвала в мислите и делата си...

Лошо! Наистина лошо говори за мен – три страници текст, любим автор, хубав стил, желание за четене – поне в началото и... нищо! Нищичко насреща...

Може би все пак трябва да оставя разказа – да го прочета друг път. Може би пък, не разказът е виновен – може би аз не съм нещо в кондиция? И все пак за първи път ми се случва да не мога да хвана нишката, да не усетя нюанса... Чувствам се глупава... Това ме амбицира отново.

Никога не се отказвам и най-добре ще е да го започна отначало. Вероятно нещо съм пропуснала... Обръщам страницата назад и... изведнъж спирам: Как пък не! Няма да стане! Не и при мен. Сигурна съм – провокира ме, иска да ме накара да обърна страницата...

О, не! Определено няма да се хвана! Усещам, че това е уловката. Ще продължа напред, пък ще видим кой кого...

Прелиствам отново до мястото, до където бях стигнала и продължавам с досада:

„Разбирате ли правилно написаното дотук – имаме набор от 30 букви, т.е. азбуката. Ако „нахвърляме” тези букви хаотично, се получава безсмислица, която в повечето случаи дори не може да бъде изказана. Ако образуваме от тях думи и ги включим в изречение, това вече е стъпка към общуване. Ако съумеем с изреченията да нарисуваме картина – това вече е литература. Ако вложим скрит смисъл и обаяние, това вече е въздействие. Ако...”

Спирам да чета отново. Струва ми се, че някой скришом ме наблюдава и ми се подиграва. За какво пише, всъщност? Думи, думи, думи... Ред след ред – е да, имат смисъл, но нищо не ми говорят... В този разказ има нещо нередно, нещо...

Трябва да разбере какво е! Връщам се отново към текста. Искане ми се да обърна страницата и да видя края на разказа – знам, че там ще излезе

наяве скритото. Едвам издържам, но колкото и да не е за вярване, не го правя. Ще издържа.

Учудвам се на собственото си търпение, а любопитството съвсем не ми е чуждо. Сама съм. Мога да го направя и никой няма да разбере, но... аз нали ще знам. Ще бъде победена...

Флиртува с мен. Всъщност, не точно с мен, с читателя по принцип. Започвам да разбирам. Авторът поставя маска на очите ми. Повежда ме и колкото и странно да звучи, води ме към нещо, което само той си знае... Сега разбирам. Не ме дразни авторът, нито написаното – дразни ме маската. Свикнала съм да търся, да прогнозирам, да виждам, да се наслаждавам, а ето, че това ми е отнето с тази маска.

Хрумването ми ме удовлетворява и повдига значително самочувствието ми: „Разкрих те!” – мислено се обръщам към автора. Но дали това е истина? Точно този въпрос ме държи нащрек и не ми дава мира.

Целта е ясна: Ще сваля маската едва в края на пътешествието. Ще разбули тайната, ще изскочи „нещото” с гръм и трясък. Явно всичко гради на основата на изненадата. Надгражда върху нея тухла по тухла – досадно бавно, но упорито и систематично... Кулминация, завършваща пак с изненада.

Чак се опиянявам от своята проникателност. Още съм по средата на разказа, а вече надушвам края му. Не точно края, но съм отгатнала изхода. Това изведнъж ме прави щастлива. Явно не съм глупава! Разказът вече ми се струва дори приятен...

Шега! Разбира се, това е шега. Как не ми хрумна по-рано! Целият разказ е шега. Цялата тази скука е умишлена. Създава се изкуствена атмосфера на скука и точно тогава, когато се измориш от нея, „вратата” се отваря широко и всички викат: „Изненада!” (точно като по филмите).

Ще ми се да е така! Прочетох следващите две страници и отново не съм сигурна. Очите ми са все още покрити с маската и все още никой не вика: „Изненада!” Съмнението отново се прокрадва в душата ми. Май че ме постави на тясно – в тъгъла на позора.

Тъгълът на позора – как звучи само! Какво позорно има? Не съм се досетила! Голяма работа... Това не е ребус, а разказ! И все пак... Остава само една страница. Вече нямам избор - ще я дочета. Връщам се към текста:

„Ювелирната подредба на думите, тяхното значение и значимост провокират чувствата ни, карат ни да усетим дълбоко в себе си възвишеното и мерзкото; да оценим сами себе си. Но не това е най-важното. По-важно е, че те ни карат да мислим, а това ни различава от останалия свят...”

Явно, щом сте стигнали до тук – прочели сте разказа ми! Как какво?! Постигнах целта си! Накарах ви да прочетете нещо, което не харесвате – това първо! И второ - проверих Вашата наблюдателност! Да гледаш, не означава, че виждаш. Да, да! Помислете! Какво пропуснахте?! Забелязахте ли, че всеки абзац от този разказ започва с поредната буква от азбуката? Не сте?...

P.S.

Ето, че ви накарах да направите още нещо...

По-наблюдателните ще кажат:

– Липсва буквата „б”!

– Така е! Вярно е, но пък и в българския език няма дума, която да започва с „б”. Този факт не отрежда на „малката” буква незначително място, а напротив, прави я неповторима с мекотата, която придава на езика ни. Без нея азбуката ни би била по-бедна и непълна. Нека ѝ отдадем заслуженото с... този мой разказ!

ИЗБОРЪТ

Когато човек стигне до „кръстопът“, той има „право“ на избор. Повечето хора смятат, че изборът е между всички предоставени възможности. Това не е съвсем така. По-точно казано, така изглежда само в началото.

Ако погледнем философски на нещата, ще осъзнаем, че няма значение колко на брой са възможностите, как ще ги наречем, как ще ги класифицираме и подредим в списъка за евентуална реализация. Ние избираме винаги само една тях: „Да“ е избраната възможност, а „Не“ – всички останали. Следователно, в най-общ план, възможностите са винаги две. В този ред на мисли няма значение колко на брой възможности е имало, защото в една и съща ситуация, един „вижда“ само три възможности, друг четири, а трети да кажем... седем. Всъщност, колкото и да са възможностите, има значение само коя от тях е била избрана и използвана, а останалите са като мираж – може и да сме ги видели, но дали са били реални?..

Кръгозорът и опитът ни помагат да направим „правилния“ избор, а дали това е така – става ясно в само бъдещето. Истината лъсва значително по-късно, тогава, когато бъдещето е станало вече настояще. Именно тогава човек „бере плодовете“ на своя избор, т. е. „вижда“ последствията му.

Тогава, има ли смисъл изобщо да избираме? Не може ли просто да продължим нататък, пък – каквото „сабя покаже“? Да продължим – може, но все пак изборът остава, защото животът не е само магистрала, а неопределено дълъг път с много кръстовища и спирки по протежението си...

Матей беше пред избор – да открадне или не...

Досега не беше го правил. Никога не беше правил и много други неща в живота си, но в последно време се чувстваше като пълен неудачник. Беше в някакъв особен период в живота си – пълна каша – каквото и да докоснеше, с каквото и да захванеше – все нещо се объркваше, все се проваляше, все удряше на камък... Дори музата му беше усетила поредицата издънки и тихичко се беше изхлузила в незначайна посока... Мракът в душата му се съгъстяваше и все повече тъмни въпроси като чукчета тракаха по главата му, но сега един от тях напираше с особена настойчивост – да открадне ли?...

Всъщност, нямаше да краде нищо материално, нищо в обичайния

смисъл на думата. Дори „кражба“ в случая беше силна дума. В неговите среди по-точното понятие беше плагиатство. Нищо особено – щеше да се порови в интернет, да поразлисти стари статии и материали, да прегледа подобни хроники. Щеше да използва само някои силни изрази, е, разбира се, че ще ги префасонира... Все щеше да сглоби нещо...

Ето, това „преработване“ и „сглобяване“ го смущаваше. Толкова ли беше изпаднал, да не може да измисли нещо оригинално, нещо с което, както преди, да впечатли читателите си – да бъде отново номер едно... Наистина ли беше на дъното? Той, журналистът с репутация и име?!... Трябваше да влезе във форма, да върне себеуважението си, да усети отново адреналина в кръвта си, емоцията от живота...

„Как я докарах до тук? Да ровя в интернет, за „да захая“ нещо, „да се закача“ за някоя дума или идея... По-добре да напиша нещо свое, макар и да звучи дилетантско... Глупости! Наистина не е за вярване, че го мисля... пълен абсурд“...

Матей отново изтри написаното на лаптопа - поредния сив и скучен опит. Статията трябваше да е готова до шест, а той все още се занимаваше с душевните си гърчове: „Да открадна ли, „да чопна“ ли нещо „назаем“?...

В края на краищата всички военни събития си приличаха: имаше агресия, имаше победители и победени, имаше и жертви. Тогава какъв е проблемът?... Защо не можеше да напише статията?... Да! Проблемът беше в него – не можеше да избере – да се предаде и да признае, че не може да напише проклетата статия – поне не днес, не и до шест часа или да приеме плагиатството като решение?...

Две възможности... и двете неприемливи.... Коя да избере?...

„Не! Няма да се ровя в интернет, из чужди статии и материали, няма да прекроявам чужди писания... Ще взема един от силните си репортажи, ще променя само цифрите и фактите, събитията в него, а пълнежът, текстът – ще запазя“. Ще останат смразяващите кръвта описания, нечовешките мъки и страдания на беззащитните жертви и естествено – заклеимяването на агресора... Правил съм го много пъти – ще успея.. Отново ще бъда на първа страница, отново ще ме тупат по рамото, отново ще мяркам завистливите погледи на „старите пушки“ и възхищението на новациите колеги... А... що се отнася до плагиатството – кой казва, че не може да се използва собствен репортаж? В края на краищата – кой краде от себе си?... Пък и едва ли някой ще си спомни репортаж, отпреди единадесет години... Наистина, двете събития доста си приличат, но тези конфликти са от друг характер, с народи от друга раса, дори континенти – отдалечени на хиляди километри един от друг. Времето и

разстоянието ще заличат всичко... Пък и когато си на дъното, можеш само да изплуваш... Решено – изборът е направен!”

До шест без петнадесет материалът беше готов. Вярно, че Матей се чувстваше малко неловко и в известен смисъл предаден, предаден от самия себе си, но статията отиде навреме за набор в печатницата на вестника. Всъщност, това беше най-важното...

Репортажът излезе на първа страница! Заглавието – с тлъсти букви, текстът – обширен, със силно встъпление, задълбочена аналитична част, с акцент на потресаващите безчинства на агресора и, разбира се, богат снимков материал. Наистина, впечатляващи снимки на младото фотографче, уловило изключително точно същността на събитието... Добра работа, перфектна... Наистина се получи... Направо плаче за „Пулицър”! Жалко, че цялата статия не се побра на първа страница и заключението остана на.. трета! Е, това да е!...

С привичен жест Матей отгърна на трета страница, но още първите редове го стреснаха. Опитното му око веднага схвана идеята на редактора. Идея – сама по себе си добра, но... само да не беше това съвпадение...

Редакторът беше направил ретроспекция на два военни конфликта – сегашния и...този - отпреди единадесет години... Явно не беше чел статиите задълбочено – името на автора им беше достатъчна гаранция... Да, поотделно – материалите наистина бяха жестоки, но един до друг... твърде еднакви, с повтарящи се цели абзаци, досадно приличащи си ... като разнородни близнаци, които хората винаги сравняват и единият винаги губи... Ужас! Като пошла, нескопосана шега, някакъв отвратителен фарс...

Матей стисна глава с ръце! Не можеше да повярва – от всички статии, писани за военни конфликти, Главният беше избрал точно тази, неговата, отпреди единадесет години?!... Всъщност, нямаше нищо за чудене – и той бе направил същото...

Чукчетата отново забарабаниха с усилие се ритъм в главата му: ”Изборът!, ”Изборът!”, ”Изборът!”...

След него вече нищо не е същото – нито ние, нито ситуацията... Изборът ни променя и макар да остава в миналото, той ни съпътства и в настоящето, и в бъдещето...

Всъщност, кой избира – ние, или ситуацията избира нас? Кой е изборът и кой изборият...

Чукчетата удряха неумоливо: ”Изборът! Изборът! Изборът!”...

ЛАБИРИНТ

Всяка втора събота от месеца имам право да виждам и взимам децата си. Наричат го „право!“... Един път в месеца – наградата за бащинство. Не ми е приятно, че други определят кога и колко пъти мога да виждам децата си – нима обичта, близостта и възпитанието могат да се получават на порции?... Когато единадесет години са раснали пред очите ти, когато си бил част от радостта и проблемите им, когато си будувал, страдал и си се притеснявал – тогава никой не говори за „право“, а само за задължения. Никога не ми е било тежко – нито тогава, нито сега. Само дето ми е толкова трудна всяка раздяла с тях...

Съдът присъди родителските права на жена ми – „най-доброто за децата“ – така каза съдийката. Не мисля, че е нито „най“, нито „доброто“, но какво значение има, когато не те питат. За мен остана да чакам „моята събота“. Улавям се все по-често да се питам: „А дали и децата я чакат?“

Изглеждаха добре – чисти и хубаво облечени. Явно жена ми се беше постарала – всички трябваше да видят колко добре се грижи за тях и колко добре се справя без мен. Не, не го казвам с ирония. Наистина е грижовна майка, а и преди се справяше добре. Друго ме дразнеше през последните години – винаги себе си слагаше на първо място. Всяка нейна дума започваше с категоричното и безапелационно „Аз!“ „Аз имам нужда“..., „Аз, на твоето място“..., „Аз мисля“, „Аз искам“... и дори, когато правеше нещо лично за себе си, винаги допълваше: „а и... децата ще се чувстват по-добре“... Съгласен съм, че в някои от случаите децата наистина щяха да се чувстват по-добре, но изразът ѝ в комбинация с нейното „Аз“ все повече намирисваше на лицемерие и начин за постигане на собствените ѝ цели. Усещах децата като заложници на егоистичното ѝ „Аз“...

Дори сега, когато говоря с някого и чувам онова особено звучащо „Аз“, си казвам мислено: „Бягай далече!“

За мене мъжът и жената са равнопоставени в брака, а компромисите – неотделима част от него. Не съмнителното „Аз“, а любовта, доверието, разбирането и толерантността са част от градивния материал, които го спояват и го правят стабилен и здрав. Партньорът трябва да се опитва да разбира, подкрепя и цени твоето „Аз“, а ти – неговото. Не натрапване и инвазия, а съпричастност и доброжелателство – така го разбирам, така го чувствам отвътре...

Както и да е. Не сме се карали, но между нас постепенно настъпи от-

чуждение. Разделихме се поради „несходство в характерите“. Все още ми звучи малко странно след единадесет години брак...

Днес е „моята събота“. Седнали сме в градината на голямата градска сладкарница. Синът ми, Иво, е на шест, а дъщеря ми – след по-малко от месец ще навърши дванадесет. Малкият си поръчва паста и кола, а каката – плодова салата. Пораснала е. Сигурно мисли вече за фигурата си.

– Може ли да отида на люлките – пита Иво.

– Разбира се, но гледай да не се цапаш – проследявам го с поглед и отново се обръщам към Люси – дъщеря ми.

– Е, как си? Нещо ново в училище? – усещам, че задавам най-баналните и може би омразни въпроси за един ученик, но тя не реагира. Явно мисли за по-важни неща.

– В училище?... Всичко е наред. Имам само шестици! А-а...следващата сряда ще имаме родителска среща... Ще дойдеш ли!?

Не ме поглежда. Задава въпроса си сякаш между другото, ровейки с вилицата в плодовата салата. Нервна е и се опитва да го прикрие. Въпросът ме изненадва, но се чувам да казвам веднага:

– Ще направя всичко възможно!

– И предния път така каза – светкавично контрира Люси.

– Понякога... нещата не се развиват така, както искаме...

– Заради мама ли не искаш да дойдеш?... – упорства тя.

– Не съм казал, че не искам да дойда...

– Аз... още не съм й казала за родителската среща... Искане ми се ти да дойдеш този път... Ще се гордееш с мене. Обещавам!...

Пресягам се и я прегръщам през раменете. Устните ми я докосват – „нашата“ целувка по челото:

– Аз и сега се гордея с тебе! – отвърщам с възможно най-триумфалните нотки в гласа си.

– Един ден в месеца – голяма гордост!?

Думите ѝ засядат в гърлото ми. Жените (дори и малките) улучват в десетката със злъчните си попадения...

– Знаеш, че и на мене ми се иска да ви виждам по-често, но не аз определям схемата.

– Схемата?... можем да не я спазваме... Ще ни убият ли?...

Усещам, че тръгваме в грешната посока, затова казвам:

– Искане да ти дам пример, ще ти разкажа за нещо, нещо подобно на схема – нарича се лабиринт.

– Да не съм бебе! Знам какво е лабиринт – място, в което човек не може да се ориентира лесно – цупи устни Люси.

– Знам, че си наясно, но аз искам да знаеш нещо друго – за някои от

свойствата му, а не за формата, преградите или клопките му... Думата лабиринт се използва и тогава, когато попаднем в сложна, заплетена ситуация, в положение, от което трудно може да се намери изход. Вече си голяма и ще ме разбереш като ти кажа, че животът също е вид лабиринт. Попадаме в него още от раждането си и колкото повече порастваме, толкова повече трябва да се ориентираме и справяме сами в него. Лутаме се през целия си живот, а успехът ни зависи не толкова от бързината, с която се движим, а от способността ни да усещаме, предвиждаме и заобикаляме клопките по пътя си. В този смисъл бракът е лабиринт в лабиринта. Животът е лабиринт, бракът – също, но разликата се състои в това, че този лабиринт-брак се изминава от мъжа и жената заедно. Хубаво е, че не си сам и можеш да разчиташ на другия, но когато трябва да се вземат решения – често възникват спорове. Понякога двойките не се разбират и тръгват в различни посоки. Само времето може да покаже кой е бил прав, но това в повечето случаи няма голямо значение. Мъжът и жената вече са разделени от преградите на лабиринта. Случва се брачните партньори отново да се съберат, но по-често мъжът или жената срещат друг съмишленик, с когото тръгват да преодоляват заедно препятствията.

– Значи знаеш за него?... – въздъхва облекчено Люси, но сепнато спира по средата на изречението си – явно жената в нея усети, че се издъни. Сигурно майка ѝ я беше помолила засега да не ми казва нищо. Преглътнах. Не знаех, наистина не знаех...

– Съжалявам!... Не трябваше да ти казвам... Аз...

– Няма нищо – прегърнах я отново – Нека довърша. Повечето хора си мислят, че целта е да стигнеш до края на лабиринта. И точно, когато са убедени, че са стигнали до изхода, разбират, че изходът на този лабиринт е всъщност вход за следващия...

– Тате, може ли още кола – сепва ме Иво. Не съм усетил кога се е приближил. Сипвам в чашата му от бутилката и казвам:

– Пий на глътки, целият си потен... – Вятър го вее – дори не ме чува и след няколко бълбукащи глътки – отново се отдалечава. Люси чопли покривката с нокът, изчаква малко и ме поглежда с интерес:

– Ще те питам нещо...

– Кажи.

– Ти...ъж... сега сам ли се движиш в лабиринта? – изчервява се.

– Защо питаш? Всъщност – няма значение, но понеже имаш кураж да питаш – ще ти отговоря – да, сам се справям.

– Значи може да се виждаме по-често?

– Винаги можеш да разчиташ на мене.

– Добре – прошепва Люси и слага нежно ръката си върху моята....

„Моята събота”, по-точно „нашата събота” е към края си. Спирам колата пред бившото „вкъщи”. Прегръщам ги за довиждане – първо малкия, после каката.

– И не забравяй за лабиринта – казвам, за да я ободря и защото е нашата днешна тайна.

– А ти не забравяй за родителската среща...

– Искам да кажеш за родителската среща и на майка си.

– Щом искаш – добре, ще ѝ кажа... – после прави една крачка, врътва се към мен и казва несигурно:

– Нали пита: „Какво ново в училище?”

– Защо? Има ли нещо, което не ми каза?

– Вече имам гадже! – изстрелва Люси и отново се изчервява. После бързо изтичва по алеята.

Шокиран от признанието ѝ, и не успявам да кажа нищо. Гледам след нея, докато махва на вратата и се скрива зад нея...

– Влизаш в следващия лабиринт, Люси... – прошепвам на себе си и бавно потеглям на първа...

ЩО Е ТО?

Аз съм на тридесет и девет и вече не мога да мина за млада поетеса. На тридесет и девет и все още не съм утвърдено име сред поетите. Тридесет и девет – тази възраст все повече ме плаши. Аз съм на тридесет и девет – на стъпка от четиридесетте...

Имам издадени три стихосбирки – сто и четиринадесет стихотворения, но нито едно не звучи така:

*Ако някой срещне някой
в ъфналата ръж
и целуне този някой
някого веднъж,
то нима ще знае всякой
де, кога веднъж
някога целувал някой
в ъфналата ръж?*

Когато чета Робърт Бърнс се просълзявам. В душата ми бият камбани, а сърцето ми иска просто да изхвъркне и... всичко това заради някаква си ръж. Ето, това е поезия, а аз... аз съм бездарна поетеса. Може би затова вода курсове за млади поети, но нито едно мое стихотворение няма да влезе в учебниците по литература... Бездарна съм..., бездарна поетеса... Това ме угнетява и все повече се убеждавам, че съм пропиляла живота си...

В стаята се чува само шумолене на листи. Моят курс е само от шест души – четири момичета и две момчета. Седят срещу мен, вгълбени в мислите си. Творят. Задачата им е проста – трябва да напишат гатанка – не по-малко от четири стиха, в рима, на свободна тема. Времето им вече изтича и идва „часът на истината”...

– Е, свършихте ли? – поглеждам към тях, старейки се да прогоня тъжните мисли от главата си.

Почти хорово отговарят утвърдително. Гледам ги: Натали отново е усмихната (тя е винаги усмихната), а Венко все още дописва нещо в тетрадката си. Той е много продуктивен, при това пише със сърце, но стиховете му са тъжни. Нещо го мъчи това дете, не виждам радостта от живота в очите му, а още няма шестнадесет... Цялото му лице е в белези от шарка. Навярно му се подиграват и го пренебрегват. Предполагам, че

е доста самотен... Дали затова обича толкова поезията?... До него е Ели – слаба и бледа, с демодирани очила, които я загрозяват, но пък се движи толкова грациозно, като че ли се плъзга из стаята. Е, малко е отвеяна, но пък е добра душица. Моника и Марина са приятелки. Винаги са заедно – като близначки. Еднакви на ръст, с еднакво къдрави кестеняви коси, с еднакви дънки и маратонки – различават се само по блузките. И двете усещат поезията, но Марина е по-добра. Няма лошо – хората не са еднакви. На последната маса е Павел. Ученик е в математическа гимназия. Стиховете му са образни, въздействащи. Има бъдеще...

– Хайде да започнем с Натали! И се надявам да отгатнем отговора. Все пак пишем гатанки, нали? – давам начало на събеседването.

Натали започва леко притеснена - все пак е първа:

Що е то?

С чаровно, нежно, крехко тяло

(едно от множеството цяло)

при полъх леко се поклаща

и аромата си разпраща.

С поглед търси светлината,

безкрайна му е красотата –

полейте го – не се чудете,

ще се усмихне, то е _ _ _ _ _ ?

– Цвете, цвете! – един през друг отвърщат всички. Натали кима и усмивката грейва на лицето ѝ. Познали са. Всички, освен Венко са доволни – явно днешното занятие им допада. Следват коментари, приятелски забележки и идеи. Обобщавам, като наблягам на детското звучене на гатанката. Присъдата: като съдържание добре, като поезия – има какво да се желае.

Втора започва Марина – уверена е в себе си. Всички слушат напрегнато, само Венко нещо поправя в тетрадката си.

Що е то?

Вълна – вълната проследява,

а тя последна не остава –

отново тръгва водна маса

и грохота ѝ те унася.

Достигнала веднъж брега,

разстила своята снага.

Не бърза – горда, величава –

по пътя всичко заличава.
Събира сили и се връща,
любимия си бряг прегръща,
но нещо тегли я и ето –
тя върна дъщеря е на _ _ _ _ _ ?

– Морето! – чувам отново хоров отговор, а Марина се усмихва и малка чаровна трапчинка цъфва на лявата ѝ буза като розичка...
Моника е ясна и категорична като гатанката си:

Що е то?
Повтаря всичко пак и пак –
и в слънчев ден, и в пълен мрак.
Замира и заглъхва леко
и сякаш казва: Аз съм _ _ _ ?

– Ехо, ехото! – викат всички, но после се успокояват и вече делово коментират чутото.
Продължаваме с Павел:

Що е то?
Върти вихрушка в надпревара
замръзнали от студ сълзи.
В кристален танц на белотата
прикриват своите следи.
Една илюзия във бяло
в математично точен план –
студено пухче оцеляло,
частица от килим постлан.
Последен танц и в тишината
застиват сякаш те по знак:
до тука беше свободата,
от тук _ _ _ _ _ са сняг.

Марина и Моника се споглеждат и полууверено пробват:
– Снежинки? Снежинките... – след тях се включват и другите. Отново се изненадвам колко точно Павел е усетил и предал фактите: плавния полет на снежинката към земята и нейното математически точно великолепие, сравнено с красотата на кристалите и нежността на сълзите в края на единствения им лебедов танц. Щедра съм на похвали, а Павел по

60

детски се изчервява.

Идва ред на Венко:

Що е то?

*Затворена в паишул от мъка
без форма, сянка и без цвят
душевна болест от боклука,
от някакъв изгубен свят.*

*Една попарена надежда,
пренасяна през вечността,
където завистта отвежда
и смазва всякаква мечта.*

*Във някои от нас е скрита,
във други – с адска сила ври –
показвана или прикрита
това е _ _ _ _ _ , нали?*

Настъпва мълчание. Всички се споглеждат.

– Може би... болката...или... болестта – опитва неуверено Ели.

– Или смъртта? – добавя Марина.

– Не, не... Венко каза: „във някои от нас е скрита” – значи я притежават всички, но не при всички се проявява – обажда се Павел.

Започва спор. Така и не стигаме до единодушно решение. В интерес на истината аз също не съм сигурна в отговора, по-скоро съм шокирана от „товара” на написаното. Като народно умотворение, гатанката, съдържа в себе си елемент на неочакваност, изненада, често хумористично описание, но не и подобно звучене, граничещо с горчивина, болка и скрито страдание. Все повече се убеждавам, че животът на това дете не е лек.

– Предаваме се! – казват вълшебните думички всички. Венко поглежда към мен в очакване.

– Аз също се предавам! – уклончиво отвърщам и мислено потръпвам.

– Злобата. Това е злобата – категорично отсича Венко и прочита гатанката си отново.

След като вече знаем отговора, всички се съгласяваме с него. Венко е победител, но на лицето му няма усмивка – уж е сред нас, а същевременно е някъде далече...

Гледам го и тъжните мисли отново нахлуват в главата ми: „Какво съм постигнала? Имам само книгите си с поезия, живея сама – не съм

омъжена, нямам дете. В съзнанието ми изплува стиха на Венко: „...от някакъв изгубен свят”... Светът ли е изгубен, или аз съм изгубена в него? Всъщност, в моя случай е едно и също – аз съм на тридесет и девет, на крачка от четиридесетте...

Вървя уморено към къщи. Откъслечни стихчета от днешните гатанки изплуват пред очите ми, а аз, без да искам, мислено започвам да пиша своята гатанка:

*Частица от съдба съседска,
безкрайна глъч – а все си сам,
привързан към играчка детска,
и синия ТВ-екран.
Заклучил себе си отвътре
във крепостта, наречен дом,
забравил даже да общуваш
освен с мобилен телефон.
За времето – денят е делник,
но съвестен като работник
примамва те като вълишебник,
а омагьосва те в _ _ _ _ _ .*

Естествено, не получавам отговор. И слава Богу, че никой не чува гатанката ми, пък и никой няма да я оценява...

Не знам дали някой ще я отгатне, но дълбоко в себе си усещам, че всъщност аз съм отговорът на гатанката...

Днес погледнах в бъдещето си и разбрах, че... нямам такова. Странно и тъжно е да констатираш сам този факт, но и кой ли друг да се вълнува по този въпрос: родителите ми, Бог да ги прости, не са между живите; “децата” – имат свои семейства и свои грижи – рядко се виждаме, а аз и жена ми, след инцидента, общуваме, така да се каже само двамата – по съседски. Казано на дипломатичен език – животът ни е пълноценен и ползотворен в рамките на нормалното.

Аз съм слепец. Преди половин година загубих зрението си при злополука в лабораторията. Сега е по-модерно да се казва незрящ, но истината е, че “тъна в мрак” вече точно 178 дни. Да речем, че... посвикнах (доколкото човек може да свикне с това). Всъщност, страшно е. Много е страшно, когато загубиш сетивата си, особено очите си. За част от секундата съдбата променя света, в който живееш. Светът си остава, но вече нищо не е същото...

В кухнята сме. Жена ми седи срещу мене на дивана. Не виждам лицето ѝ. Мълчим. Навярно е потънала в мислите си. На лицето ѝ сигурно има лека иронична усмивка. Най-вероятно мисли за любовника си. Така изглежда, когато “връща” времето назад и преживява отново емоциите си. Последните явно са приятни, защото аурата ѝ е в жълто-оранжеви отенъци. Вътрешно е щастлива...

Не съм ѝ казвал, че виждам аурите на хората. Не съм го казвал никому. Отначало исках да го споделя, да се освободя от този товар или дарба, но бързо осъзнах, че ще изглеждам малко луд в очите на хората, затова в последния момент “обърнах” казаното на шега.

Може би си мислите, че се страхувам да го споделя. Не. Не се страхувам. Казах ви, че бях започнал да говоря... и тогава „видях” променящите се аури на присъстващите. Първоначално всяка от тях беше в различен нюанс, в зависимост от емоционалното и физическото им състояние, но след казаното от мен всички аури започнаха да придобиват ясно изразени синкави краски – знак за недоверие, неразбиране и като цяло отрицателно отношение. Не ме разбраха и още по-лошо – никой не ми повярва. Ако не исках да изглеждам и луд в очите им, трябваше да замълча, да сменя темата, просто да се измъкна някак. Вече ви казах, че постъпих точно така.

Повече не повдигнах този въпрос. Хората не обичат различните. Различните са черните овце в стадото – те са или умните или глупаците.

Умник – не съм, а за глупак – ще ме прощавате, но не се смятам. Може би в известен смисъл феномен. Феномените са чудаци, а чудациите за едни са надарени, а за други глупаци. Ето че стигнахме до същото....

Никога не отворих повече тази тема, но аурите останаха. Виждам ги. Постепенно свикнах с тях, а понякога дори им се наслаждавам. Аури-те са много красиви. Някои от тях ме впечатляват повече, а на други – просто „хвърлям по един поглед”. Понякога виждам по-ясно, а друг път ги усещам по-бледи и по-безцветни. Всички имат аура – и хората, и животните, и растенията.

Аури-те на растенията са по-различни от тези на хората и животните. Те са като лека мъглявина, като прозрачна, ефирна паяжина. Променят се през различните сезони, дори след дъжд – сякаш растението утолява жаждата си, успокоява се и изпада в някакво свое блаженство. За мен това е аурата на благодатта. Тя е с нежен, прасковен цвят, който постепенно изсветлява по краищата.

При животните аурата е различна и наподобява тази на хората. По-ясно е изразена около главата и тялото, а по-слабо около крайниците. Край опашката няма аура или поне аз не я „виждам”. Силата, видът и цветът на аурата на кучето, например, ми подсказват, кое е настроено дружелюбно към мен и кое определено не ме харесва. По промяната в цвета се вижда как нараства агресивността му или как се стопява недоверието му, как се увеличава привързаността му.

При нас, хората, аурата очертава контура на телата ни – тя е нашето цветно излъчване, енергийното ни „аз” и отразява всяка наша промяна – физическа и емоционална. Ако, например, изплашиш или стреснеш силно някого, ако му причиниш болка – аурата на потърпевшия се променя и отразява моментното му състояние. Тя отразява и мислите, и емоциите ни по всяко време, дори в обичайните човешки дейности.

Спомням си, когато за първи път „видях” аура – бледо-зелен ореол около главата на малко дете – първо се стреснах, но веднага усетих неговата доброта и невинност, липсата на лоши мисли и желанието му да опознае, да научи нещо за предмета, който докосваше с ръце. И все пак нещо го спираше да се хвърли „с главата напред” – беше неизвестното, инстинкта за самосъхранение. Погалих го по главата и поговорихме. Пред „очите ми” аурата му се промени – постепенно придоби светло-жълти оттенъци, които ставаха все по-наситени, сякаш всичко говореше: „Вече ти вярвам. Намерих си нов приятел.”

Аурата на децата е много чиста, освен в случаите, когато малчуганите са болни или имат болен орган. На това място в аурата се вижда петно – някакво смесване и завихряне на краските, мястото изглежда като

матирано, открояващо се на фона на нежното излъчване на основния цвят. За мене това е “слабото място”. Ако искаш да нараниш един човек, трябва да го удариш точно там – уязвимостта му е гарантирана. Понякога се радвам, че хората не виждат аурите си. Ако ги виждаха, мнозина щяха да се възползват, за да навредят или да унищожат противника си. Убеден съм, че човек не е дорасъл да вижда аурите на себеподобните си.

Виждал съм и много силни аури. Те обхващат по-голям периметър около тялото и излъчват по-силно от другите. Тези хора имат дарбата да убеждават и постигат по-лесно целите си. Те са лидерите, водачите.

На някои хора аурите са бледи и безформени. Когато ги гледам, имам чувството, че примигват, подобно на свещ при недостиг на кислород. Приличат на стари и износени дрипи – такива аури имат обикновено неизлечимо болните и много старите хора. Те сякаш се борят, за да оцелеят и да останат около тялото. Често краищата им са така изпокъсани, сякаш времето е отскубвало парчета от тях. Изглеждат толкова... жалки, че се питам дали ги боли...

От няколко дни не се чувствам добре. Особено тежки са следобедите и нощите. Чувствам се отпаднал. Повдига ми се и се потя без причина.

Когато се “погледна”, „виждам” аурата си слаба и сивееща.

Гласът на жена ми прекъсва мислите ми:

– Ще обядваме ли? – пита тя.

– Не съм гладен. Гадни ми се неща...

– Трябва да хапнеш нещо. Минава един – прекъсва ме тя.

Става и започва да шета из кухнята. Виждам как аурата ѝ се плъзга из помещението – вече не е жълто-оранжева, а отива към червено. Когато ми поднася чинията, вече е вишнева с множество звездички подобно на брукат, които блещукат в ореола около главата ѝ. Нещо я притеснява и тревожи. Спомням си, че последните дни забелязах същото. Може би не изглеждам добре и се притеснява за мен?...

– Всичко наред ли е? – питам аз.

– Разбира се – пресилено весело отговаря тя, после поставя в ръката ми лъжицата...

– Супата ухае вкусно – старая се да звуча убедително, макар от няколко дни вкусът ми да е силно притъпен – сигурно от неразположението ми.

Забелязвам отново в аурата ѝ да проблясват красивите звездички, после всичко се нормализира.

Изяждам едва няколко лъжици – тежи ми, нямам апетит.

– Трябва да си изядеш супата – подканя ме тя – Отслабнал си, дрехите висят по тебе – после добавя – Яж, а аз ще отскоча до съседката.

Едва дочаквам да излезе и се отпускам на дивана. Отново ми прилошава. Изглежда съм задрямал. Сънувам Георги – съседа, който почина преди осем месеца след кратко боледуване. Съвсем ясно го виждам в съня си. „Виждам” дори аурата му – сива, разпокъсана – почти като моята...”Като моята!?” Стряскам се... Осъзнавам, че всичко е сън, но все пак се питам: “Наистина ли е сън?”...

Изправям се и „оглеждам” стаята – жена ми още не се е върнала. Оглеждам и себе си – да, аурата ми е сивкава и безформена – раздрано парче протрит плат.

Все още подвластен на съня си, започвам да ровя из шкафа. Откривам малко празно бурканче и отсипвам в него част от супата си, от моята чиния. Усещам, че разливам по масата, но не спирам – това сега не ме интересува. Нещо ме гложди – трябва да проверя...

Обличам се нервно и опипом излизам. Почуквайки нетърпеливо по плочките, най-после стигам до „моята” лаборатория...

Чакам. Сърцето ми блъска тревожно в гърдите. Чувам познати стъпки. Колежката ми, бившата, се приближава към мене с резултатите. Не е нужно да ми казва. По аурата ѝ виждам, че е шокирана и объркана от откритието си.

– Наличие на арсен – казва тихо, после добавя – съжалявам, трябва да уведомя властите.

– Има грешка! Със сигурност е грешка! Може да е... случайно... – казвам, въпреки че сам не го вярвам.

– Тествах го три пъти... Не греша, анализаторът не греша...

– Аурата също – прошепвам тихо на себе си...

Незрящите ми очи се навлажняват. В съзнанието ми изплува отново споменът за червената, вишнево-червената аура на жена ми с проблясващите подобно на брокат красиви искрици... Толкова хубави, толкова нежни...

Най-красивата аура, която съм виждал...

ШЕСТО ЧУВСТВО

Знаеш ли какво означава да си неверник? Да нямаш доверие на никого. Тотално да не вярваш на нищо и на никого. Да проверяваш всичко – не по веднъж и два, а непрекъснато и пак да не си сигурен. Означава да проверяваш винаги, пак да проверяваш и пак да проверяваш, и всичко да преценяваш – чуто, видяно, научено – всичко!... Когато ти кажат нещо, непрекъснато да се съмняваш и да питаш: „Това така ли е? Откъде го знаеш? Кой точно ти го каза? Имаш ли му доверие на този? Защо?“ И когато ти отговорят изчерпателно на всички тези и други важни допълнителни въпроси, които после си задал, отново да започнеш с: „Кой? Кога? Къде? Защо? Колко?“ И, разбира се, всеки от тези въпроси задължително да завършва: „Ама, сигурен ли си?“ И отново, естествено: „Откъде си толкова сигурен?“

Неверникът не вярва на никого. Неговото златно правило е: „Око да види, ухо да чуе, ръка да пипне“, но дори и тогава съмнението разяжда душата му. Неверникът разчита най-вече на шестото си чувство, но никога не е сигурен дали може да вярва сто процента и на него. Та нали затова е неверник...

Такива хора изнервят всяка обстановка. За тях не е толкова важно дали даден факт е истина или не, по-важното е дали този факт въобще съществува и може ли да бъде проверен така, че да са абсолютно сигурни в твърдението.

Неверниците не вярват дори и на себе си. Те се връщат и проверяват действията си многократно. Невярващите дотолкова „влизат в ролята си“, че дори не осъзнават, че са неверници – в края на краищата: „кой си ти, че да ми казваш какво съм или какво не съм?“

Тома сякаш сам бе избрал името си. И беше стопроцентов неверник. Разчиташе основно на шестото си чувство и беше убеден, че само то няма да го излъже, но като перфектен неверник, дълбоко в душата си се гърчеше: мога ли да му се доверя напълно – все пак и шестото чувство не подлежи на пълна проверка... Интересно кой, кога и как го е стигнал до него и защо ли го е нарекъл шесто?...

Тома си беше неверник. Истински неверник. Ако някой директно го попиташе: „Тома, ти неверник ли си?“ – щеше да получи едно категорично и убедително „Не!“, но вътрешно в себе си той щеше да се съмнява, да се колебае и нямаше да бъде абсолютно сигурен в твърдението си...

Като всички неверници Тома обичаше да проверява. Подлагаше на

проверка всичко, което му се стореше подозрително, а за неверниците това е „вся и всьо”. Така един ден му хрумна идеята да провери вярата си в Бог (само нея не беше проверявал). Всъщност, Тома не вярваше в Бога или поне не беше сигурен в съществуването на последния, но пък какво му пречеше да провери... Въпросът беше как...

Неверниците са страшно изобретателни. Може би, защото винаги очакват някой да ги излъже, да им „подлее” вода или просто да ги „мине”. И Тома потъна в размисъл... Неговата логика завъртя колелото на мислите му така: „Бог обича чадата си. Аз съм Божие чедо, следователно Бог трябва да ме обича!” Разсъжденията му набираха скорост: „Бог помага на чадата си. Аз имам нужда от помощ. Той вижда, че нямам пари и ще ми помогне”..., но неверникът в него веднага го отрязва: „Не съм виждал Бог да се разплаща с някого”. Тома не му обърна внимание – той не вярваше, че е неверник...

Мислите му отлетяха и в друга посока: „Бог помага, но в кошара не вкарва” – може би чака аз да направя нещо, но какво, какво?...

Изведнъж на Тома му просветна: „Ще пусна тото!”

„Ха-ха! Добре де, ама как Бог ще разбере кой точно е твоят фиш?” – пусна отровна змия неверието в него. Спорът може би щеше да продължи дълго, но тогава се намеси и шестото му чувство. Именно то му подсказа решението...

Тома се облече и излезе. Отиде направо в тотопункта. Трябваша му само трийсет секунди, за да погълни шестте числа. Нямаше смисъл да умува – Бог щеше да ги „направи” печеливши. Пусна фиша, после взе своя отрязък и се отправи към катедралния храм. Знаеше, че службата за здраве и благоденствие беше на следващия ден. Фишът трябваше да се освети, а кой би сторил това по-добре, ако не Негово Светейшество митрополит Прокопий – Божият наместник на земята. А Бог, Бог си знаеше работата – щеше да познае осветения фиш и... Гениално!

В сумрачната и прохладна обител, където се чуваше само шепота на една прегърбена бабичка и тихите стъпки на група японски туристи, Тома сгъна отрязъка няколко пъти и скришом го пхна в една от пукнатините на забравения годините си дървен иконостас до олтара. Мястото му се стори подходящо за целта – и тайно, и достатъчно праведно. Тази вечер фишът трябваше да „отлежи” в импровизирания тайник на катедралния храм – в света на вярата и на „неведомите пътища Божии”. Тома се огледа още веднъж – никой нищо не беше забелязал, а и никой не се интересуваше от него. Привидно спокойно той тръгна към вратата. Там се спря нерешително, обърна се към олтара и „за всеки случай” несръчно се прекръсти три пъти. Оставаше му да чака чудото на утрешния ден...

Тома пристъпваше от крак на крак през цялото време на литургията. После с нетърпение изчака реда си, за да целуне изцапаната от червило космата ръка на митрополита и с разтуптяно сърце се приближи до „своя“ иконостас и „случайно“ залитайки, опря ръка върху него. Все още имаше твърде много хора наоколо му: едни се кръстеха, други палеха свещи, трети се навеждаха и целуваха лика на своя покровител... Тома вече губеше търпение. „Какво пък толкова“ – и без това никой не му обръщаше внимание. Пръстите му трескаво заопипваха грапавата повърхност, затърсиха сгънатия лист, но... не го откриха. Тома отново прекара пръсти по цепнатината. Нищо. По-нагоре, по-надолу – пак нищо. Малкото сгънато листче беше изчезнало...

Неверникът не можеше да повярва. Нима някой го беше проследил... или просто листчето се бе изхлузило и изпаднало от малкото отверстие на тайника, а после е било изметено при вечерното почистване на Божия храм?... Още няколко варианта препуснаха из трескавото му съзнание, но това с нищо не помогна – търсенето остана безрезултатно. Накрая, изнервен и разочарован, Тома промърмори: „По дяволите! Как можах да се вържа толкова тъпо на ... някакво си шесто чувство?!“...

Бяха най-неподходящите думи за църква, но за Тома това вече нямаше значение. След като провери внимателно още веднъж, той се отправи изпълнен с гняв и безсилие към вратата. Неизминал и половината път, верен на себе си, Тома се върна и за последен път опипа празната пукнатина, огледа наоколо и дори опита да отчопли парче от иконостаса – все още не можеше да повярва напълно, че фишът просто ей така беше изчезнал...

Трябваше да приеме истината – беше се провалил... или пък Бог го беше надхитрил?... „Дори на Него не можеш да имаш доверие“ – промърмори Тома, плю на плочника пред храма и пое към дома си...

Вървейки към тролейната спирка, Тома изведнъж се почувства гъзен. Май беше прекалил?... Мислено „извади“ десетина аргумента в своя полза – направи го просто така, не че не вярва, пък и не беше загубил кой знае какво – едва ли щеше да спечели, а и съвсем не искаше да проверява вярата си и Бог. Това беше просто шега – малко нагла, но все пак шега. Какво толкова – шестото му чувство го излъга – нали то му подказа идеята за фиша. Бог е добър – вижда всичко! Щеше да го разбере и да му прости...

Вечерта Тома машинално пусна телевизора. Синият екран светна и познатите гласове на водещите го направиха съпричастен на събитията „по света и у нас“. Отново говориха за кризата в икономиката, обилните снеговалежи, за някаква челна катастрофа, отнела живота на двама мла-

ди и естествено за новия вот на недоверие към правителството... „Да бе, да! Да не сме балъци, че да ви вярваме” – възмути се на глас Тома – „Доверие!? Доверие никому!” – изрецитира с патос веруюто си той...

Започнаха спортните новини. Естествено, първо говориха за футбола, последваха зимните спортове, няколко кратки новини от международния обмен и накрая – тиража от тотото...

Тома стана и се вкамени – не вярваше на очите и ушите си – числата излизаха едно след друго – неговите числа!!! Не можеше да повярва! Беше познал числата – всички до едно! Всъщност, той ли ги беше познал, или Бог му беше помогнал?...

Шестото му чувство гузно мълчеше, спотаено в някоя незнайна част на съзнанието му и само гласът на недоверието крещеше неистово в главата му: „Не може да бъде!?... Невъзможно е!!! Не, не и не!”...

ПРАЗНИЯТ ПЛИК

Няма нищо странно в това да получиш писмо. Няма нищо странно дори в това, да получиш писмо от господин Форти. Странно е обаче да получиш писмо девет месеца след запечатването му, а най-странното е, че господин Форти почина преди пет месеца.

Всеки би си помислил, че това е поредната бюрократична грешка, дълга „разходка” на писмо във времето, дори груба шега, но съмнението бързо ще се стопи, когато проверите и се убедите, че писмото е изпратено от нотариалната кантора, която обслужва семейството на господин Форти. Повярвайте ми, нотариалните кантори спазват точно дадените указания и не се шегуват с подобни неща.

Единственото, което успях да разбера от тях е, че писмото е подготвено преди девет месеца и е трябвало да бъде изпратено след навършване на пълнолетието ми – т.е. вчера... Бяха перфектни служители – получих го точно според нареждането...

Аз не познавах лично господин Форти. Бях го виждал на снимки от фирмени партита; понякога се усмихваше и от страниците на вестници и списания; бях дочувал откъслечни изречения от случайни хора, но онова, което знаех със сигурност за него – бях научил от майка си. Господин Форти беше неин работодател в продължение на двадесет и шест години, т.е. още преди да се родя. За съжаление, не мога да поговоря и с нея по въпроса – мама също я няма – почина няколко месеца преди него...

Спомням си, че тогава получих от куриера на господин Форти съболезнователна картичка и красива мраморна ваза с петдесет и осем рози. Бях толкова шокиран от великолепието на букета, че ги преброих два пъти – точно 57 бели и една червена – в средата. Сигурно струваше цяло състояние, но това едва ли имаше значение за човек като господин Форти. Мама определено заслужаваше всяка една от розите. Жалко, че не можеше да ги види. Тогава реших, че всяка роза е символ на всяка нейна изживяна година. Мама почина, както сами се досещате, на петдесет и осем...

Все още пазя плика с картичката. Такава неща не се изхвърлят – не всеки ден обикновен младеж като мен получава лично писмо от един от най-богатите хора в страната. Ще потърся плика с картичката после, а сега – новото писмо...

Отварям го внимателно с ножа за хартия. Изненадите не спират до

тук – пликът е празен! Проверявам отново – празен е... Странно е да получиш празен плик. Странно и някак глупаво. Защо въобще някой би изпратил празен плик?...

Разглеждам отново плика. Няма грешка – моето име е изписано на лицевата му страна за получател. Обръщам плика обратно. Нещо прилича погледа ми – за подател е написано името на майка ми, а не името на господин Форти, само печата е негов и още нещо – името е изписано вертикално на плика, а не хоризонтално, както обикновено се пише. Решавам, че е заради дългото име на мама – заема цял ред – Франческа-Мария... Отдясно, до името на майка ми, стои печата на господин Форти – контур на четирилистна детелина с изписана буква „Ф“ в средата. Спомням си, че и на другия плик го имаше.

Завъртам празния плик с късата страна надолу – всичко си идва на мястото – четирилистната детелина отгоре, а името на майка ми отдолу. Под него синее размазаното клеймо. Това е цялата информация, но тя не ми помага с нищо. Няма писмо, няма картичка... просто един празен плик...

Решавам, че трябва да открия и стария плик със съболезнователната картичка. Ровя нервно в библиотеката и най-после го откривам, притиснат между две книги. Пликът си е същият – бледожълт, среден размер, от плътна луксозна хартия. На лицевата част е изписано моето име, а на гърба „цъфти“ четирилистната детелина на господин Форти. Този път детелината е по средата на плика, точно под името му. Докосвам краищата на двата плика и ги сравнявам. Почеркът е един и същ – явно са писани от един и същи човек – вероятно лично от господин Форти. Изваждам внимателно картичката:

„Млади господине,

Приемете моите най-искрени съболезнования.

Майка Ви беше и ще си остане за мен една великолепна роза. В този тежък за всички нас момент, нека се уповаваме на Бога и не губим вяра и надежда за по-добро бъдеще.

P.S. Моля, поставете от мое име тази ваза в семейната Ви гробница.

Искрено Ваш,

Джон Форти”

Имаше нещо странно в посланието – нещо, на което не бях обърнал внимание тогава. Днес написаното ми се стори прекалено лично като послание до непознат – или господин Форти е бил много близък с майка ми, или сякаш искаше да ми подсказва нещо. Но защо не го направи лично още след кончината ѝ? Или пък защо не ми го съобщава направо?...

Обърнах картичката – беше поизбледняла от времето цветна снимка

на мраморна ваза с една единствена червена роза. Отново роза? Не си спомнях точно, но сякаш имаше известна прилика с мраморната ваза, изпратена от господин Форти. Погледнах към втория плик – празния. Нещо пак ме загложди – не може да е случайно – прекалено много рози, вази, пликове, моето име... Определено нещо не разбирам... Какво ли? Отново заобъръсах пликовете в ръцете си, препрочитах надписите, сравнявах. Бях сигурен, че нещо ми убягва. Господин Форти искаше да ми каже нещо, но какво?...

Почувствах глад – не бях хапвал нищо от вечерта. Пликовете можеха да почакаат... Станах и се отправих към кухнята: „Ще си направя сандвичи“. След малко в кухнята замириса приятно. Поставих трите сандвича на подноса, взех салфетки и се върнах във всекидневната. Избутах двата плика един върху друг в средата на масата и се заех с твърде късната си закуска или ранния си обяд. Дъвчех бавно като продължавах да мисля върху странните пликове...

Слънцето, все още ниско, затопляше приятно тила ми. По навик дъвчех бавно, а с погледа си блуждаех върху горния плик – печат-детелина с буквата „Ф“, името на майка ми, дата с клеймо... Без да откъсвам поглед, се наведох и посегнах към втория сандвич. В този момент слънчев лъч премина над рамото ми и освети за миг плика... Нещо ме бодна под лъжичката – ...слънцето изгрява от изток, а... кои „гледат“ на изток?“ – Изведнъж пликът ми заприлича на малък саркофаг...

Избутах подноса, избърсах ръцете си и грабнах плика. Взрях се в клеймото. Макар поразмазана, датата все пак се виждаше сравнително ясно – 19.43.2001г... Всъщност, това не беше клеймо. Няма месец 43, а и на клеймото не пишат четирите цифри на годината, а само последните две... Започнах да се досещам накъде ме води господин Форти – не случайно детелината беше най-отгоре – тя заместваше друг символ с подобна форма – кръста! Следваше името на майка ми (ето защо тя беше „подател“) и най-отдолу – годините на раждане – 1943 и на смъртта ѝ – 2001. Всичко това явно трябваше да ми напомни за гроба на майка ми... Господин Форти ме пращаше в семейната гробница!...

Не се колебах дълго... Когато отворих вратата и бавно се заспуснах по стъпалата, ме лъхна миризма на застоял въздух и влага – не бях идвал повече от два месеца. Присвих очи, докато свикна със сумрака на овалната подземна стаичка. Всичко си беше на мястото, сякаш времето наистина бе спряло. В десните ниши бяха тленните останки на баба и дядо, а в левите – на баща ми и майка ми. Кандилото беше цяло в паяжина, а мраморната ваза на господин Форти заемаше все още почетното си място в средата на малката каменна маса. Листата на розите отдавна бяха

изсъхнали и окапали, а дръжките им, прегърбени в причудливи форми, стърчаха от вазата. Чудно! Единствено червената роза не се беше подда-
ла на времето – стоеше все така изправена, притисната от изсъхналите
си посестрими. Посегнах към нея – ясно! Беше изкуствена. Дръпнах я с
усещането, че отговорът се крие някъде съвсем наблизо. Изсъхналите
останки от розите се попиляха по земята, а дръжката на червената роза
се оказа вмъкната в зеленикава пластмасова капсула.

Издърпах внимателно изкуствената обвивка и... сърцето ми се обър-
на – навит на дръжката, белееше лист хартия, всъщност – два един в
друг. Обърнах се към светлината, идваща от отвора на гробницата, и
зачетох:

„Млади Господине,

Ако четете това писмо, явно сте решили успешно малката ми загад-
ка. Аз много ценях и уважавах майка Ви като приятел. В моя свят ис-
тинските приятели са малко и когато тя ме помоли да се погрижа за Вас
(усещайки края си) – аз ѝ обещах. Лесно можех да Ви отделия някаква
сума, но мой неотменим принцип е, че парите трябва да се спечелят –
само тогава те се оценяват...

Аз Ви помагам с първата крачка, а останалото зависи от Вас. Успех!

Искрено Ваш,

Джон Форти”

Второто листче беше чек. Чек за един милион...

Едва сега разбрах защо трябваше да получа празния плик след пъл-
нолетието си, а... що се отнася до плика – неговата празнота се оказа
измамна...

ОТ ВТОРИЯ ПЪТ

Димо не беше галеник на съдбата – поне така смяташе и винаги го изтъкваше. Когато беше по-млад, това го ядосваше и често разваляше настроението му, но с времето свикна да приема нещата, които не може да промени такива, каквито са. Преди години се стараяше, правеше всичко възможно, наблюдаваше и дори копираше методи и похвати на успешите, но въпреки всичко, нещата продължаваха да не се случват от първия път. Сякаш напук нищо не ставаше веднага, а трябваше непременно да мине определено време, да се върне и започне отначало или просто да повтори започнатото. Беше пробвал да намери логично обяснение на случващото се, но това с нищо не промени орисията му – успех от първия път – при него беше абсурд!

Димо не се отказа и не се отчая да пробва, но с времето постепенно привикна към тази чудатост на съдбата си и дори започна да се самоиронизира. Когато започнеше нещо ново, очакваше резултатите с примирението на човек, който знаеше предварително: „Не и от първия път!“ Така спечели дори няколко баса в студентските си години, но дори и тогава първият на когото предложи да се хване на бас – отказа. Загадката си оставаше в живота на Димо и той така и не можеше да разбере кое го прави винаги номер две?

Понякога, когато се връщаше мислено назад и си спомняше различни случки от живота си, се мъчеше да си отговори на въпроса: „Съдбата прецаква ли ме постоянно, или по някакъв свой си начин работи за мен?“ Ето и днес, сега – току-що бяха продали последния самолетен билет за полета до столицата – така да се каже „под носа му“. Следващият полет беше чак след пет часа. Съдбата, късметът, шансът (както искаш го наречи) го бяха оставили във фоайето на летището, заедно с още десетина души да чака втория полет за деня. Втория! Разбира се, че втория! Нищо ново под слънцето!..

– Късмет! Ще трябва да се чака... За този полет всичко е продадено – примирено каза Димо на възрастната дама, наредила се зад него за билети. Жената само кимна и също се отдалечи към една от пейките в салона.

За първите години от живота си не можеше да прецени, но за останалите Димо не грешеше – беше абониран за „номер две“. Наложил се да повтаря втори клас, защото през пролетната ваканция падна лошо с колелото и лежал в гипсово корито повече от два месеца – пропуснал втория срок и се наложило да повтори годината. Избраха го в театралната

група на училището след второто „сито“, но дори и тогава в повечето пиеси беше само дубльор. Участва в три ученически конкурса за есе – и на трите се класира на второ място. Всъщност, на втория конкурс се класира на трето място, но като се има предвид, че първо място не беше присъдено, то мястото пак си беше второ...

В университета влезе при второ класиране, а по-нататък, вече като по навик, на всички изпити му се падаше билет номер две...

„Димо, Ди-Мо, Ди – двоен, две, втори ... и Мо – моно, единичен, първи... Правилната сричка бе на второ място в името му... Дали тук пък не е разковничето – още от самото ми рождение и името ми?“ – мислеше си Димо. Майка му беше разказвала, че когато раждането започнало, контракциите изведнъж спрели и се наложило лекарите да помогнат, за да се появи на бял свят – „от втория път“, разбира се, вметваше Димо. Така или иначе двойката определено бележеше орисията му – не че тя носеше само отрицателни емоции и последици – второто място определено беше успех, но Димо се дразнеше от факта, че така и никога не стигна до „върха“ от първия път, че не стана номер едно...

Животът си течеше – Димо се ожени за своя колежка от университета. Първият брак беше кратък – два месеца. След две години се ожени отново, а след още две – на бял свят се появиха близначките Мая и Рая. И като се замислеше – след толкова години, май тази „двойка“ беше единствената, донесла му пълна радост и истинско удовлетворение...

Димо погледна за кой ли път към стенния часовник в залата. До втория полет за столицата оставаха повече от два часа. В края на фоайето, където беше поставен голям панорамен телевизор, пътниците изведнъж зашумяха и скочиха на крака. Глъчката се усилваше, а служители от летището започнаха да сноват във всички посоки. Димо също стана и се отправи към телевизора...

На екрана се виждаше част от корпуса на разбит самолет, а полето беше осеяно с безброй останки. Пожарникари, полицаи и цивилни сновяха във всички посоки. Автомобили от различни спасителни служби мигаха в синьо-червени светлини...

Във фоайето на летището пътниците ужасено жестикулираха, звъняха по мобилните си телефони, сновяха напред-назад, за да научат нещо за инцидента – все още имаше само картина от трагедията, а звукът явно се губеше по трасето...

– Тихо, тихо... Тишина! – провикна се някой.

Множеството за миг утихна. Чу се не по-малко развълнувания глас на репортера:

– Драги зрители, намираме се на двайсетина километра от столич-

ното летище... – звукът отново прекъсна за миг... За „Боинг 737“, полет 810 се оказа последен. По непотвърдени данни всичките пътници и екипажът са загинали. Самолетът е снижавал за кацане, когато връзката с контролната кула се изгубила, а машината изчезнала от екрана на радара. Засега не са известни причините за катастрофата. Министерството на транспорта е сформирало комисия за разследване на злополуката. Тези първа оперативните работници ще издирват черната кутия на самолета, която ще даде информация за инцидента. За новините...

Хората, шокирани, плъзнаха като разбунен мравуняк, огласяйки с викове залата. Димо се приближи към телевизора с надежда да излъчат повторно репортажа, но това, което чу, беше хлипация глас на възврасна дама:

– Божичко! Можеше и аз да съм в самолета... Благодаря ти, Господи! Благодаря ти!... – после тя се прекръсти три пъти срещу монитора...

В този момент Димо я позна. Беше жената, която стоеше зад него на опашката за билети... Значи това беше неговият пропуснат полет! Значи се е разминал със...

За първи път понятието „от втория път“, което го беше тормозило през годините, му се стори малко и незначително, а поговорката: „Всяко зло за добро“ доби реално измерение...

НАКАЗАНИЕТО

Бяхме от двете страни на везните – той, като мой шеф, беше в правото си да наказва, а аз, като подчинен – да приема... Но защо ли не се чувствах виновен?...

Повечето мъже искат да се представят в по-добра светлина пред тъщите си. Сигурно и аз не правя изключение. Вчера излязох половин час по-рано от работа, за да я посрещна на гарата...

Почуках на вратата на шефа – говореше по телефона. Махна с ръка и ме отпрати. Изчаках няколко минути, исках да се обадя, че ми се налага да изляза, но разговорът му се проточи и... вече няхах избор – все пак не аз определям разписанието на железниците.

На другия ден още сутринта шефът ме извика в кабинета си. Не беше в настроение. Наложих да изслушам монолог на тема: „Отговорност и спазване на работното време”. Точно аз, който почти всяка вечер оставах в офиса след работа! Наказа ме с глоба. Сумата не беше голяма – по-скоро символична, но неприятното усещане се запази цял месец. Може би щях да го приема по-лесно, ако ме беше изслушал, ако ми беше дал възможност да се обоснова или поне да си беше спомнил всички онези вечери в края на всеки месец, в които оставах до късно, само и само да довърша работата си... Наказа ме. А знаеше много добре, че оставам след работа – поемах обажданията по телефона, консултирах се с него при по-специфични случаи, но.... Наказа ме. Наказа ме, по-скоро за назидаване на другите. Може би това ме подразни най-много. Опитах да кажа нещо в своя защита, но той само махна с ръка: „Затова има работно време – за да се спазва!”

По принцип беше прав. Оказахме се от двете страни на везната – наказващ и наказан. Но защо ли не се чувствах виновен?...

Всичко отмина. Може би имаше полза – станах още по-стриктен и не напусках офиса, без да се обадя. Вече спазвах точно и работното си време, но не оставах след работа, работех допълнително на друго място – изплащах ипотека.

Наближаваше края на тримесечието. Работа – бол! Беше нормално – правеха се отчети, анализи, финализираха се сделки. По това време целият отдел се превръщаше в малък кошер. Тръгвах си последен, както обикновено, но не оставах след работа.

Беше петък – приключваше една от най-натоварените работни седмици. Очакваше ни уикенда. Огледах се. Отново бях останал последен

– всички току-що се бяха изнизали, а последният колега притваряше външната врата. Взех шлифера си от закачалката и изгасих осветлението в залата. Вече бях превъртял ключа, когато чух отвътре мелодичния звън на телефона. Поколебах се: „Дали да се върна?“ Телефонът продължаваше да звъни настойчиво. Погледнах часовника си – 17:40! Сори! Работното време беше изтекло преди 10 минути. Последното, което чух, беше сякаш умоляващия глас на факс-сигнала...

Новата седмица започна с изненада. В петък, в 17:41ч., бяхме получили факс, в който партньорска фирма искаше спешно потвърждение на една проточена и почти „отписана“ от нас сделка. Заради часовата разлика бяхме провалили сделка за милион и половина...

Шефът беше бесен. Всички мълчахме и се поглеждахме изпод вежди... Въобще не бях виновен, но защо ли се чувствах малко гузен?...

НАКАЗАНИЕТО II

Два месеца по-късно, с теста в ръка, Мая се питаше: „Защо правим грешки? Кое ни кара да прощаваме или да не прощаваме прегрешенията на другите? Какво ни кара да ги съдим и да вземем страна? Може би ценностната ни система, която поставя на везните всички „за“ и всички „против“? Може би това, че в повечето случаи сме само наблюдатели, а не преки участници в даденото събитие? Отстрани е много лесно да даваш съвети, да поучаваш и да казваш: „Ако аз бях на твое място...“ Истината е, че никой не знае как точно ще реагира в дадената ситуация. Понякога едни и същи хора действат спонтанно, импулсивно, а в други случаи – примирено махат с ръка: „Е, имало да се случва...“

За нашата присъда има голямо значение дали сме засегнати от „грешката“, или сме просто свидетели на случилото се. Понякога даваме оценка и изказваме становище само въз основа на субективния разказ на приятели или колеги. Създаваме си мнение: „Да, това е грешка!“ Всъщност, кое точно се приема за грешка? Може би случилото се просто не ни устройва и затова го определяме като грешка; защитаваме приятел или каузата му; стараем се да бъдем съпричастни и да наклоним везната в нечия полза. От коя страна на грешката заставаме?...

Мая разбра за изневяратата на съпруга си от най-добрата си приятелка Елена. Новината ѝ дойде като гръм от ясно небе. Шокът от чутото бързо премина в нарастващ гняв. Беше повече от бясна. Да научи по този начин! От най-добрата си приятелка! Да научи последна!

– Божичко, сигурно всички са знаели – обърна се тя към нея.

– Съжалявам за лошата новина, но... нали сме приятелки – трябваше да ти кажа... или...

– И то с тази никаквица... Какво е намерил в нея?.. Боже, така да ме изложи. Как ще се покажа сега пред хората... – не спираше да се самонавива Мая.

– Хайде, не се измъчвай... Случват се такива неща... пък и нали знаеш: „Всички мъже са еднакви – сякаш една майка ги е раждала“ – изрецитира убедително феминисткия израз Елена.

– Не го очаквах... не и от него! Как можа да ми причини това? – не преставаше да нарежда Мая.

Елена наведе глава в очакване да премине фазата на самосъжаление. Както беше очаквала, гневът на приятелката ѝ премина бързо. Добре я познаваше – беше импулсивна, лесно се палеше, но и прощаваше. Скоро

щеше да се успокои. После щяха да поговорят по женски, да обсъдят нещата и да намерят изход от „кризата“. Вътрешно в себе си Елена беше убедена, че е постъпила правилно, че нещата ще се оправят – само трябваше да изчакат, да мине време, а защо не и да помогнат малко на съдбата – къде с някои подмолни ходове, къде с малко женски хитрини. Бяха го правили много пъти – ще го направят и сега...

Всъщност, Елена грешеше. Мая беше добра по душа и умееше да прощава, но зависи за какво. Не и този път. Този път беше непреклонна. Този път ѝ дойде в повече – искаше възмездие, искаше да си го върне, да му натрие носа и да го унижи по същия начин, по който се чувстваше наранена и тя.

– Повярвай ми, не си заслужава – за трети път повтаряше Елена.

– Ти на чия страна си? – още по-упорито питаше Мая.

– На твоя, естествено...

– Тогава ще ми помагаш ли, или ще ми пречиш?

– Моля те, бъди разумна!

– Дотегна ми да съм разумна! И като съм разумна, какво получавам в замяна?! А и защо само аз трябва да съм разумната?

– Допуснал е грешка, на всекиго се случва – прости му! Не казвам веднага... Поддръж го малко „на сухо“, но... малко – ти си знаеш колко... Не го отблъсквай изцяло, а само скъси малко каишката. Нека да знае коя е стопанката... А ти си купи ново бельо... и онези скъпарски обувки с високия ток, дето ги гледахме в петък...

– Това ще е най-малкото, повярвай ми – най-малкото, което ще направя...

– Ето, така те искам – усмихна се Елена. – И не убивай вестносеца – той не е виновен...

Двете приятелки малко пресилено се засмяха, опряха съзаклятнически бузи и се разделиха привидно успокоени от споделеното. Елена наистина се отпусна – най-лошото като че ли беше отминало...

Мая само изглеждаше спокойна. Някъде дълбоко в очите ѝ се четеше тъга, но не и примирение. Този път – не!...

Прибра чашите от кафето и се зае с обичайната си домакинска работа. Ръцете ѝ вършеха всичко машинално, а мислите ѝ препускаха трескаво: „Допуснал е грешка, на всекиго се случва – прости му!“ – изплуваха думите на приятелката ѝ...

Мая постепенно се почувства по-спокойна. Отрицателните емоции напускаха мислите ѝ, а живителната енергия от „светлината в тунела“ бавно покачваше адреналина ѝ. Тя взе чантата си, порови нервно вътре и извади ефектна визитна картичка. Погледа я замислено известно

време, после отново я прибра. Беше взела решение, но трябваше да бъде съвсем сигурна...

Мая взе душ и се гримира старателно. Смени няколко тоалета, докато се убеди, че видът ѝ е неотразим – едновременно стилна и елегантна, ненатрапчива, но привлекателна. Жена, която впечатлява, а след нея мъжете неминуемо обръщат глави – и млади, и стари. Критично огледа резултата от труда си в огледалото и се усмихна на образа си доволно. Ефектът беше поразителен. Наистина видът ѝ будеше възхищение...

Мая поръча такси и след двадесетина минути вече стоеше на входа на ателието. Нарочно не се обади предварително по телефона. Искаше да види реакцията на младия фотограф – да се огледа в очите му, да бъде сигурна, че си заслужава. Всъщност, в този момент, тя не мислеше за последствията – действаше импулсивно, наказваше. В един момент сякаш вътрешният ѝ глас нашепваше да се откаже, но точно тогава вратата се отвори, и изненадата, изписана в очите на фотографа, я убеди, че е на прав път.

– Вие!?... – успя да каже той, а на лицето му се появи една от онези усмивки, с които децата обикновено прикриват объркването си. Мая го гледаше предизвикателно – цялото ѝ същество вътрешно ликуваше.

– Поканата за фотосесия все още ли е в сила?

– Ама, разбира се... Заповядайте... Аз не очаквах... след толкова време... – той се отдръпна от вратата, а Мая прекрачи за първи път прага на ателието му.

През последните пет-шест месеца я беше канил поне половин дузина пъти за фотосесия, но Мая винаги отклоняваше предложението му. Струваше ѝ се неуместно, дори странно да позира на нейните тридесет и три години, а най-вече на фотограф, по-малък от нея с десетилетие. Беше ходила на изложбите му, харесваше стила му, но някак си не вярваше, че тя самата може да бъде част от този свят – не и на нейната възраст. Спираха я и годините ѝ, и нейната представа за благоприличие – омъжена, майка на две деца... Все едно, вече беше тук. И ето, че беше на крачка да го направи... Да става, каквото ще!...

– Заповядай, седни – веднага премина на „ти“ младият мъж – Само минутка и ще приготвя апаратите...

Мая седна в края на канапето. Само там имаше място, навсякъде цареше творчески безпорядък. Върху цялата маса и по двата фотьойла бяха натрупани списания, албуми, обективи и друга фотографска техника. Тя с интерес заразглежда фотосите. От стените се усмихваха многобройните лица на хубавици – повечето не по големи от собствените ѝ дъщери. Някои от моделките щедро разкриваха прелестите си. Женска-

та ѝ интуиция ѝ подсказа съвсем точно, че закачливият, искрящ поглед на някои от момичетата, не се дължи само на фотографско майсторство, а и на връзката фотограф-модел, най-вероятно, прескочила границата на професионализма. „В края на краищата, това е личен избор” - мислено ги оправда Мая.

Една от снимките ѝ направи особено впечатление. В цял ръст, в полу-профил, беше сниман гол млад негър. Кожата му блестеше (явно намазана с нещо, за да се открият формите), мускулестото му тяло беше леко приведено като пред скок, главата – издадена напред, гърбът извит, раменете – повдигнати нагоре, а ръцете извити назад. В образувалата се телесна ниша негърът крепеше баскетболна топка, а ефектът се засилваше от факта, че беше стъпил само на върха на пръстите си. Релефните мускули издаваха напрежение. Цялата поза показваше едновременно устрем, стабилност и съвършенство. Фонът също беше тъмен и това придаваше провокативна загадъчност, от което цялостния ефект на снимката беше поразителен...

Мая хвърли любопитен поглед към слабините му. Не всичко се виждаше ясно, но това, което беше загатнато, в никакъв случай не беше впечатляващо: „А казват, че тъмнокожите са надарени” – мислено отбелязаваше. Все пак голото мъжко тяло ѝ поддържа еротично...

В дъното на ателието изведнъж светнаха няколко мощни прожектора, разположени под различен ъгъл. Някои от тях бяха скрити зад големи бели чадъри, които омекотяваха ярката светлина. Цялото ателие грейна като при зимен изгрев – в бяла, матирана светлина.

– Готов съм! Започваме ли?..

– И какво трябва да правя аз? – провлачено, не в неин стил попита Мая.

– Нищо специално. Първо ще снимам лицето ти. Седни на подиума и бъди естествена. Това е повече от достатъчно.

Младият фотограф изведнъж се беше преобразил. Движенията му бяха уверени и професионални. Той измери със светломера си отразената светлина на „обекта” и се зае с фотоапаратите. След всеки няколко кадъра сменяше мястото си и ъгъла, от който снимаше. В една от паузите младият мъж се приближи до Мая и леко повдигна брадичката ѝ нагоре, после нежно оправи непослушните кичури на косата ѝ:

– Искам да гледаш в тази точка... Точно така. – после фотоапаратът отново защрака. Мая усети, че леко се изчервява. Допирът на ръцете му – меки и нежни, предизвика топла вълна в тялото ѝ...

Фотографът трескаво работи повече от час – отдавна не снимаше само лицето ѝ. Вече успокоена и освободена от първоначалното притес-

нение, Мая изпълняваше наставленията му, опиянена от собствения си чар, отразен в изкряците му от желание очи. Отдавна не беше се чувствала толкова добре. Собствената ѝ голота вече не я смущаваше, напротив, чувстваше я като най-естественото нещо, като част от женската си природа. По-късно Мая така и не можа да си спомни, кой кого целуна първи. В съзнанието ѝ звучеше дрезгавият от възбудата задъхан глас на младия мъж:

- Трябва да ти кажа нещо...
- Не сега... – измърка тя.
- Важно е...
- Не!... – нетърпеливо отсече Мая.
- Аз...
- Ш-ш-ш... – и впи устни в неговите...

Четири месеца по-късно, с теста в ръка, Мая за стотен път повтаряше: "Грешка, грешка, грешка... Кое ни кара да правим грешки? Защо понякога прощаваме, а друг път – не?... после свеждаше очи към двете отчетливо написани думи: „ХИВ-позитивна” и мислено връщаше времето назад...

НАКАЗАНИЕТО III

Колко пъти съм пожелавала смъртта ѝ!? Сигурно стотици. Всеки път, когато ме викаше спешно посред нощ за нещо „важно” и „неотложно” да я завия по-добре; да наместя възглавницата ѝ с четири пръста по-нагоре или по-надолу; да дръпна още малко завесата, за да не ѝ свети уличната лампа; да побъбрим, защото още не ѝ се спи; да ѝ направя билков чай, за да я затопли, но по-слаб, за да може да се отпусне и заспи отново и... какво ли още не...

Беше жена, която не търпи възражения, а пък и аз нямах избор. С мъжа ми подписахме договор за гледане срещу унаследяване. Тогава бяхме млади и бедни, а тя беше на седемдесет и седем. Мислехме, че не ѝ остава още много. Нямахме къде да живеем и идеята ни се стори добра. Тогава. Сега нямаше на кого да се сърдим – сами определихме съдбата си, сами се наказахме, при това доброволно. Колко пъти съм съжалявала и прокллинала решението си. Попаднахме в някакъв безкраен кошмар...

Колко пъти съм пожелавала смъртта ѝ? Сигурно стотици пъти, но само на думи – когато съм изнервена и ядосана, когато съм уморена до смърт и се влача като пребито куче и когато ме унижаваше заради самото унижение...

От няколко дни по новините тръбяха за новия грип. Непрекъснато съобщаваха за нови заразени, но като повечето и аз смятах, че ще ми се размине. Не работех в рискова среда и вероятността да се заразя беше малка. Вече имаше няколко десетки смъртни случая, но повечето хора ги приемаха малко несериозно – повече като статистика, не се ваксинираха, пък и аз не мислех да го правя.

Само за няколко дни обстановката се усложни – броят на заразените нарастна значително и от общината обявиха грипна епидемия. Прекратиха плановите операции, затвориха детските и женските консултации, забраниха свижданията в болниците и отмениха учебните занятия в училищата и университетите. По улиците все по-често се срещаха хора с маски на лицето. Настана някаква грипна психоза.

Аз бях здрава и дори през ум не ми минаваше мисълта, че мога да се заразя, но именно тогава ми хрумна идеята: „Защо да не се заразя, а после само „да предам” заразата на когото трябва?” Щях да я накажа за всички тези мъчителни години, за униженията, които изживях, за похабения си живот...

Това, разбира се, бяха само мимолетни мисли на огорчен и безсилен

пред обстоятелствата човек. Истината е, че никога не бих навредила на живо същество, а камо ли на човек – та аз и на мравката път правех. Тръснах глава, за да прогоня натрапчивата мисъл: „Коя съм аз, та да наказвам?“ Неохотно се заех със задълженията си...

Легнах си уморена до смърт. Мъжът ми беше в поредната командировка. Бях сама – сама с нея. Цяла нощ се въртях в голямото празно легло, а когато задрямвах за малко, сънувах кошмари. Огромни бледожълти вируси се стрелкаха във всички посоки и макар че се завих през глава като дете, те намираха пролука и проникваха, забиваха остриите си като на пираня зъби в гърлото ми. Веднъж вкопчили се, вирусите изсмукваха безжалостно не само кръвта и силите ми, но и гласа ми и аз не можех да извикам дори и на сън. Всичките си приличаха като две капки вода, но най-ужасяващото беше, че вирусите имаха лица, досущ приличащи на хазайката. Събуждах се обляна в студена пот. Полусъненото ми съзнание краткотечно отрезвяваше и ми напомняше, че вирусите едва ли са белезникави на цвят, че не са толкова големи и със сигурност нямат лица и зъби. После, донякъде успокоена, умората бързо ме надвиваше и заспивах за кратко, а със съня идваха новите бледолики безбройни хазайки... И отново, и отново, докато в просъница наистина чух викове и силно хлопане по вратата на спалнята ни.

– Глуха ли си?.. Не ме ли чуваш? Колко пъти трябва да те викам – дереше гърло старицата, като продължаваше да чука настойчиво. Скокнах сънена, наметнах жилетката си, погледнах часовника – два и петнадесет! „Този вампир не спи ли?“ – помислих в мига преди да отворя вратата:

– Задрямала съм по-дълбоко... Какво е станало? – попитах уморено.

– Какво е станало?.. Разболявам се... какво. Цяла нощ не съм мигнала и май имам температура... Не ми е добре...

– Разболяваш се? – не можех да повярвам на чутото аз. За изминалите шестнадесет години не помнех да е боледувала от нещо. Беше здрава като кон – дори обикновена хрема не я хващаше.

– Какво чудно има? Не може ли веднъж и аз да съм зле?...

– Може, може, разбира се... Какво чувстваш? – измъгнах аз, все още не вярвайки напълно на думите ѝ.

– Сигурно е грип... от новия, дето непрекъснато говорят за него... Той ще е... Пипнал ме е проклетникът...

– Какъв грип? Не си излизала от седмици от къщата... Как ще се разиш?

– Знам аз. Усещам го... Искам да обтриеш тялото ми със спирт... камфоров и ми направи чай – горещ чай с ром... Трябва да се затопля... Хайде де, побързай...

– Да извикам лекар?

– Лекар! Много ми трябва?... Не искам лекари!.. Стигнах до девет-десет и четири, щото не ходя по доктори... Направи, каквото ти казах! – изсумтя старата, обърна се и бавно зачука с бастунчето по коридора...

Отне ми повече от час да разтрия тялото ѝ, да ѝ помогна да се преоблече, да направя чай с ром и да я завия с още едно одеало. На излизане изгасих лампата и вече затварях вратата на стаята ѝ, когато чух гласа ѝ отново:

– По-добре ми напълни грейката с гореща вода... трябва да затопля добре краката си...

Вече не вярвах, че ще стигна отново до леглото си. Наближаваше пет сутринта – след грейката ѝ направих камфорови тампони за ушите, после и студен компрес за челото, после затоплена морска сол в бархетна торбичка, после вълнени чорапи, натопени в оцет, пак студен компрес... после – вече не помня... Беше невъзможна. Дори не каза „Благодаря” – всъщност, тази дума тя не познаваше...

Стигнах до леглото си и този път съм заспала истински – без кошмари, непробудно. А може и да не съм чула. Събудих се към девет. Два пъти погледнах часовника. Не можех да повярвам на очите си – да ме остави да спя до девет часа?... Ослушах се. Никой не ме викаше...

Набързо се облякох. Минах тихо край стаята ѝ. Усещаше се слаба миризма на камфор. Не се чуваше никакъв шум. „Може още да спи” – помислих си аз и реших да не я безпокоя.

Наближаваше единадесет. Закуската ѝ отдавна беше изстинала. Почуках на вратата. Не се обади. Почуках отново и тихо открях вратата. Нова, по-силна вълна на камфор ме заля. Дръпнах рязко завесите – знаех, че се дразни от това, но поех риска. Дневната светлина нахлу през прозорците...

Лежеше неподвижно, лежеше, застинала в последния си сън: завита до брадичката, с изсъхнал компрес на челото и с тампони в ушите. Лицето ѝ беше безизразно – бледо, жълто. Сякаш отново видях среднощния кошмарен вирус – истински, но мъртъв...

Стоях пред нея права, безмълвна, втренчила поглед в месинговата топка на леглото ѝ. Не се радвах, но и не скърбях. Чувствах се лека, свободна, спасена... Наказанието ми беше изтекло...

Засрамих се, че си го мисля...

ДИАГНОЗАТА

Някаква течност беше накапала по пода. Направих няколко по-големи крачки, за да прескоча изцапаното и продължих към всекидневната. Ванката беше зад барплота на кухнята.

– Здравей! – поздравих още с влизането си в стаята. Стори ми се, че го стреснах, защото трепна с цялото си тяло. Явно беше забравил за уговорката ни в три.

– Не те чух да влизаш... – смотолеви той като ме гледаше замислено и някак преценяващо, после бързо добави:

– Моля те, не приближавай... току-що почистих и още не е изсъхнал пода.

– Има нещо накапало и по пода в хола – осведомих го аз.

– Така ли? Не съм забелязал... Сигурно се е спускало шишето със соевия сос,... докато го пренасям. Ще го почистя веднага и тръгваме...

Уважих молбата му и останах до вратата. Ванката донамести нещо зад барплота и после двамата се върнахме обратно в хола. Бяха общо три размазани петна и няколко отделни капки течност – нищо особено. Все още не бяха засъхнали напълно и излязоха с лекота под неравномерните му движения с mop-а. Личеше си, че не чисти често.

Всъщност Ванката е д-р Иван Томов – мой дългогодишен приятел и личен лекар. Запознахме се случайно на тенискорта преди години. Допаднахме си и продължихме да играем заедно. Постепенно дружбата ни укрепна и някак естествено, от само себе си, Ванката стана и мой личен лекар.

Не зная защо, но другите не го харесваха. Може би заради избухливия му характер или изнервящото му поведение. Това за мене нямаше значение. Аз съм спокоен човек и мога да кажа, че неговата нервност създаваше единствено емоции в и без това скучния ми ергенски живот.

– Тръгваме ли най-после – припряно ме попита той.

– Тебе чакам – отвърнах в тона му..

Едва след два дни разбрах, че жена му е изчезнала безследно. Станало в същия ден, когато ходихме да играем тенис. Излязла сутринта и...

На вратата ми се звънесе упорито.

– Идвам, идвам... – провикнах се аз.

Пред мен беше застанал около тридесет и пет годишен, добре облечен непознат мъж.

– Здравейте! Вие ли сте Тихомир Гогов? – попита той.

– Същият...
– Комисар Янкулов от Следствения отдел. Може ли да поговорим...
вътре? – представи служебната си карта той.

– Влезте... – отвърнах, като се отдръпнах от вратата и му направих път да мине. Поканих го в хола.

– Заповядайте... Седнете... С какво мога да бъда полезен? – опитах да започна непринуден разговор аз.

Комисар Янкулов седна на единия от фотьойлите, извади очила с тънки рамки, които постави на очите си, огледа бегло обстановката и чак тогава отговори:

– Идвам във връзка с издирването на Лора Томова... Познавате ли такова лице?

– Разбира се! Съпругата на д-р Томов – познаваме се от години.

– Не се изненадахте от въпроса ми. Знаехте ли за изчезването ѝ?

– Научих тази сутрин... тогава доста се изненадах, но вече знам и... Обадох се на Ванката, т.е. на д-р Томов, за да се уговорим за тениса днес и тогава той ми каза за случилото се... за изчезването ѝ, искам да кажа...

– Кога я видяхте за последен път?

– Преди около седмица... в петък, ако не се лъжа.

– А в сряда, когато сте играли тенис?

– Не. Тогава не я видях. Не си спомням да съм питал д-р Томов къде е, но тогава не я видях... Сигурно изобщо не е била в къщата, защото не чух никакъв шум, докато го чаках да се приготви. Мисля, че по това време нямаше никой друг в дома им.

– И как ви се видя тогава докторът?

– Какво имате предвид?

– Имаше ли нещо особено в поведението му? Нещо да ви е направило впечатление...

– Не бих казал – той си е малко особняк по природа, така че... Него ли подозирате?

– Проверяваме всички версии – стандартна процедура. Има ли нещо, което да добавите?

– В момента нищо друго не ми идва наум.

– Благодаря за отделеното време – подаде ми ръката си следовател Янкулов като се изправи енергично.

– Няма защо...

– Ако се сетите за нещо, дори и незначително, позвънете – добави той като ми подаде визитката си...

Кимнах в знак на съгласие. Следователят напусна дома ми, а аз се замислих над разговора ни. В съзнанието ми изплуваха спомени за се-

мейство Томови: как се запознах с Лора, поканите, които получавах понякога за вечеря и съпътстващите ги дълги разговори, прегледите при д-р Томов и не на последно място приятелството помежду ни. Постепенно осъзнах, че всъщност си задавам въпроса: “Жива ли е Лора и къде е, ако е жива?” и “Възможно ли е Ванката да е виновен по някакъв начин за изчезването ѝ?” – явно следователят беше успял да посее семето на съмнението в главата ми...

Върнах се отново към срядата. Бях сигурен, че Лора не беше в къщата – иначе защо ще почиства той пода? Ванката ненавиждаше домакинската работа – в кабинета почистваше сестрата, а в къщи – жена му. Сетих се и за петната, и за капките по пода – дали не беше кръв? И това, че се стресна, когато влязох... А това, че намести нещо зад барплота, сякаш нещо тежко... Да не би да е била...

Глупости, дори не трябва да си го мисля... Та той ми е приятел, лекар е... Лекарите полагат клетва да лекуват хората и да пазят получената информация в тайна! В тайна?... Като мой личен лекар, той знаеше диагнозата ми. Може би затова ме погледна толкова странно, когато влязох – преценил ме е...

Имам вродено разстройство в цветоусещането. Нарича се дисхроматопсия, по-известно е като далтонизъм. Сам ме е изследвал с полихроматичните таблици на Крие, Нагел и Рабкин преди да ме изпрати при “очния”. Диагнозата ми е протаномалия т.е. слепота за червеното...

Вече не знаех какво да мисля. Отидох до хладилника и извадих шишето със соевия сос. Трябваше да проверя. Капнах няколко капки върху лист хартия. Цветът им беше сив – същият, какъвто съм виждал стотици пъти. Взах игла и убодох показалеца си. Накапах няколко капки кръв до тези на соевия сос. Бяха сиви и почти не намирах разлика между едните и другите върху листа. В единия край соевия сос, в другия – кръвта. Бяха почти симетрични и ако не знаех предварително, никога не бих могъл да твърдя със сигурност. Приличаха на везна, а аз точно като Темида, със своята “слепота” трябваше да взема решение. Взирах се безсмислено в малките сиви окръжности. На везната не бяха поставени соев сос срещу капки кръв, а предателство срещу приятелство...

Оставаше само диагнозата...

АНТЕНАТА

Мама ми е разказвала, че когато съм бил малък, съм бил много палав. Подобно твърдение често е обект на оспорване, но аз съм склонен да ѝ вярвам, защото ръцете и краката ми са осеяни с множество по-малки и по-големи белези. Явно не съм бил от най-послушните или поне съм бил, меко казано, твърде любопитно дете.

Едно хлапе не е наясно какво означава да си послушен. Детският избор се свежда до решението – да се доверяваш или проверяваш, разбира се, тайно. Със сигурност съм бил от вторите. Изречения от рода: “Не пипай там!”, “Ще се удариш”, “По-внимателно!”, “Аз казах ли ти?”, “Ще ме послушаш ли поне веднъж?”, “Ох, пак ли?” и други подобни варианти бяха ежедневие за ушите ми, които, спомням си, доста често подръпваха с възпитателна цел – това пък мама си го признава с неохота. Какво пък, на ушите ми им няма нищо – нормални са на големина – може пък да не съм бил чак толкова непослушен?...

Истината е, че съм бил доста подвижен и не съм се спирал на едно място дори за минутка:

– Няма ли да седнеш на дупето си поне за малко? Седни, седни, че и то да разбере, че има стопанин – повтаряше непрекъснато мама и добаваше тихичко: “Шило в торба стои ли?”...

За шилото не съм наясно, имам спомен само за куката – металната кука за плетене на чорапи. Нямам представа къде и какво точно съм правил, но когато усетих пронизващата болка и чух собствения си писък, мамината кука се беше забила в главата ми, точно там, където е фонтанелата на бебетата...

Като всяко дете, което осъзнава, че е направило беля и не знае как да я поправи или скрие, и аз стоях безпомощно, а сълзите се стичаха по бузите ми. След първоначалния шок с изненада открих, че главата не ме болеше или по-точно – болката беше отминала.

Сега най-важното беше да избегна наказанието. Лекичко опипах главата си – май всичко си беше на мястото с изключение на новата придобивка, която така и не се осмелих да пробвам да дръпна. Затова пък опитах да си придам още по-мъченически вид и да изиграя ролята на страдалец, за да не ми се карат, естествено.

Като ме видя мама пребледня. Никога преди не я бях виждал така изплашена. Дори не ѝ хрумна да ме наказва. Предупреди ме да не си пипам главата и най-вече куката, облече се набързо и тръгнахме към болни-

цата. По пътя хората ме оглеждаха и учудено извъртаха глави. Сигурно съм бил странна гледка, защото дочух някой да казва:

Гледай го туй, малкото – като извънземно е с тази... антена...

Странно. Не изпитвах страх. Не усещах пръстите на мама, впити в ръката ми, нито ме притесняваха стреснатите погледи на хората, с които се разминавахме. За първи път сякаш всичко около мен загуби значението си – не оглеждах витрините, автомобилите, дори люлките и кучетата... През целия път чувах... музика. Тя ме обгръщаше отвсякъде, но все пак имах усещането, че идва отгоре. Не я чувах в буквалния смисъл, не и с ушите си – тя просто звучеше в главата ми. Сега, след толкова години, бих я определил като божествена. Но не, не беше точно песен – нямаше текст, само звук от хармонично преплитащи се и сякаш надпяващи се акорди. Мелодията се носеше на приказни вълни – ту се усилваше, ту отслабваше, сякаш танцувах напред-назад около невидим оркестър. От време на време изригваше невероятен фонтан от непознати за мен, но изключително приятни и някак пулсиращи звуци, които се преплитаха във великолепна феерична мелодия и като приливи и отливи, отдала силата и въздействието си, бавно заглъхваха до следващия гребен на поредното кресчендо...

Не зная какво съм осъзнавал тогава, но дълбоко в мен се е запечатал споменът за релаксиращата, нежно-опияняваща и едновременно с това вдъхновяваща музика, която те кара да се отпуснеш с всяка фибра от тялото си дотогава, докато отново не усетиш вълната на новото зареждане с енергия...

Това блажено състояние се нарушаваше единствено, но за кратко, от неразбираем шум, примесен с дразнещи писукания на сигнали и високи непонятни честоти. Те ме пронизваха, стряскаха ме с внезапната си поява и аз инстинктивно посягах с ръка да разтъркам главата си, за да прогоня стържещия звук.

Мама беше нащрек и бързо улавяше ръката ми:

– Потърпи още малко, почти стигнахме – сякаш сама убеждаваше себе си и още по-силно стискаше посинелите ми пръсти.

– Харесва ли ти? – питах я аз, когато мелодията отново след миг се завръщаше и погальваше съзнанието ми със своята ефирност и лекота.

– Кое да ми харесва? – поглеждаше ме тя сепнато.

– Музиката...

– Каква музика?.. Няма музика. Шумно е, просто уличен шум... Нищо друго не чувам...

– Мислех, че всички я чуват – упорствах аз и спирах, сякаш, за да успее да я чуе и мама.

– Потърпи още малко... докторът ей сега ще те прегледа – не се предаваше тя.

Усещах и още нещо ново – някакви импулси, които сякаш излъчваше тялото на мама. По-слабите определях като успокояващи, създаваха усещането, че всичко е под контрол, всичко ще бъде наред. По-силните бяха някак натрапчиви и стресиращи, издаваха страх и паника, чувство на безизходица и вина... Мама май наистина беше уплашена...

Докторът, стар мърморко, ме прегледа много внимателно и дори се скара на мама за нещо, което не разбрах. После нахока една сестра и само след миг тя се върна със стол на колелца, на който ме сложиха така, сякаш съм толкова чуплив, колкото кристалната ваза на мама, подарък от баба за сватбата ѝ с татко. За съжаление „Рентгена” беше само в дъното на коридора. По-късно разбрах, че съм извадил късмет – дежурният лекар бил най-добрият мозъчен хирург в града, макар съвсем да не бил стар – едва тридесет и осем годишен. Сам си е виновен – имаше прошарена брада и мустаци, а и носеше грозни очила. Старец, истински дядо...

Той закачи още мокрите снимки пред някаква лампа, поставена на стената. Внимателно се вгледа – първо в едната, после в другата. Отново в първата и пак във втората. После и двете заедно – очите му се местеха като стъклени очи на развалената кукла на сестра ми. Стана тихо. Дори музиката сякаш спря за миг. Лекарят се обърна, кимна на мама да се приложи, седна до мене, взе едната снимка, вдигна я срещу светлината и ми каза:

– Ето, това е главата ти – очерта с пръст полукръг той. – Това, бялото връхче, е върхът на куката. Пробила е скалпа, черепа и мозъчната обвивка. Навлязла е около сантиметър и половина в надлъжната цепнатина между двете полукълба на главния мозък. Мисля, че просто се е плъзнала и не е засегнала жизненоважни центрове... Извадил си невероятен късмет... Сега ще извадя тази кука от главата ти, за да не ходиш като таралеж по улиците... Няма да боли, но искам да стоиш, без да мърдаш, съвсем неподвижен... Разбрахме ли се?

– Да!.. – кимнах аз и усетих леко потрепване на върха на главата си. Трепването за миг усили звука на прекрасната мелодия, която като фон продължаваше да звучи в главата ми, а после отново затихна. Усетих напрежение в тялото на мама, сякаш някой я беше хванал за гърлото и я душеше, а тя нямаше право дори да извика...

Сестрата внимателно ме качи на някакъв наклонен стол, пристегна главата ми с ремък, а ръцете ми завърза с широки колани за страничните облегалки. Намигна ми, докато вземаше една спринцовка и съзаклятнически прошепна:

– Ще ти сложа упойка. Няма да боли...

Виждах очите на мама, устните ѝ се мърдаха, но не чувах звук. Наистина не болеше. Повече нищо не помня...

После мама ми разказа, че лекарят с бавно и въртеливо движение извадил куката от главата ми, промил раничката и ми сложили инжекция против тетанус. Проверил рефлексите ми, след няколко часа – пак и пак ... Два дни сме стояли за “наблюдение” в болницата. Бил съм “на косъм” от необратимо увреждане на мозъка – още милиметър-два, но... Слава Богу – всичко било наред.

Не всичко – обожавам музиката, ходя на концерти, имам страхотна колекция от записи на симфонична музика, но все още не съм чул нито един звук, нито една мелодия, подобни на онази вълшебна музика, която чувах в онзи единствен ден...

ДЕЖА ВЮ

Намирах се на най-високото. Току-що бях излязъл от тунела. Пътят пред мен се извиваше, следвайки наклона на скатовете и само бялата непрекъсната линия по асфалта, светлоотразителните табели и знаци не бяха в унисон с неподправената природна красота. Беше безоблачно и ясно – очите ми примигаха, в опита си да привикнат към ярката дневна светлина. Днес тя ми се струваше по-различна – по-силна, особено ярка и... някак примамваща. Вече бях сигурен, че съм виждал някъде тази заслепяваща и клоняща към неоновото-бяло светлина... Трябваше само да си спомня кога и къде...

Започвах да се спускам по надолнището. Пред мен се откриваше фантастична гледка – есента беше докоснала с четката си навсякъде, докъдето стигаше поглед. Планинските хребети бяха оцветени във всички багри на палитрата, а лъчите на есенното слънце превръщаха тази картина в истинско вълшебство...

Мисля, че няма по-красив и по-богат сезон от есента, като изключим, разбира се, есента на живота. Последната предизвиква смут в душата ми, защото подсъзнателно усещам, че този житейски сезон е първи, но и последен в човешкото съществуване. Каква красота, но и каква илюзия! Защо ли като природните сезони не се повтаря пак?...

Примигнах срещу слънцето. В мига, в който отново отворих очи, като някакво припламване, като светкавица – нещо ме върна назад във времето. Хвърли ме някъде там, в самото начало, откъдето започваше споменът. Дежа вю. Изплуваха картини, за които дори не подозирах, че са оставили следа в съзнанието ми. Не знаех, не вярвах, че в паметта ми съществува всичко това...

Подобно на компютър, нещо сякаш рестартира човешката ми системата. „Видях“ забравените алено-червени кръгове, които като концентрични пулсации, на приливи и отливи, ме изтласкваха към изхода на „тунела“. Червенията, подобна на огненото зарево на слънцето преди изгрев, постепенно избледняваше в нежни розови тонове. Но най-ясно се открояваше „срещата“ ми със самата светлина. Отначало не я виждах директно, защото очите ми бяха все още затворени, но я усещах – знаех че е някъде там – в края на „тунела“. После, когато за първи път отворих очи, тя едновременно ме заслепи, но и ме накара благоговейно да сведа поглед пред необозримата ѝ същност и аз повече с усета, отколкото с ума си разбрах, че съм попаднал в един нов свят – и по-красив, и по-

различен. Дежа вю...

Дочух познати звуци, но вече не така приглушени, а по-отчетливи и по-ясни, но най-важното – чух гласа си – изплаках с първата глътка въздух... Две нежни ръце ме поеха. Последва първия допир с водата, усетих първия хлад, първия глад и... Измиха ме, повиха ме, накърмиха ме - получих първата си целувка...

Постепенно започвах да опознавам и разбирам света около себе си. През всичкото това време някой полагаше грижи за мен – някой, който казва, че ме обича, който ме нарича „мое слънчице” и за когото аз бях всичко на този свят. Този някой нарече себе си „мама”. Аз също чувствах, че обичам мама, макар и да не знаех все още какво точно означава да обичаш...

Правя първите си крачки. Малко ме е страх и не се чувствам сигурен, но продължавам да крача и непрекъснато разширявам периметъра си. През цялото ми детство има още един човек, на когото разчитам изцяло – баща ми. Виждам го по-рядко от мама, но усещам закрилата му и очаквам с нетърпение появата му всяка вечер...

Още не знам нищо за времето – не го осъзнавам. „Виждам” само, че светлината се заменя от мрак, а той се измества от светлина, а тя на свой ред отстъпва място отново на тъмното. Сън. След всеки сън се чувствам по-силен и пораснал... Вече знаем какво е „да обичаш”. Всичко става по-познато – светът открива пред мене чудесата си. След всяко събуждане знам и мога все повече и повече... пораствам...

Отново обичам, но тази обич е по-различна и по-опияняваща – нарича се любов...Дежа вю...

Минават години, много години. Родителите ми отдавна не посрещат светлината (поне не я посрещаме заедно). Напълно съм забравил за тунела, но все така обичам светлината.

Един ден усещам, че има още нещо, нещо което съм пренебрегвал до сега – часовника. Усещам часовника в себе си. Не този на ръката ми, а биологичният. Осъзнавам, че искам да спра хода му, но не мога да върна стрелките му назад, не мога да го настроя наново, не мога да го блокирам. Той просто отмерва времето – моето време. Усещам такта, усещам пулсациите му – точни, сигурни и ритмични... Засега... Дежа вю... У мен продължават да се пораждат въпроси, на които нямам отговор ...

Решавам, че съм преминал половината – средата на живота си. Не зная, кога точно съм стигнал до там – разбирам го твърде късно или не го разбирам, но със сигурност не го искам. Може би така е с всички...

Като след токов удар, сякаш нещо рестартира системата ми отново. Усещам някаква невидима промяна. Уж всичко е същото – просто още

едно събуждане, поредният изгрев, а денят ми е с нещо по-различен. Всъщност, не денят, а аз ставам по-различен. Променям се. Часовникът продължава да брои, но има още нещо, чувствам го – нещо отвъд средата – започнало е обратното броене...

Вече съм в най-ниската точка – по средата между двата тунела. Оттук гледката е все така красива, но я няма тази широтата и всеобхватност на погледа, панорамата и перспективата – сякаш хоризонтът започва да се свива и заобля, а в средата му се оформя нещо подобно на точица – малка, черна точица. Искане ми се да я натисна, да рестартирам изцяло системата и да започна всичко отначало, да удължа времето си, колкото се може повече и да получа втора възможност. Усещам, че е невъзможно...

Оприличавам точката на вход на тунел и за първи път осъзнавам колко много си приличат всички тунели...

Трябва да стигна до нея – следвам пътя и започвам изкачването. От подножието наистина виждам тунел. Пътят се вие в далечината, а тунелът изглежда още по-далечен. Става все по-трудно. Може би остарявам, но съм по-мъдър. Научил съм „хитростите“ на живота от хилядолетния опит, предаван от поколение на поколение и мисля, че ги използвам умело... Дежа вю...

Само си мисля, че ги използвам умело и че наистина разбирам парадоксалната логика на живота. Все по-често си задавам въпроса: „Наистина ли се движа напред? Не изоставям ли от времето или това е уловката на тунела? А може би съвсем не съм излизал от тунела и това в далечината не е вход, а изход... Или... обратното?...“

Безразличен, часовникът отчита все така безмилостно времето – не забравя да приспада и моето. Не мога да го спра, не мога да променя хода му, не мога да се върна назад. Светът сякаш се свива и смалява пред очите ми. Всъщност, нещо става и с тях – вече не виждат така добре, както преди. Все пак в далечината различавам тесния тъмен отвор на тунела. Вече не съм сигурен, че това е отвор, че това изобщо е тунел. Ами, ако това не е тунел, може би няма и отвор и всичко е само мираж, илюзия...

Минава още време. Приближавам тунела (или съм в тунела и приближавам към края му). Отдавна не съм сигурен, че искам да стигна до него (или да изляза от него). И защо изобщо крача към тунела, та аз обичам светлината? Съвсем съм объркан... Нещо става с мен...

Светлинката постепенно намалява силата си, а на нейното място се появява червенина, познатата червенина – същите алено-кървави пулсации, които помня, че видях преди много години. Може би това е залезът... Всичко аленее в матово-пурпурни оттенъци. Притъмнява ми. Мракът постепенно поглъща всичко...

Последен остава споменът за светлина – светлината в края на тунела...

СТЪЛБАТА

Цял живот се изкачваме по стълбата на живота – стъпало след стъпало. Някои се катерят по-бавно, опипвайки всяко следващо, търсейки сигурност и минимален риск; други действат систематично, равномерно, стараяйки се по пътя си да изпитат наслада, да се обогатят, но и да не се задържат прекалено дълго на едно място; трети бързат, прескачат стъпала, опитват се да изпреварят къде деликатно, къде с лакти движещите се преди тях. Понякога просто спираме на някоя междинна площадка, за да си поемем дъх, да се огледаме, да усетим нюанса на преживяното, но рано или късно продължаваме напред... Малцина се замислят накъде са тръгнали и трябва ли да бързат толкова? И въобще има ли смисъл всичко това?...

Разбира се, всеки решава сам за себе си – едни правят поредната крачка като логично следствие на досегашните и продължават да преследват поставената цел, други търсят нов път, за да достигнат мечтата си, трети действат по интуиция или под въздействието на... хормоните си.

Такъв е животът. Той едновременно ни принадлежи, но и не можем да го задържим или удължим безкрайно. Накрая стълбата свършва. В действителност, стълбата не свършва, но със сигурност ние не продължаваме. Може би това е мигът, в който се оглеждаме и осъзнаваме, че не сме се изкачвали, а сме слизали – всъщност, кой може да каже накъде води стълбата?...

Когато бях дете, най-много обичах да се катеря по катерушките или да се качвам по стълбичката на пързалката. Харесваше ми не толкова самото спускане по улея ѝ, колкото това, че бях на площадката – на най-високото място. Бях по-висок дори от мама и от тати, по-висок от останалите хора. Виждах всичко и ми се струваше, че бях независим и свободен да правя това, което реша (каквото и да означаваше това за детските ми разбирания).

Отдолу, от земята, нещата не изглеждаха същите, затова с умоляващи очи и туптящо от нетърпение сърчице очаквах разрешение за следващото изкачване. Естествено, че понякога не го получавах. Тогава високото ми се струваше недостижимо и далечно (поне до другия ден). Може би очакването, че пак ще изкачвам стълбичката стъпало след стъпало, че пак ще бъда на върха, ме караха да чакам с нетърпение утрешния ден...

Както разбрах по-късно, и аз като всички останали, използвах, но не познавах истински това универсално човешко творение – стълбата. Не

осъзнавах какъв приятел и помощник е тя във всичките си разновидности и форми.

В началото човек я пренася или изгражда до мястото, където ще я използва, а после тя му помага да достигне целта си. Най-често хората използват стълбата, за да се качват и слизат от и към домовете си, но има и такива, които използват стълби всеки ден в професията си. Познавам много от тях: бояджии, телефонни и електротехници, библиотечни работници, монтажници, кранисти и още десетки други...

С времето стълбите се усъвършенстваха – появиха се модерни конструкции – от нови материали, дори инженерите успяха да ги задвижат чрез бягащите стълби – ескалаторите, които отдавна вече са ежедневие и все повече улесняват хората. А асансьорите? Не са ли и те вид стълби, които ни качват и спускат до нужното ниво?...

Харесвам стълбите и това бе една от причините да стана пожарникар – една наистина мъжка професия... Дали не стрехих?...

Аз съм на деветото ниво. Лежа на междинната площадка. Усещам силна болка. Желязна греда е премазала краката ми. Не мога да мръдна. Боли – пареща, пулсираща болка. С усилие едва-едва повдигам глава. Около и върху мен са нападали строителни отпадъци. Част от стените и тавана са срутени. Усещам горещ полъх някъде отдолу. Дългогодишният ми опит ми подсказва – всичко е в пламъци – долният етаж гори! Черен дим започва да прониква нагоре, а с него и мирис на изгоряло дърво, плат и още нещо. Здрачава се или поне така ми се струва... Май губя представа за времето... Светлината от пламъците създава причудливи удължени сенки по стените, които сякаш се надвесват над мен и заиграват някакъв древен ритуален танц... Макар и горещо, ме побиват ледени тръпки...

Поглеждам, доколкото мога, пак надолу. Там стихията бушува с пълна сила. Огънят поглъща всичко по пътя си и го превръща в оранжево-червено зарево. Взира се в червените езици, докато погледът ми се замъгли и всичко запулсира пред очите ми. За част от секундата блясва мисълта, че може би така изглежда адът?...

Трескаво търся решение, извърщайки глава нагоре. Над себе си виждам стълбите към горното ниво. Най-близките стъпала са неимоверно големи, следващите – по-малки, а последните, които виждам, като че ли се сливат в наклонена плоскост... Някъде нагоре също гори...

В този момент отново рухва стена. Ярка светлина блясва изведнъж и ме заслепява. Стискам очи, а под клепачите си виждам огнена птица. Размътеното ми съзнание я оприличава на ангел. Красиво е. Може би така изглежда раят?..

Не чувствам нищо. Унасям се или може би губя съзнание...

В просъница чувам глас да вика:

–Тук има човек!... Диша...

Някой неистово отмята падналите върху мен отломъци, трополят крака, слагат на земята носилка.

– Вдигаме! На три! – чувам отново.

Усещам здрави мъжки ръце да повдигат раменете ми. Тялото ми увисва, носят ме. Не усещам краката си, само болката отново запулсира. Някой ме завива с одеало. Отново потъвам...

Минава повече от месец – борба на живот и смърт. Оцелявам – парализиран, с ампутирани крака, но... жив! Жив!...

Завъртам с ръце колелата на инвалидната си количка. Първата еуфория от факта, че още съм жив, отдавна е отминала. Следва ежедневието – уча се да живея по нов начин, а съм само на двадесет и осем! Двадесет и осем стъпала – само толкова успях сам да изкача по стълбата на живота...

Завъртам за кой ли път колелата на количката и за пореден път се питам: "Трябва ли да приема съдбата си?" Всъщност, имам ли избор – по стълбата на живота може би ще се изкачвам още дълго, но по обикновена – едва ли...

ПРОСТИТУТКА

Автобусът се движеше по маршрута си спирка след спирка. Хора слизаха и се качваха непрекъснато. Повечето се прибираха от работа. Жените от две съседни седалки вдясно говореха на висок глас, обсъждайки деня си; други две до тях мълчаха, навярно потънали в мислите на ежедневието си. Мъжете, седнали отляво, зяпаха с интерес закръглените форми на тичаща за автобуса ученичка. Господинът на седалката до мене беше задрямал и явно щеше да изпусне мъжкото шоу. Още две спирки и щеше да се наложи да го будя – бях до прозореца и нямаше начин да се измъкна, без да наруша спокойствието му.

Гледах с блуждаещ поглед през стъклото. Небето сякаш беше захлюпило света – намръщено, притъмняло. Щеше да вали. Само дано почака, докато се прибера в къщи – още някакви си двадесетина минути...

Автобусът спря на поредната спирка. Зърнах познат силует. Трябваше ми само секунда, за да се скрия зад вестника, но... беше късно. Вече знаех какво ще се случи – бях в капан и нищо не можех да направя, освен да затворя очи. Миг след това чух блъскане по стъклото на автобуса и приглушен вик от улицата:

– Прос-ти-тут-ка!...

Хората в автобуса изведнъж замлъкнаха изумени, а тези от спирката обърнаха поглед към младежа, който ме сочеше с пръст и продължаваше да вика:

– Проститутка, прос-ти-тут-ка-а...

После погледите на всички полепнаха върху мен. Мъжете бяха забравили за ученичката. Дори съседът по седалка отвори сънени очи и ме изгледа с явно неодобрение. Идеше ми да потъна в земята от срам. Цялата се изчервих и бавно отпуснах вестника в скута си – нямаше смисъл да се крия повече – едва ли имаше някой, неразбрал към кого бяха насочени обидните думи.

Автобусът бавно се отдалечи от тротоара и набра скорост. Спирката и ръкомахащият младеж останаха зад гърба ми, но буреносните облаци в душата ми бяха по-черни от тези на небето.

Надигнах се от мястото си много преди следващата спирка. Господинът до мене стана и ми направи място да мина, но се отдръпна толкова надалеч, сякаш бях прокажена. По-добре беше да слеза веднага и да повървя, дори и да завали, отколкото да усещам няколкото десетки лепкави погледи, вперени в мен...

Младият мъж се казваше Иван и бяхме съученици. Не бяхме в един клас, но учехме в едно училище. Случи се преди четири години. Бяхме на рожден ден на съученичка. Танцувахме, говорихме, пийнахме... малко, а после потърсихме усамотение в една от стаите. Навън купонът се ширеше с пълна пара, но нас не ни интересуваше вече нищо друго. Искахме само да бъдем необезпокоявани...

Прегръцахме се и се целувахме, опиянени от взаимното привличане, тайната на усамотението, мрака в стаята и близостта си. Някак естествено той разкопча блузката ми. Не протестирах – и аз го исках или поне така го чувствах тогава. Беше ни хубаво, мълчахме и се оставихме телата ни да говорят...

Бяхме голи, потни и задъхани, когато изведнъж лампата светна.

– Не, не... – стресната извиках аз – и днес все още съм убедена, че имах предвид светлината.

– Какво става тук?... О-о!... Съжалявам... – беше рожденичката, която се усмихна ехидно, вдигна маниерно рамене и бързо затвори вратата, сякаш шокирана от видяното. Облякохме се набързо и слязохме при другите. Няколко момичета ни изгледаха с любопитство – явно домакинята не си беше губила времето...

Пикантната клюка се разнесе мълниеносно, а когато на другия ден научиха и родителите ми, работата стана наистина дебела. Имаше конско, заплахи и последно предупреждение за изключване от училище. Станах “звезда” за един ден.

Потресени, родителите ми заведоха дело за изнасилване. Аз бях непълнолетна и трябваше да бъде защитена честта ми. Бях млада и неопитна – едва шестнадесетгодишна т.е. бях жертвата. Не ми беше за първи път, но родителите ми не знаеха – всеки има своите малки тайни. Моментът не беше подходящ за откровения. Оставих ги в неведение...

Може би допуснах грешка. Може би грешката ми бе, че не се съпротивлявах достатъчно или в светлината на другия ден случилото се ми изглеждаше различно. Вече го нямаше тайнството и реалността ми подежда отрезвяващо. Наистина не знаех какво ми стана. Вече не бях сигурна в нищо, но повярвах на всичко, което ми казаха родителите и приятелките, но най-вече повярвах на това, което исках да чуя. Така или иначе, аз не потвърдих, но и не отрекох тезата за изнасилването, не бях категорична и в думите си пред съда, а свидетелското показание на рожденичката, че съм извикала: “Не, не!” при влизането ѝ в стаята, реши делото в моя полза – осъдиха Иван на три години затвор. Честта ми беше спасена...

Още не мога да забравя очите му, когато прочетоха присъдата – тъж-

ни и невярващи с някаква тайна надежда, че всичко това е някаква шега или просто сън...

Ще излъжа, ако кажа, че не съм си мислила за него през тези години. Понякога се сещах, при това с добри чувства, но не го посетих нито веднъж в затвора. Повярвах, че съм жертва – така беше по-лесно...

Когато го срещнах случайно след близо четири години, краката ми се подкосиха. Бях като парализирана и не можех да мръдна от мястото си. Страхувах се да погледна тези очи, а позабравеното чувство на вина отново обзе душата ми. Исках да побягна, да се скрия някъде, но не можех да помръдна. Иван се приближи бавно към мене. Наведох глава в очакване на истинската присъда. В този момент осъзнах какво е да си жертва.

Иван беше станал истински мъж – по-висок, по-строен, по-як и... някак по-първобитен. Имаше нещо животинско в походката му – сила, увереност и респект. Сигурно щеше да ме пребие, а аз не можех дори да извикам. Когато спря пред мен, само дето не припаднах – изглеждаше ми огромен... и с тези страшни татуировки по ръцете... Сърцето ми спря... Той повдигна безцеремонно брадичката ми нагоре, втренчи пронизващ поглед в мигащите ми очи и каза:

– Ето, че отново се срещнахме, кукло... Искам да го чуя от тебе! Сега, когато сме само двамата: Аз изнасилих ли те тогава?

– Не-е...мисля, че-е... стана грешка... Съжалявам... – едва пророних аз.

– Съжаляваш?!... О-о! И колко съжаляваш, значи?.. Всъщност, вече няма значение. Аз си платих за “услугата”, платих си цената... Следователно ти си проститутка... при това без капчица достойнство... Прос-ти-тут-ка! Разбра ли? – натърти той.

– Аз...

– Млъкни!... Ти съсипа живота ми... Ще ти казвам проститутка винаги и навсякъде, където те видя. Искам всички да научат каква всъщност си, а ти да разбереш какво наистина значи да съжаляваш. И наистина ще съжаляваш! Обещавам! – Иван пусна брадичката ми и бавно се отдалечи...

Стоях безмълвна и гледах след него, докато се скри от погледа ми. Страхът бавно се стопи, за да отстъпи мястото си на всепоглъщащо чувство за вина. По-добре да ме беше ударил...

Слязох от автобуса. Все още усещах погледите на пътниците върху себе си. Думите на Иван за кой ли път кънтяха в главата ми: “Аз си платих, платих, платих...”, а устните ми нечуто, но искрено шепнеха: “Съжалявам, съжалявам...”

ЛЕБЕДОВА ПЕСЕН

Огнестрелните рани си приличат по това, че имат винаги входно отверстие. В повечето случаи има и изходно, но понякога куршумът остава в тялото. Независимо от това криминалистите могат да открият траекторията на куршума, вида на огнестрелното оръжие, неговия калибър и местоположението на стрелеца. Това безспорно са само първоначалните факти, а после задължително следват и въпросите: “Нещастен случай или убийство?”, „Самоотбрана или хладнокръвно отнемане на човешки живот?” и най-важният: “Кой е убиецът и по своя воля ли го е направил?”...

Залата беше препълнена – пукаше се по шевовите. Хора имаше навсякъде: в основния салон, на двата балкона, в двете странични ложи, във фоайетата и коридорите и дори по стъпалата. Правостоящите влизаха и излизаха непрекъснато през вратите, търсейки по-удобни за наблюдение места. Едни се опитваха да преминат напред като непрекъснато повтаряха: “Извинете, извинете!..”, а други, по-нетърпеливи, просто се промъкваха между хората, търсейки максимална видимост. По-дребните надничаха зад раменете на стоящите пред тях, сякаш за да проверят за кой ли път дали ще виждат добре и може би с право се притесняваха, защото обстановката се променяше с всяка изминала минута – множеството нарастваше застрашително.

В края на втория балкон се беше изправил млад мъж в пожарникарска униформа, а зоркият му поглед професионално оглеждаше тълпата. Не беше доволен – бяха изгубили контрол: “Как го допуснахме?” – ядосваше се той – “Само да не настъпи паника! Ще се изпомачкат един друг...”

Точно на противоположния край на същия балкон стоеше друг млад човек, облечен в официален тъмен костюм. Изглеждаше спокоен и уверен – като професионалист, който не разчита на случайността и знае, че си е свършил работата добре.

Шумът нарастваше непрекъснато – много хора от тълпата споделяха шумно емоциите си, закъснели спореха за местата си, някои все още говореха по мобилните си телефони, а други размахваха ръце, поздравявайки неясно кого от множеството... Но когато и музикантите започнаха да настройват инструментите си, стана невъзможно да се чуе и една отделна дума – какафонията беше пълна!

Един сценичен работник нагласи стойката на микрофона и търсейки

погледа на режисьора на пулта, започна да брои:

– Едно, две, три... Проба, проба... Едно, две... Проба...

Часът беше деветнадесет и десет. Крайно време беше концертът да започне. В дъното на залата група младежи заръкопляскаха нестройно. Публиката утихна за миг, колкото да се огледа и да разбере причината, а после се включи и постепенно всички влязоха в такт... Залата гръмна от аплодисменти. Миг след това прожекторите грейнаха, завесите се разтвориха и сцената се обля в червени, сини, зелени, жълти и виолетови светлинни воали, образуващи “мексиканска вълна”. Конферансиетата – младеж и девойка, излязоха на сцената и публиката притихна.

– Уважаеми дами и господа! Добър вечер! – извиси глас водещата и приканващо погледна младия си колега.

– Добър вечер, скъпи гости! Очаква ни вълнуваща вечер!

– Юбилей! Четиридесет години на сцената! Една съдба, свързана с песента... – започна встъпителните думи водещата. Залата отново зашумя, но постепенно притихна, като от време на време избухваше в аплодисменти, докато конферансиетата изброяваха самостоятелните концерти, спечелените конкурси, наградите от многобройните музикални прояви в страната и чужбина, участията в международни шоу-програми, десетките прояви с благотворителен характер...

– Дами и господа, имам удоволствието да ви представя примата на родната естрада... – бурни овации заглушиха думите на водещия. Публиката стана на крака и с нестихващи аплаузи посрещна звездата.

Както винаги, примата изглеждаше невероятно, но в тази празнична вечер беше надминала себе си – стилна, изискана, женствена. Нито годините ѝ, нито професията ѝ, нито съпровождащите я клюки за бурен живот, бяха сложили някакъв отпечатък на външността ѝ – тя просто сияеше лъчезарна, младолика и красива.

Най-отпред група от екзалтирани фенове заскандираха името ѝ, няколко млади момичета от другия край на залата запищяха неистово, а младежите засвириха пронизително с пръсти. Всичко това почти веднага потъна в общия шум на одобрителни възгласи и бурни аплаузи. Беше време за шоу...

Оркестърът засвири и залата отново избухна в аплодисменти. Примата изпълни някои от хитовете си. Последователността на песните беше изключително добре подбрана – по-бързите ритми се редуваха с по-бавни, а между по-динамичните за изпълнение хитове, бяха включени мелодични балади, които даваха възможност на изпълнителката да отдъхне и “разтовари” гласа си. Независимо от възрастта си, примата не се спря нито за миг на сцената, заразявайки с ентузиазма си зрителите.

В отговор на бурните ръкопляскания, многократните бисове, букети и кошници с цветя, автографи – тя се раздаваше безрезервно. Този концерт щеше да се помни дълго време...

Когато конференсието обяви поредния хит, публиката бурно изригна в екстаз – беше една от най-добрите песни в репертоара ѝ – може би най-добрата, но и най-трудната за изпълнение. Малцина от колегите ѝ се решаваха да я пеят, но и тези, които приемаха предизвикателството, бледнееха пред невероятната бленда и гласов диапазон на примата. Публиката затаи дъх. Всички искаха да чуят за пореден път виртуозното изпълнение на този хит и особено края му, където звездата само с едно поемане на дъх, изграждаше една невероятна музикална феерия. Извисявайки гласа си, примата преминаваше последователно през две октави, завършвайки с недостижимия за повечето певци полутон в третата октава. Впечатляващ глас, неповторим тембър и изумително широк гласов диапазон.

Много от имитаторите на примата можеха да изпълнят песента в долния регистър, други достигаха без проблем до височините, но комбинацията от две октави беше над възможностите на всички останали. Изпълнението засега си оставаше неповторимо...

Окрилена от невероятната атмосфера в залата, примата даваше всичко от себе си, доказвайки за пореден път, че наистина е номер едно.

Следваше най-трудното. Тя затвори очи, приближи микрофона до устните си, пое дълбоко дъх и “включи” алтовия си регистър. Всички затаиха дъх в очакване. Разнесоха се първите наелектризиращи публиката звуци. Примата без усилие премина в следващата октава. Гласът ѝ постепенно набираше мощ. Залата бе застинала в измамна тишина – някакъв особен заряд, който продължаваше да нараства с всяка изминала секунда от финалните акорди на песента. Беше невероятно – музикално великолепие от гласови данни, сценично присъствие и пълна отдаденост на музиката.

Примата приближаваше финала. Бавно и професионално тя започна да отдръпва микрофона от устните си. Стотици погледи попиваха всяка нейна мимика, жест и звук. Оркестърът за миг замря, сякаш за да подчертае кулминацията. Следваше най-високият тон в регистъра – недостижимият... Невероятното акустично превъплъщение, наистина невероятно, завършваше с грандиозен финал...

В този миг на върховно очакване прозвуча... изстрел – гръм от ясно небе – изненадващ, ужасяващ...

Примата се олюля и бавно, като на забавен каданс, падна по гръб. Тишината “увисна” във въздуха, но само за секунда – после всичко се

превърна във врящо от ужас човешко море – жените пицяха, оркестърът нестройно замлъкна, от всички страни се чуваха викове и крясъци. Някои се оглеждаха, търсейки с поглед стрелеца, други панически се мъчеха да стигнат до някоя от вратите, трети, неразбрали и неосъзнали още случилото се, гледаха втрещено към сцената в очакване примата да се изправи...

Тя беше мъртва. Между веждите ѝ тъмнееше малка рана, а от нея беше потекла кръв към скулата ѝ. Все още държеше с дясната си ръка микрофона, който подобно на роза, беше странно разцъфнал, а отворените ѝ, невиждащи очи “гледаха” с изненада купола на залата с малките гипсови позлатени ангелчета...

Настъпи пълен хаус. Тълпата стана неуправляема. Хората се втурнаха във всички посоки, като всячески се мъчеха да се доберат до изходите. Младежи прескачаха редове, а по пътя си събаряха всичко и всички, които се опитваха да им попречат. Паднали, затиснати, и пробиващи си път хора крещяха ужасени. Чуваха се стонове от болка и викове за помощ. Човешкото множество губеше облика си и се превръщаше в неподдаваща се на контрол тълпа – животинското чувство за самосъхранение беше взело връх...

Няколко души се бяха качили на сцената и се суетяха около примата, безпомощни над мъртвото ѝ тяло.

Само на втория балкон младият мъж не помръдна. Изглеждаше все така спокоен и уверен – като човек, който си е свършил добре работата, професионалист, който не разчита на случайността. Лицето му беше студено и безизразно, но очите му издаваха нещо повече от удовлетвореност и гордост.

“Жалко, че няма кой да оцени таланта ми” – помисли си той, после бавно се изправи от мястото си и без да бърза се смеси с тълпата...

Огнестрелните рани си приличат по това, че имат винаги входно отверстие. В повечето случаи има и изходно отверстие, но понякога куршумът остава в тялото. Независимо от това криминалистите могат да открият траекторията на куршума, вида на огнестрелното оръжие, неговият калибър и местоположението на стрелеца. Но това са само факти. От тук нататък започват въпросите и ... евентуалните отговори:

Криминалистите откриха, че в ръкохватката на микрофона има вградена къса цев за един-единствен патрон, ударен механизъм и малка електронна платка за управление. Механизмът се задействаше само и единствено при съвпадение на два тона от най-ниския и най-високия регистър на двете октави и то, ако времето между тяхното изпълнение не превиши интервал от една минута. Замисълът беше перфектен и из-

ключваше всякаква грешка – куршумът имаше точно определена мишена. Някой беше изучил в детайли творчеството на примата, сценичното ѝ поведение, жестовете, нейната неповторимост...

Всеки знае, че при изпълнение микрофонът се държи близо до лицето – посоката на изстрела беше гарантирана.

С виртуозното си изпълнение примата сама беше “натиснала” спусъка, макар под чуждо влияние.

Хитът на творчеството ѝ, издигнал я до пиедестал, песента на живота ѝ, направила я кумир, се беше превърнала в нейната лебедова песен...

ПЛАН „Б”

Всички смятаха Лора за дете-чудо. Вундеркинд. И как иначе... Истината е, че Лора проговори късно, сякаш чакаше да научи достатъчно, преди да отвори уста, но пък после – после нямаше равна на себе си. Започна направо с цели изречения – никакви срички или бебешки думи. На четири годинки се научи да чете, а след още няколко месеца – вече съвсем гладко, с лекота събираше и изваждаше числата до сто. На пет и половина вече беше прочела старите книжки от детските години на майка си и баща си и то не само приказките, а и стихотворенията, които с две прочитания знаеше наизуст, а към математическите си умения с лекота добави умножение и деление. На шест и половина години Лора беше над нивото на третокласник. Записаха я направо във втори клас, но още в края на същия срок тя премина в трети – нямаше смисъл да „тъпче” на едно място. Всеки две следващи учебни години Лора вземаше за една... И така, ненавършила тринадесет години, Лора завърши гимназия с пълно отличие. Никой не се учуди, когато съобщи решението си да кандидатства медицина...

Всичко изглеждаше прекрасно в устрема ѝ напред и нагоре, но имаше нещо, което я караше да се чувства неловко, особено през последните две години.

Със знания и интелект, надраснала връстниците си, Лора осъзнаваше, че е различна и в повечето случаи това я правеше щастлива, но не и когато това се отнасяше до външния ѝ вид. Значително по-ниска от съучениците си, слаба и плоска като дъска, с едва наболи гърди и все още без менструация, Лора изглеждаше дете сред тях – каквото по външност в действителност си беше. Приемаха я насериозно, само когато ставаше въпрос за знания – там беше незаменима, но в междучасията или когато нещата опираха до забавления, флиртове и закачки, батковците просто не я забелязваха – тя не съществуваше.

Особено неприятно ѝ беше в часовете по физическо – изваяните женствени тела на съученичките ѝ и особено набъбналите им тениски, контрастираха с кльощавото ѝ тяло и унищожаваха безмилостно самочувствието ѝ...

Разбира се, момичетата не криеха женските си разговори, не се притесняваха да споделят всичко пред нея, приемаха я като по-малката сестра, на която трябва да се помага с житейски съвети, но никога не се интересуваха от мнението ѝ на тези теми, а понякога завъртаха мно-

гозначително очи нагоре – за тях Лора си беше просто Бебето и никога не можеше да бъде пълнокръвен член на женското им общество. Това в повечето случаи я обиждаше, защото момичето знаеше много повече на теория от връстничките си – беше успяла да погледне в света на по-големите много по-рано, да осъзнае чутото и прочетеното, но на практика беше единствената, която не беше имала приятел, не беше се влюбила и, разбира се, единствената, останала девствена в класа (поне според чутото от разказите и клюките на съученичките си). Каквито и доводи да си намираше – тя си оставаше единствена и различна, а това смачкваше допълнително самочувствието ѝ и я измъчваше болезнено: ”Глупости! Ще кандидатствам медицина! Каква медицина?! Та аз не познавам чувствата, не зная възможностите на собственото си тяло, а ще изучавам другите...”

Родителите на Лора отдавна не ѝ се месеха в нищо – беше доказала своята самостоятелност, отговорност и зрялост. И до тук тя беше постигнала всичко, планирайки точка по точка пътя си. Още от малка знаеше как и докъде трябва да стигне, по какъв начин и защо да го направи, но тогава беше просто – поставяше си задачите и срока, а след това неуморно гонеше целта си. Природната ѝ интелигентност, феноменална памет и вродена упоритост даваха завидни резултати. Но сега?... Сега беше друго... „Може би ми трябва план? Нов план...” – мислеше вечер в леглото Лора...

Имаше наистина над какво да помисли – момчето от XII ”Б” клас! Беше забелязала интереса в погледа му, а и той определено се смущаваше при случайните им срещи по коридорите на училището. Но дали интересът му към нея беше от чисто любопитство: „Това ли е вундеркиндчето?“, или най-после беше дошло време някой да я забележи и да я погледне като момиче, а не като крачеща енциклопедия? Ето това наистина трябваше да се провери...

Казваше се Вальо, Валентин – симпатичен, не много висок, изключително енергичен, но малко саможив. Често го виждаше да се прибира сам към къщи и на Лора ѝ се струваше, че като нея няма много приятели. Това щеше да улесни нещата: „Ще го заговоря още утре – помисли тя... „ Не, още днес! Нямам време за губене” – типично в свой стил отсече Лора...

След часовете го изчака в двора на училището и „случайно” тръгна в неговата посока:

– Вальо!? – гласът ѝ прозвуча тънко и неестествено дори за нея – дали беше усетил фалцета в гласа ѝ?

– Да?... – обърна се момчето, а в очите му се изписа изненада, позна-

тото смущение и очакване.

– Към къщи ли?

– Ами... и да, и не... Ще трябва първо да мина през книжарницата. Обещах на брат си да му купя постели.

– Може ли да повървя с тебе?

– Няма проблем...

Лора мина от дясната му страна – не изглеждаше много по-висок от нея. Стори ѝ се, че му подхожда или поне така ѝ се искаше.

– На колко години е брат ти? – опита да започне разговор.

– На дванайсет, май колкото тебе, но... е в шести клас.

Лора го погледна за миг. Не, не ѝ се подиграваше, но явно сама беше тръгнала в погрешната посока с въпроса си. „Ще рискувам, по-добре да съм наясно отсега“ – реши бързо тя:

– Смяташ ме за малка и глупава, нали? – подхвърли Лора.

– Ти!?... Глупава!?... Откъде ти хрумна? Ти си гордостта на училището... Ако знаеш колко пъти съм те давал за пример...

– Мен, за пример?...

– Да, вкъщи... на брат ми... Доста е мързелив и май се интересува единствено от футбол. По цял ден рита навън...

– А ти...?

– Какво аз?

– Какво мислиш за мен?

– Мисля, че си... супер! – после усетил баналната фраза, допълни - Страхотна, малка... сладурана.

– Повече „малка“ или повече „сладурана“? – изчервявайки се попита Лора.

– Ами,... второто – леко смутен отвърна Валентин.

Лора усети, как сърцето ѝ заби по-силно. Канеше се да попита още нещо, но вече бяха пред книжарницата.

– Аз съм до тук – кимна момчето.

– Чао... – махна с ръка Лора – беше ми приятно...

– Чао, Сладуранке! Ще се видим в училище – отвърна с усмивка Валентин и после всеки пое по пътя си...

Лора прехвърли няколко пъти наум разговора. Не, определено не беше довольна от себе си – може и да я смятаха за вундеркинд, но с Валентин не се справи добре. Трябваше повече да обмисля какво говори...

След този ден двамата често започнаха да прибират заедно от училище. Срещите им ставаха все „случайно“ и по-продължителни, а времето минаваше все по-неусетно за тях. Отначало Лора внимаваше и следеше стриктно плана си – започваше и изоставяше теми, подхвърляше факти,

поставяше капани – искаше по най-бързия начин да опознае света на Вальо, за да разбере той ли е подходящият.

Неусетно за своя изненада Лора забеляза, че по характер самата тя прилича повече на момчетата, отколкото на момичетата в класа. Нейната решителност и упоритост, силата да отстоява мнението си и борбения ѝ характер в комбинация с феноменалната ѝ памет и не на последно място „правото на дамата“ при избор на решение, вършеха направо чудеса.

От друга страна Валентин се оказа не само добър събеседник, но и кавалер. Игнорирайки възрастта ѝ, той не пропускаше случай да се възхити искрено от поредния ѝ успех, да ѝ направи комплимент, когато побеждаваше в спора помежду им и да я дари с усмивка, дори когато явно не беше в настроение. Валентин се оказа точно тази част от живота ѝ, която ѝ липсваше досега. Лора усещаше, че се прокрадват нотки на флирт между тях, но някак си от разстояние, сякаш ѝ казваше: „Ще почакам да пораснеш.“ Бяха минали почти два месеца от първата им среща, когато Лора напълно осъзна, че Валентин е приятелят, който винаги ѝ е липсвал...

Беше време за план „Б“...

Лора избра един съботен ден, когато родителите ѝ бяха извън града. Покани Валентин в стаята си, за да проведат за кой ли път, един от онези нескончаеми разговори за предстоящи изпити, матури и всичко, свързано с кандидатстването. Наистина започнаха, но скоро вместо това решиха да изгледат някакъв нов филм на DVD-то. Пък и нали беше събота – време за разпускане. Лора сервира кола и „сладкиша на мама“. Пуснаха филма – обичайна любовна връзка на сервитьорка и бейзболист – една от онези сладникави американски истории, чиито край се знае още от самото начало...

– Дори не могат да се целуват – не се сдържа Лора.

– А ти можеш ли? – шеговито отвърна Валентин.

– Не зная... Никога не съм се целувала истински... Големите ме пренебрегват, а малките не ме интересуват ... Целувките на мама и татко не се броят, така че... Е, всъщност по този въпрос съм теоретик...

Лора усети топлия дъх на Валентин до лицето си. После той се наведе и я целуна нежно по устните. Отдръпна се за миг, сякаш за да събере сили и отново я целуна. Лора само това чакаше. Притисна се до него, обви ръце около врата му и жадно му отвърна. Валентин я притегли поплътено до себе си и нежно погали косите ѝ, после здравите му ръце я повдигнаха от земята и я сложиха в скута си. Продължи да я целува и гали. Лора усещаше възбудата му, но той не продължи – само я притис-

каше нежно, сякаш се страхуваше, че ще изчезне.

– Направи го!... – прошепна Лора в ухото му. Валентин леко се отдръпна назад и повдигна брадичката ѝ:

– Лора... Ти си само на тринадесет!...И аз го искам, но...

– Аз съм в дванадесети клас, съученици сме...Забрави ли?... Достатъчно съм голяма, а и всички казват, че съм надраснала годините си... Знаеш, че е така, ти сам си го казвал... – изстреля аргументите си Лора.

– Лора, аз... – поколеба се Валентин.

– Моля те!... – прошепна отново Лора. Знам, че съм готова за това... Жените винаги знаят кога са готови...

– Виж нямам...не нося в себе си...

– Нищо... Не е необходимо. Аз нямам още... – Лора спря навреме.

– Нямах какво?...

– Няма значение. Повярвай ми... Зная какво правя...

Валентин колебливо погали малките ѝ гърди, а тя повдигна нагоре фланелката му... После всичко стана като по филмите...

През следващите три месеца го направиха още няколко пъти, но вече с предпазни средства. Лора сякаш разцъфна, а тялото ѝ започна да се налива и заобля. Досадното детско излъчване напуснаше живота ѝ – появяваше се ново, непознато, но толкова вълнуващо и категорично женствено Аз.

Лора никога не се беше чувствала по-щастлива – план „Б” работеше (както всичките ѝ останали планове, разбира се), а и тя се опияняваше от вкуса на любовта, докоснала за първи път живота ѝ...

Всеки ден Лора се събуждаше с надеждата за промяна. Очакваше да ѝ дойде, да усети „онези дни”, за които само беше чела и чувала, но все още не беше изпитала. Лора не се страхуваше от тях, знаеше, че са в реда на нещата, но менструацията ѝ все още не идваше. Това в известен смисъл започваше да я притеснява - все пак вече беше пълноценна жена. Дали да не се консултира с гинеколог? Време беше да има менструация... Защо все още се бавеше?...

Думата „менструация” активира паметта ѝ. Някъде там, дълбоко скрита в гънките на мозъка ѝ, изплува прочетена някога информация:

„Първата менструация се предхожда от първа овулация...”

„Каква глупачка съм!?” – прошепна на себе си Лора, а мислите ѝ се върнаха към началото на „План „Б”...

ТРЕТАТА МЕЧТА

Когато видях плика в ръката му, се върнах няколко години назад - сетих се за "писмото", за мечтите ни, по-точно за неговите мечти. Беше преди колко?... Май седем години... Боже, колко бързо лети времето? Сякаш беше вчера, когато като на шега Виктор постави един лист в плик, запечата го пред мен и ме накара да се подпиша върху самозалепващата се ивица. Погледна ме с онзи „наш“ поглед, който ползвахме в много редки случаи, и който означаваше: "Не питай! Не спори! Просто го направи!", а после каза:

– Ще ти го покажа, когато му дойде времето, а до тогава... ще продължавам да търся... Искам да съм абсолютно сигурен...

Спомням си, че този път го погледнах скептично, с известна доза неподправено съмнение. Знаех, че се отнася до третата му мечта – недостижимата, фикс-идеята – поне така смятах... тогава. Днес си мисля, че няма значение колко и какви са мечтите ни, докога ги преследваме, а само кои от тях сме осъществили...

Всеки от нас е имал мечти – малки или големи. Някои от нас все още имат – реални или непостижими. Опитват да ги достигнат, да се докоснат до тях. Щастлив е този, който има вярата и силата да ги осъществи. В противен случай – това не са мечти, а може би илюзии, временно желание или мимолетен импулс...

Порастваме и се променяме – както се казва "поумняваме", ставаме реалисти и, разбира се, с нас се променят мечтите ни. Времето отминава – понякога сякаш по-бързо, понякога по-бавно, но винаги безвъзвратно. С течение на годините някои мечти ни се виждат смешни и глупави, дори налудничави, за други забравяме, а трети отлагаме за "по-добри" времена. Има обаче и такива мечти, които остават. Естествено е към някои от тях да се стремим, без да си даваме много зор, но други преследваме цял живот с хъс, с всички сили и средства. Понякога такава мечта ни обсебва – наричаме я "мечтата на живота"...

За Виктор със сигурност знам, че имаше не една, а три мечти на живота си. Откъде знам? Знам го, защото му бях приятел – най-добрият приятел! Бяхме от тези приятели – истинските, за цял живот...

Израснахме заедно като деца – заедно в детската, на училище, по спортните площадки, по курсове и тренировки. После бяхме в една компания, излизахме заедно с приятелките си, а по-късно и семейно. Помагахме си за всичко. Още си помагаме. Сега заедно извеждаме внуците

си... Поне така беше допреди... три дни... Виктор вече го няма...

Спомням си първата му мечта. Тогава не ги наричахме още мечти, не знаехме какво означава това. Бяхме пет-шестгодишни хлапета, когато веднъж го попитах случайно:

– Ти какво искаш да направиш, когато пораснеш? – съмнявам се, че съм знаел какво точно питам или, че той е разбрал правилно въпроса ми, но отговорът му със сигурност ме изненада:

– Искам косата ми да бъде дълга и бяла. Искам да видя косата си чисто, ама чисто бяла... – после добави – като на дядо. Много ми харесва косата му...

Отговорът му явно ми е направил силно впечатление, защото го запомних за цял живот. Обикновено, момчетата искат да станат полицаи, пожарникари, космонавти и т.н., но подобно желание не бях и сънувал. Погледнах го с недоумение и респект – за пореден път беше по-различен от другите момчета. Може би затова станахме приятели...

Тази негова мечта не се сбъдна. Около тридесетата година косата му започна да редее и след още четири – пет растителността по главата му беше меко казано оскъдна, но бели коси все още нямаше. Прошари се след петдесетте, но... вече не беше същото – косата му не беше нито дълга, нито чисто бяла...

Втората му мечта беше не по-малко изненадваща за мен. Разбрах я двадесетина години по-късно в случаен разговор за потомството и грижите около него. Скоро щеше да става баща - жена му беше бременна с първото им дете:

– Искам да бъде момиче! Мечтая първото ми дете да бъде момиче – като твоето (Аз вече имах дъщеря на годинка и половина).

– Защо? – полюбопитствах – защо толкова държиш да е момиче? Какво им е на момчетата?

– Знаеш, че имам двама братя – до болка ми е ясно как израстват момчетата. Искам да видя как расте момиче, да бъде част от живота му.

– Само това ли? Не мисля, че има голяма разлика. Деца – момичета, момчета – все растат, пък и всички родители обичат децата си и им се радват независимо от пола...

– Така е, но момичетата са по-нежни, по-обичливи и по-привързани. Те са... по-красивата част от света, а и те самите даряват живот... Различно е, пък и има нещо друго – може да ти прозвучи малко егоистично, е, малко ми е неловко да ти го кажа, но тъй и тъй съм почнал – момичетата в повечето случаи приличат на бащите си, а момчетата на майките си – поне така казват...

– Е, и...

– Искам да прилича на мен, да вземе най-доброто от мене, да го предаде на поколенията... Така ще знам, че не съм живял напразно...

Погледнах го изненадан – изглеждаше по детски искрен, а аз за сетен път мислено си отбелязах, че неговата посока на мислите е и по-различна, и по-дълбока. Аз не бях разглеждал “въпроса” от тази гледна точка...

– Господ си знае работата – отвърнах философски, но май доста неубедително...

Втората му мечта също не се сбъдна... Вече сме по на шестдесет и девет (е, аз още не съм ги навършил) и имам дъщеря и син, а Виктор – двама сина. Той има общо три внучета – и трите момчета... Явно Господ и там не се е намесил, за да сбъдне мечтата му...

За третата му мечта чух за първи път преди около... четиридесет-четиридесет и няколко години. Тогава просто не й обърнах внимание. Беше нещо абсурдно, дори твърде глупаво, за да й отдам значение и мина почти незабележимо покрай ушите ми... Виктор завършваше Техническия университет, специалност физика. Този ден трябваше да бъде един от най-хубавите в живота му, но беше помрачен – дядо му беше починал рано сутринта и приемайки съболезнованията ми, мимоходом продума:

– Трябва да се намери начин да се изчислява продължителността на живота... Трябва да може... Така всеки ще знае колко му остава... Така ще определи по-точно приоритетите си, ще си поставя по-конкретни задачи... ще може да се сбогува с близките си... и няма да пропилява живота си...

– Това е невъзможно... първото, искам да кажа.

– Не може да няма начин. Трябва да може, но... май никой не го вярва... – отвърна замислен Виктор.

Това беше преди четиридесет и няколко години. Да! Точно преди четиридесет и една. Спомени, спомени... Сякаш отново чувам, тъжния глас на Виктор: “Трябва да може, но май никой не го вярва”...

Преди три дни ме покани на гости. Помоли ме да отида преди десет и да не закъснявам. Разбира се, че не закъснях. На тази възраст човек няма неотложни ангажменти.

Къщата беше празна – каза, че е изпратил цялата фамилия на пазар. Единствено радиото нарушаваше тишината в неговата стая. Виктор изглеждаше превъзбуден и малко отнесен – непрекъснато поглеждаше към часовника на стената, сякаш броеше минутите. Такъв не го бях виждал.

– Време е да ти кажа – започна още от вратата той.

– Да ми кажеш – какво? – погледнах го с недоумение аз. Какво му е хрумнало на тези години?!

– Слушай и не ме прекъсвай – нямам много време. Ще го кажа само

на теб и само веднъж. После ще питаш, ако... остане време.

– Бързаш ли за някъде? Ще ходиш ли...

– Ти само слушай – Виктор извади стар плик за писмо от чекмеджето на шкафчето си. Беше пожълтял и измачкан, но веднага го познах и мигом се върнах няколко години назад... Сетих се за “писмото”, за мечтите ни и по-точно за неговите мечти. Беше преди колко?... Май седем години... Боже, колко бързо лети времето? Сякаш беше вчера, когато като на шега Виктор постави листа в плика, запечата го пред мен и ме накара да се подпиша върху самозалепващата се ивица. Сякаш още го чувам:

– Ще ти го покажа, когато му дойде времето, а дотогава... ще продължавам да търся... Искам да съм абсолютно сигурен...

Сега вече знам, че е търсил цял живот, но кога точно е докоснал мечтата си, не остана време да ми каже... Седнахме във фотьойлите и той, отново поглеждайки към часовника, започна:

– Преди десетина години открих как се изчислява продължителността на живота. Вече съм достигнал седемдесет и осем процента точност в прогнозите. Наистина не е малко, но понякога, по необясними причини просто... не се получава. Все още не съм сигурен на какво се дължи, но продължавам да търся...

– Не мога да повярвам... Не е възможно... – възкликнах аз.

– Знаеш, че с някои неща не се шегувам...

– Преди десетина години? Не мога да повярвам... И ми го казваш чак сега?... И как... как става това?

– Трудно е за няколко минути да ти обясня, но ще се опитам да “повдигна завесата” за теб: Във физиката, а и в други науки, съществува понятието “импулс”. Всеки импулс има, най-общо казано, начална, пикова и крайна стойност. Животът – също, включително и човешкия...

– До тук – ясно ли е? – и без да дочака отговор, продължи:

– За всеки импулс е необходим катализатор, който да отвори процеса, да го стартира... Ако вземем една клечка кибрит и се опитаме да я запалим, то самото търкане е факторът, който отваря процеса т.е. дава началото на импулса. После клечката пламва, разгаря се, достига някакъв пик на горене, горенето постепенно намалява и накрая пламъкът угасва. При бозайниците, например, е същото: триенето – това е зачатието. Следва запалване – т.е. раждане, разгаряне – т.е. активния живот и т.н. – досещаш се вече...

– Но ние, както и всички бозайници, имаме различна продължителност на живота си...

– Факт е... Да се върнем малко назад. Задавал ли си си въпроса: “Защо бременността при различните видове бозайници – котки, кучета, ма-

гарета... трае различно време? Не ми отговаряй. Не е толкова важно. По-важно е съотношението между продължителността на тази бременност и продължителността на живота им. Така се получава нещо като коефициент. В комбинация с някои други закономерности и фактори се получава мечтаната формула... Резултатът е потресаващ, а бъдещето, бъдещето е вече...

– Но защо тогава бозайниците от един вид, както и хората, родени на една и съща дата, нямат еднаква продължителност на живота си?!

– Не е толкова просто, а и още нищо не съм ти казал. До тук ти представих само как изглежда теоретично живота. Този така наречен импулс не е права линия – по скоро бих го оприличил на възходяща спирала. И така – тази спирала има цикличност – като самия живот... подобно движението на планетите – получават се концентрични, спирални подобия на орбити. Много от нещата в живота ни се повтарят, но всеки път на “по-горно” ниво – например, ти вече си виждал сняг, и тазгодишния сняг не се различава от миналогодишния, но твоето детско отношение към него се е променило с времето, защото след всяка спирала ние се “издигаме” и гледаме на нещата от друг ъгъл. А и не забравяй, че ако двама души са се родили в един и същи ден, това не значи, че са заченати по едно и също време. Ето защо най-трудно се открива периода на индивидуалната цикличност. Той няма нищо общо с календара, а с биологичния часовник на индивида и е един от факторите, определящ периода на циклите. Останалото е значително по-лесно. Във всеки от циклите се преминава през “мъртва точка”. Именно тази мъртва точка е критичната – импулсът може да изгасне, а за това влияят различни фактори. Затова хора, родени в един и същи ден и час, не умират и не се разболяват по едно и също време. Ние “преминаваме” многократно през тази “мъртва точка” през целия си живот...

Виктор замълча за миг, пое глътка въздух и добави:

– Моята специална “мъртва точка” е днес – точно в десет и тридесет...

Погледнах машинално към часовника – показваше десет и двадесет и седем. Едва сега разбрах защо Виктор толкова бързаше... Съзнанието ми се бунтуваше и не искаше да приеме чутото:

– Шегуваш се, нали!?

– Сега ще проверим – загадъчно отвърна той и ми подаде плика. Погледнах го:

На него още стоеше моя подпис. Отворих – същият лист. Имаше изписан само един ред: датата и часа – 23.04.2006г., 10:30ч.! Вгледах се още веднъж в написаното, търсейки уловката. Стори ми се хем забавно, хем глупаво, хем доста страшно, но не вярвах – трябва да е някаква шег.

Отново погледнах часовника – вече показваше десет и тридесет и една. Нищо. Абсолютно нищо. Виктор също гледаше към него – лицето му беше напрегнато – смесица от застинала усмивка, очакване и... разочарование... Устните му едва чуто продумаха:

– Сбъркал съм... Нещо съм сбъркал...

Ще бъда честен – не вярвах на нито една дума от казаното, но и с облекчение се радвах на грешката му, а най-важното – истинските приятели не се надсмиват над грешките на другия, а го подкрепят. За да не го обидя... и да дойда на себе си, подхвърлих нехайно:

– Ще ида до тоалетната – май ми дойде в повече – пък и „простатата ми алармира”...

Бях минал вече по коридора и тъкмо поставях ръка върху дръжката на вратата, когато чух радиогонга:

– Дан-дан!!! Ще бъде десет часа и тридесет минути...

Трябваша ми две секунди, за да осъзная чутото и още толкова, за да се втурна обратно по коридора и да вляза в стаята...

Виктор все така гледаше часовника. Лицето му беше все така спокойно и само застиналата усмивка подсказваше, че не само беше докоснал мечтата си, а беше станал и част от нея...

НИМА

Върбан произхождаше от обикновено градско семейство, с тази разлика, че баща му имаше по-особена професия – беше свещеник в малката квартална църква. В онези години на тоталитаризма, на тази професия се гледаше с друго око и по тази причина Върбан избягваше да говори за родителите си. В училище беше скромен и тих, повече наблюдател, отколкото деятел, дете, което не търси конфронтация, а предпочита соломоновските решения в кипналите момчешки споровете и битки. Беше по-скоро свит и стеснителен, което явно предопределяше и броя на малкото му приятели. Аз го харесвах. Особено ми допадаше начинът, по който говореше в редките случаи, когато изобщо вземаше думата – просто, ясно и точно – без лигавене и разни номера, така характерни за повечето от съучениците ни. Харесвах го, с изключение на нещо, което определено ме дразнеше – често повтаряше една дума...

За тези две години от моето познанство с Върбан, сигурно съм чул тази дума хиляди пъти от устата му. В началото ми правеше впечатление, че често я вмъква в речта си, но постепенно свикнах и започнах да я пропускам покрай ушите си – както се казва: „Всеки луд с номера си”. В неговата уста тази дума звучеше понякога като съгласие с изказаното мнение, понякога като нещо, което се подразбира от само себе си, дори като пожелание... Чувах го и като възклицание, но с различна интонация – въпросителна, удивителна и като израз на безразличие, осъдителност или дори като недоизказано и сдъвкано нечленоразделно измърморване – Н-н-ним-ма.

Бях опитвал да му кажа, че е доста дразнещо да употребява тази дума непрекъснато. В началото „дълбокомислено” се покашлях и дори му правех тактични забележки, но трябва да призная, че нищо не помогна и накрая изглежда аз свикнах с вечното му „нима”. През годините на няколко пъти подхващах разговор отново и отново на тази тема и се опитах с директни въпроси да разбера причината за особеното ѝ място в неговия речник, но... нищо. Върбан с нищо не промени начина си на говорене. Последният път дори избухнах ядосано:

– Не смяташ ли, че прекаляваш? Това е най-малко неуважение към събеседника! – отговорът беше кратък и повече от впечатляващ:

– Нима?... – спомням си, че го погледнах, убеден, че ми се надсмива. Не, нито се подиграваше, нито се шегуваше – лицето му изглеждаше спокойно, точно така, както си беше винаги. Явно Върбан си беше Вър-

бан, а „нима” си беше и оставаше „нима”...

– Добре! Кажи ми - защо използваш тази дума непрекъснато – заинатих се аз.

– Дума, като всяка друга. Какво толкова?

– Да, като всяка друга, но колко от другите използваш толкова често?

– Не водя подобна статистика – безразлично отвърна Върбан.

– А може би трябва – вметнах заядливо аз.

– Нима!? – последва най-очакваният отговор от неговата уста.

Махнах с ръка – беше безмислено да водя подобен спор. Какво да се прави – просто приех този литературен „феномен” и „Нима” остана запазената марка на Върбан...

Със сигурност човек трудно се разделя с някои от навиците си. Отказва се, но само, ако го иска истински и ако прави всичко възможно, за да превъзмогне проблема. Разбира се, ако въобще осъзнае, че това е проблем. Е, Върбан или не искаше, или не проявяваше никакво „разбиране” по въпроса...

Не всяко нещо има логично обяснение, поне от пръв поглед, но за всяко нещо си има причина (друг е въпросът дали я приема, или не). След поредната новогодишната ваканция, когато се срещнахме отново, едно от обичайните му „нима” ме амбицира с нова сила и вътрешно в себе си, реших непременно да разбера какво провокира „вечния” отговор. Явно, че с въпроси нямаше да постигна нищо, затова реших да го наблюдавам и да си „водя статистика” за тази любопитна вметка в езика му.

Първото, което ми направи впечатление, беше, че основно използва тази дума, когато отговорът му е положителен. Не стигнах лесно до този извод. Трябваше да пресея десетки „нима”, за да усетя разликата. На второ място „нима” се използваше като съгласие с чутото, с лек привкус на въпросителна или пожелателна интонация. Не знаех дали някога щях сам да си отговоря за причината на вездесъщото „нима”, което се появяваше от устата на Върбан по-често, отколкото усмивката на лицето му, но една случка ми помогна да разгадае случайно странния „феномен”...

Предстоеше християнският празник – Цветница. За първи път Върбан ме попита, дали искам да отида с него в църквата. Той щеше да ходи, защото това беше и негов личен празник – имаше имен ден. Поколебах се какво да отговоря, защото до сега бях влизал там два-три пъти и то от чисто любопитство, а най-вече, защото по онова там ходеха само силно вярващите. Чувствах се неловко, защото ми липсваше религиозно познание, а и не знаех какво да правя, когато съм вътре. Усетил колебанието ми, Върбан каза:

– Няма нищо страшно или срамно. Това е празник за здраве, празник и на цветята... Ще ти разкажа за него и ще ти покажа какво се прави...

В неделя предиобяд дойде да ме вземе. Беше облечен официално.

– Май ще трябва да се преоблека – казах малко сконфузено.

– Не е необходимо. Ние сме просто миряни. Важно е душата ти да е чиста, а не как си облечен.

Чувствах се странно, когато ми говореше така. По пътя Върбан ми разказа за празника. Каза ми, че Цветница е ден на цветята, младостта и възраждането на живота в природата. В библейската символика цветята били знак за преходност, но и надежда за възкресение. На този ден в църквата се отслужвала молитва и се благославяли върбови клонки. Те се раздавали на вярващите и всеки ги отнасял в дома си за здраве. Всъщност, върбовите клонки замествали палмовите клонки, с които бил посрещнат Исус Христос при влизането си в Йерусалим. Празникът се наричал още „Цветна неделя” и на този ден имали имен ден всички, чиито имена били свързани с име на цвете.

– Моя милост също – усмихна се Върбан.

– А защо са посрещнали Исус Христос с върбови, т.е. с палмови клонки?

– Не знаеш ли?... Преди повече от две хиляди години, ден преди Цветница, Исус Христос е възкресил престоялия четири дни в гроба си Лазар. Затова вчерашният ден се нарича Лазаров ден, а възкресението е едно от чудесата на Исус!...

Пред църквата беше пълно с народ. Наредихме се на опашка и не след дълго две млади момчета ни подадоха по няколко върбови клончета. Влязохме с тях в църквата и ги оставихме върху купчината цветя и вейки на една от масите. Редицата миряни се виеше и преминаваше покрай бащата на Върбан, който ги благословяваше за здраве, а на децата, както и на нас, сложи по едно върбово венче на главите. Вярващите взимаха осветените върбови клонки от друга маса и после излизаха от църквата. Когато стигнахме до вратата, Върбан се обърна с лице към олтара и се прекръсти три пъти.

– И аз ли трябва да се прекръстя? – попитах неуверено.

– Както го чувстваш. Не е задължително... Нима... Амин... – каза на излизане Върбан.

Аз повторих несръчно движенията му. Усетих, че се изчервявам, но бързо осъзнах, че никой от тълпата не се интересува от особата ми в този момент.

– Трябва да изсушиш и да закачиш върбовото венче на вратата ви, а после да го пазиш цяла година – вече отвън каза Върбан.

– Така ли ще го носим на главите си до в къщи?

– Както искаш – повтори той. – Аз моето ще си го нося на главата...

На кръстовището се разделихме. Поколебах се дали да махна венчето от главата си. „Както го чувстваш. Не е задължително...” – спомних си думите му. Спомних си и още нещо – „Амин” беше последната му дума...

Когато се прибрах вкъщи, отворих тълковния речник. Зачетох се. Интересувах се какво означава „Амин”. Там пишеше: Завършек на всяка молитва”, „Да бъде!”, „Да се случи!”, „Да се сбъдне!”.

Мисля, че вече се досещах за причината за вечното „нима”. Върбан беше от семейство с религиозни устои. Авторитарният режим се беше постарал да отклони младите хора от църквата. Когато тръгнал на училище, Върбан попаднал в житейски капан. Трябвало е да избира между приятели и семейство, да търпи и обидите, и подигравките, но и да прощава, да отстоява по някакъв начин вярата си. Бил е малък (ние, макар ученици в десети клас, все още сме деца), а е трябвало да намери изход от ситуацията. Научил се е да живее в унисон с двете и явно е намерил своя начин. А що се отнася до „Нима”, това беше огледалният образ на „Амин”... поне така смятам...

КРАКА

Водехме един от онези безсмислени мъжки разговори, които по принцип нямат край и победител, и в които всеки изкарваше себе си за най-големия познавач и експерт, давайки съвети и оценявайки ”професионално” женските прелести.

Мислех, че сме само двамата, че никой не ни чува, затова контрирах смело:

– Все пак Сандра има най-дългите крака, които някога съм „виждал”.

Набирах скорост в спора и щях да кажа още няколко цветущи определения, когато изведнъж чух смях над главата си. Стори ми се противен и нахален. Смехът идваше отгоре, но при нас повечето неща идваха отгоре, така че не това ме изненада, а иронията, с която беше изказана репликата:

– Крака?... Кому са нужни крака? Създават само проблеми...

Ослушахме се стреснати:

– Какво искаш да кажеш? – не се стърпях аз, а гласът арогантно продължи:

– Защо са ви крака?... Така по-лесно се наранявате, получавате разширени вени и не на последно място изглеждате смешни и тромави.

– Не мога да повярвам, че го казваш?

– Повярвай ми, краката са излишни – краката трябва да се поддържат, да се мият, да се бръснат и какво ли още не – чиста загуба на време.

– Всичко трябва да се поддържа... а и как ще се придвижваме? – философски отвърнах аз.

– Като мене: леко, грациозно и най-важното – безшумно.

Тръпка премина по тялото ми. Бях познал „гостенката” – нейното издължено, гъвкаво тяло, студените ѝ, безжизнени очи и характерния раздвоен език.

– Какво знаете вие за краката? – обади се друг глас. – Имате по два, четири или най-много шест крака. Това крака ли са? Патерици. Имате ли въобще някаква представа как се координират и движат в такт сто крака – без да се настъпват един друг и без да превръщат движението в мъчение?...

– Признавам, че е трудно, но... – опитах да отдам заслуженото на стоножката.

– Не ме прекъсвай! Трудно!? Трудно е да проходиш, а това, това, което правя е изкуство!!!

– Сега ще си броим краката ли? – обади се властен глас – Краката са ни нужни и точка! Как, по дяволите, ще се приземя без крака – по дупе ли? Крилата ни дават свободата, а краката – вярата, че ще се върнем на Земята. Нещастници... – последните думи на царя на висините заглъхнаха от плясъка на крилете му.

– Ех, вие – млади, зелени... Колко сте живели, за да имате мнение и да преценявате? На този свят съм от почти триста години. Познавах родителите на пра-пра-родителите ви... С крака, без крака – какъв е проблемът? По-важно е да имаш глава... и тя да е по-дълго време на мястото си...

След тези думи нашата гостенка уморено отпусна корубата си на земята и безшумно прибра главата и краката си в нея. Мисля, че заспа, защото повече не се обади.

– Право казва костенурката – обади се тънко гласче. – Крака? Бързаме, бързаме? За къде бързаме всъщност? Всички бързат: напред, назад, нагоре, надолу. Накъде отиваме и какъв е смисълът?

– Не те разбирам! Точно нея ли защитаваш? – пробвах да се намеся отново.

– Никого не защитавам, глупчо. Аз също стоя тук от години. Какво ли не съм видяла, при това – без да мърдам от това място. А вие... Щурате се като луди в мрака. Крака? Единственото, от което имаме нужда е светлина...

– Светлина-а?... Какво е това? Това вид крака ли са? – попитахме изненадани.

– Стига с вашите крака!... Светлината е всичко, светлината е дар, но... вие няма как да го разберете – съчувствено въздъхна брезата.

– Защо? – попитах почти обидено.

– Защото сте къртици...

Трябва да завърша проекта си. Трябва. За кой ли път си го повтарям, загледан в пясъчния часовник на бюрото ми. Харесвам пясъчните часовници. Харесвам ги, не само защото са безмълвни, а защото нагледно виждам как „изтича“ времето. Песъчинките политат една след друга към дъното. Изглеждат еднакво забързани в своя последен полет. Всъщност, полетът не е последен – просто заложеното време „изтича“. Замислям се – не сме ли всички ние песъчинки? Всичко, отдалечено на достатъчно голямо разстояние, изглежда като песъчинка... дори и самият пясъчен часовник. Това ме навежда на мисълта, че ако всяка песъчинка е пясъчен часовник, отчитащ определено време, то това, може би, е още едно основание да твърдим, че „ние сме във времето и времето е в нас“. Добре, но тогава как да различа определена песъчинка – нали всички изглеждат еднакви?... Например, ето тази – ще я отбележа с хикс – неизвестното в математиката се бележи с „X“. Между другото, буквата X винаги ми е приличала на пясъчен часовник. Вгледайте се внимателно в него, но не го фокусирайте и... ще се убедите в приликата. Двете линии се пресичат в точка, по-едра от останалите, сякаш е затрупана от много песъчинки, изчакващи мига на срещата си с гравитацията. После всяка от тях бавно полита надолу, отмервайки времето. Ето, за пореден път всички песъчинки са на стъкленото дъно. Посягам и обръщам отново пясъчния часовник. И всичко пак се повтаря – първите пясъчни зрънца политат надолу, следващите падат отгоре им и пак, и пак, а времето бавно „изтича“ през тясното стъклено отворстие – точно за десет минути...

Римската цифра за десет е „X“. Решавам, че това е странно съвпадение. Мисълта ми се насочва към значението на знака „X“. Кой ли го е измислил, кога, с какво значение сме го натоварвали през различните епохи... Интересно – днес за какво го използваме?...

Маркираме фаворита си при гласуване, попълваме фишове от то-то, задраскваме или отбелязваме нужните или ненужните данни от бланки и формуляри, посочваме желания, отговори на тестове... Хиксът е на почит и в криминалистиката (какво ще кажете за „Досиетата X“?). С еднократно написан хикс във филмовата индустрия се отбелязват филми само за възрастни, а с три хикса – на порно индустрията. Поредицата от хиксове заменя нецензурните думи в текстовете...

Многозначният символ „X“ е навсякъде: с него извършваме действие умножение, бележим неизвестен или все още безименен фактор; в био-

логията „X” се асоциира с женските признаци, защото двете женски хромозоми имат X-образна форма; X-сът е част от номерацията на дрехите ни; поставя се и за „забрана” при използване на определени препарати или правилната употреба при обработка на дрехата... дори неграмотните поставят две кръстосани черти вместо подпис на документите...

Мисълта ми се рее, а погледът ми засича навсякъде този знак, неговите варианти, включени в дизайнерски решения в архитектурата, бита, улиците... Наистина е универсален...

Постепенно изплувам от летаргичното си хиксосъстояние, погледът ми се фокусира, а хиксът постепенно загубва острите си очертания, заобля се и отново се превръща в пясъчен часовник. Горният стъклен конус отново е празен, а долният е приел цялото съдържание от пясъчинки, образували малка пясъчна планина.

Нямам представа колко време е минало – приемам го за „X”. За малката пясъчна купчинка времето е приключило, а моето, моето просто е изгубено...

М-да-а!... Трябва да завърша проекта си. Трябва... Този път наистина трябва...

ТАЧИ

Както винаги, преди Коледа настъпи истинска лудница, а пред гарата – двойна! Подобно на амнистия в затвор, пътниците възбудено и шумно сновяха във всички посоки, но най-вече бързаха да влязат на закрито в гарата и още от вратата се отправяха към касата за билети, към огромното електронно информационно табло или се суетяха около багажа си, в очакване на последните сведения за желаното направление.

Разликата в температурата навън и вътре беше съвсем малка – понижаващият морски вятър усилваше усещането за студ и караше хората да се гушат в балтоните и якетата си, нервно поглеждайки гаровите часовници в залите и по пероните.

До една от колоните, зиморничаво свила рамене, стоеше млада жена с все още вдигната яка на палтото и с червенина по носа и ушите. С ръце в джобовете, тя стискаше билета и „кушета”. Този път си беше позволила спален вагон – обикновено излишен и ненужен разход, но в последния момент беше решила, че трябва да се наспи добре преди операцията. Отдалеч Станислава изглеждаше облечена модно и с вкус, но един критичен женски поглед веднага би констатирал, че палтото е „втора ръка”, дамската чанта – отдавна за боклука, а ботушите са с износени токчета.

По високоговорителя съобщи, че бързият влак за столицата ще потегли от шести коловоз. Младата жена взе сака си от пода и се отправи към изхода за перона. Когато излезе навън, студът отново се вкопчи в нея и тя ускори стъпки. Пред нея, на не повече от десет метра, вървеше друга жена. Дългите поли на бялото ѝ кожено палто се полюшваха в такт с отмерената ѝ походка, а тънките ѝ токчета уверено потракваха по цимента. Качулката на палтото ѝ елегантно покриваше главата ѝ и в гръб дамата приличаше на истинска снежна кралица. „Може пък да е грозна” – помисли си Тачи и потрепера отново от внезапния напор на студения вятър. Снежната кралица беше праметнала през рамо голяма дамската чанта, в средата на която блестеше латинската буква „Г”. „Сигурно е „ГУЧИ” – помисли си Станислава, и докато я изпреварваше, „случайно” се обърна назад, но не видя лицето ѝ. На мястото, където трябваше да е то, проблясваше огънчето от цигарата ѝ – останалото прикриваше качулката... Тачи отново забърза към спалния вагон...

Вече се беше настанила в спалното купе, когато на вратата застана същата дама. Тя отметна качулката на палтото си и Тачи видя, че наистина е „кралица” – може би не снежна, но на красотата определено.

– Добър вечер – поздрави с приятен глас красавицата – Изглежда ще пътуваме заедно. Аз съм Ива...

Тачи пое протегнатата ръка и усети меката гладка кожа на ръкавицата ѝ.

– Тачи – отвърна тя и допълни: – Станислава, но всички ми казват Тачи.

Ива огледа критично купето:

– Нещо против аз да съм на долното легло?

„Горе ще е по-топло” – помисли си Тачи, но вдигна непретенциозно рамене:

– За мен е без значение...

– Може ли да си говорим на „ти”? – попита Ива и без да дочака отговор продължи:

– Извинявай, но рядко пътувам с влак и определено не се чувствам комфортно, но в тази мъгла полетите не са сигурни, а утре трябва да съм в клиниката рано сутринта.

– Операция? – думата сякаш сама се изплъзна от устата на Тачи.

– Нещо такова – усмихна се Ива, после с иронична нотка додаде – Козметична... Ще ги уголемявам... по 330 кубика на всяка – подарък от гаджето за Коледа.

Думите като шамар зашлевиха Тачи. Все още премръзналото ѝ тяло потрепера, но този път не от студа. Имаше чувството, че се стопява, стопява и изчезва в локва вода. От очите ѝ закапаха сълзи...

Ива изглеждаше шокирана от резкия обрат:

– Нещо лошо ли казах?

Тачи се обърна с гръб към нея:

– Не... Не... Уморена съм и ще си лягам...

Двете жени свалиха палтата и ботушите си, а Тачи бързо се качи на горното легло в очакване Ива да изгаси осветлението в купето. Настъпи неловка тишина.

Влакът вече набираше скорост, когато Ива наруши мълчанието:

– Моля те, обясни ми с какво те засегнах? Наистина не разбрах какво стана.

От горното легло не последва отговор.

– Ще се извиня, но не знам за какво...

– Не съм обидена... и ти не си виновна за нищо... Просто ми дойде в повече...

– И все пак нещо стана, с нещо те засегнах... Не мога така, кажи ми...

– Аз, аз... също отивам в болница... Ще ми правят мастектомия на лявата гърда... Дясната я отстраниха преди шест месеца. Мислех, че съм

приключила с това, поне така ме уверявах, но явно съм предразположена... Чувствам се ужасно... Не мога да се погледна в огледалото... Съжалявам, че реагирах така, но просто много ми се събра напоследък...

– Божичко! Много съжалявам...

– Ти... не си виновна...

– Каква глупачка съм!? Наистина съжалявам!... Слез при мен да... поговорим... или ти се спи?...

Зажадняла за мила дума и съчувствие, Тачи седна до новата си позната. Неусетно двете жени се отпуснаха, както можеш да се отпуснеш пред непознат, който те приема такъв, какъвто си – естествен, неприкрит, пряк... Говориха за болките, за страховете, за малките радости, за успехите и провалите, и... естествено, за мъжете в живота си.

Всъщност Ива не беше омъжена. Имаше доста заможен приятел, който твърдеше, че я обича, но не правеше важната стъпка вече втора година. Излизаха, водеше я на почивки, а за тази Коледа подаръкът му за нея беше ... нови гърди.

Тачи беше разведена. Делото минало наскоро. Мъжът ѝ я напуснал, малко след като разбрал за тумора. Докато тя ходела на процедури, той започнал връзка с друга, а по-късно се изнесъл.

– Дано никога да не разбереш какво изживях през тези петнадесет месеца – нито приятелките, нито децата могат да вдъхнат увереност на жена в моето положение. На дъното съм. Единствено бившият ми мъж можеше да ме накара да се почувствам отново жена, ако не желана – то поне жена... Уплаши се... Избра най-лесния начин – предателството и бягството... Мъже...

Ива я гледаше с широко отворени очи. Седнали по турски на долното легло, двете жени се чувстваха все едно, че се познават цял живот. При едно по-рязко поклащане на влака, деколтето на Тачи се отвори и Ива мярна част от белега. Стори ѝ се, че сутиенът на Тачи стои някак неестествено и повдигна учудено вежди.

Тачи сви рамене:

– Искаш ли... да видиш?...

– Не... не... – но усетила по-скоро с интуицията си, отколкото с разума си, че може с този жест на внимание да ѝ помогне да преодолее неудобството си, почти уверено отрони:

– Покажи ми...

Гледката беше ужасна... Гърдата просто я нямаше... Наклоненият разрез започваше малко над средата на дясната част на гръдния кош и се губеше под фланелката. Още личаха следите от конците. Кожата на места беше белезникава и с малки вдлъбнатини – навярно от невъзста-

новена мастна тъкан.

– И нищо ли не може да се направи?... Така ли ще остане... завинаги?... И-и... това?

– А това ли? Силиконова възглавничка, иначе казано екзопротеза – запълва празнината, но не те прави жена... Ако тогава имах пари за козметична операция, можеха да направят реконструкция на млечната жлеза, а не да я отстранят изцяло, но по-важното тогава беше да пия витамини след химиотерапията ...

– Реконструкция?...

– Изгражда се от собствена тъкан, която се взема от гърба или корема. По този начин няма отхвърляне от организма. Новата гърда става дори по-добре оформена от предишната... Видях такава в болницата. Ако не знаеш, никога няма да повярваш...

Минаваше полунощ. Макар и неохотно Тачи и Ива си легнаха и скоро в купето, освен потракването на колелата, се чуваше равномерното дишане на спящите жени.

Ива цяла нощ сънува кошмари. Гърдите и бавно се уголемяваха, нарастваха неимоверно, после изведнъж се пукаха и макар че не усещаше болка, се събуждаше обляна в пот. При второто събуждане отново опипа гърдите си – малки и твърди, но на мястото си... Успокоена полежа няколко минути. После стана, безшумно се облече, взе чантата си и на пръсти излезе в коридора...

Тачи се събуди от чуването по вратата и гласа на кондуктора:

– Крайна гара. Крайна гара-а-а.

Тачи отвори очи. Трябваше ѝ само миг, за да осъзнае къде се намира. Надвеси се над долното легло. Ива не беше там. Огледа се: нямаше го бялото палто, чантата, ботушите. Леглото ѝ – с метнато одеяло тъмнееше в дрезгавия сумрак. Нещо белееше върху него.

Тачи слезе по стълбичката. Дръпна завеската на прозореца и светлината нахлу в купето. Беше обемист плик. Отвори го и невярваща на очите си, прочете върху листа, обвинил пачка банкноти:

„Давам ти ги от сърце!

Щастлива Коледа, Тачи!”

Влакът спря, но не и сълзите на Тачи...